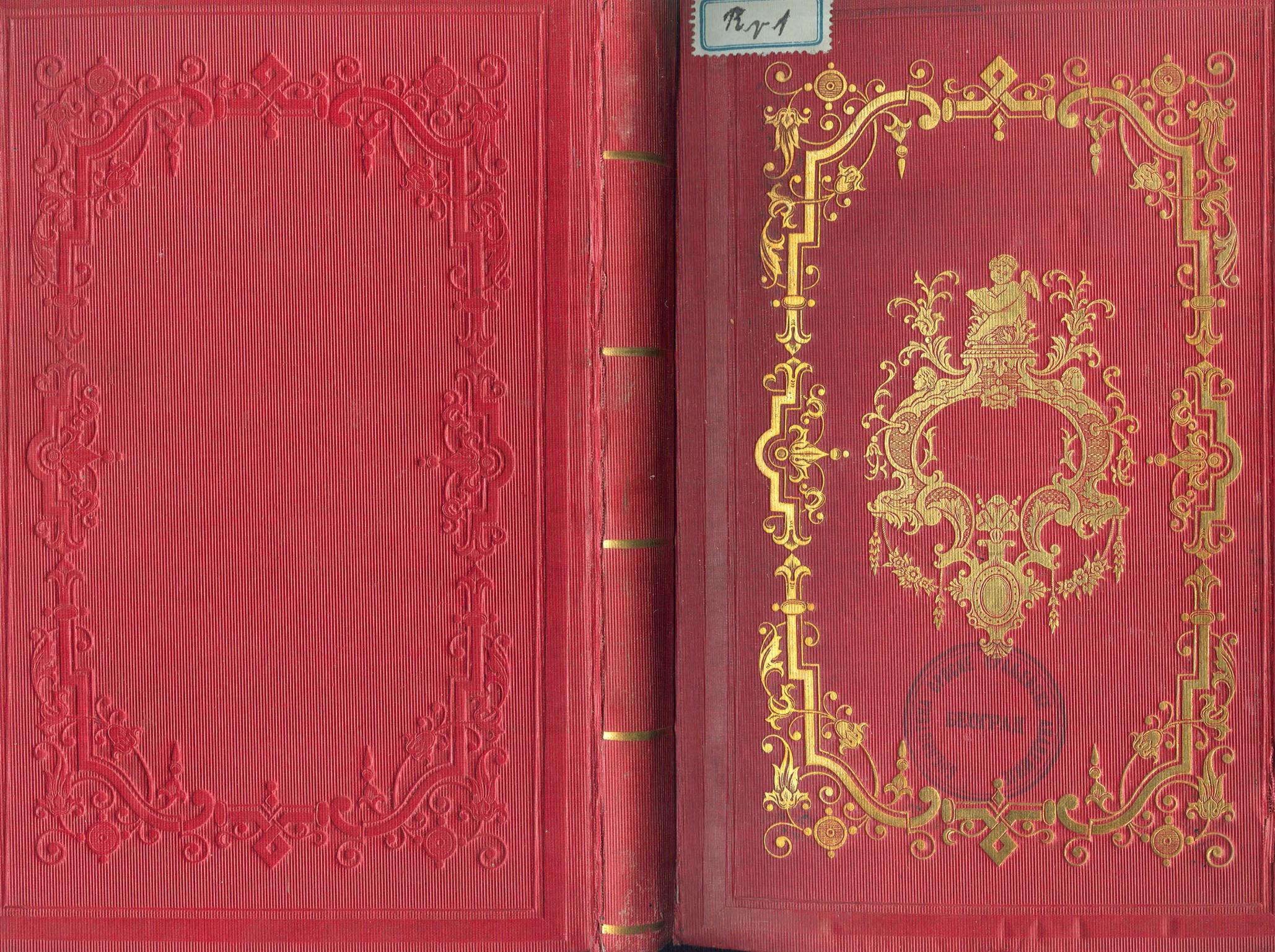

Rv1

Р.в.1 бр. 1139/Б.Д. 38

„ПРАВИТЕЛСТВУЮЩІИ

СОВѢТЪ СЕРБСКИЙ“

ЗА ВРЕМЕНА КАРА-БОРЂИЈЕВА

ИЛИ

ОТИМАЊЕ ОНДАШЊИХ ВЕЛИКАША ОКО ВЛАСТИ.

НАПИСАО

ВУК СЕРБ. ЖАРАЧИН.

У БЕЧУ,

У ШТАМПАРИЈИ ЈЕРМЕНСКОГА МАНАСТИРА

1860.

ПРЕДГОВОР.

Н. Ј. 118851

Пренумеранта на ову књижицу скупљено је у Србији колико се нико није могао надати ни мислити: 2357! Тијем је освјетлан образ народу нашему, једно за то, што се очевидно показује, како народ наш мари за своју историју; а друго, што се показује, да овдје у народу нашему већ нијесу ријетки људи који књиге читају. За то је велика хвала како оној господи која су огласе моје разшиљали (јер ја из Беча нијесам могао тога чинити), тако и окружнијем и срејском старјешинама који су их препоручивали, и онима који су пренумеранте купили, а и онима који су се пренумерирали. А од мене ће им свима бити највећа захвалност, ако ме Бог поживи и окријепи још ко-

је вријеме да их обрадујем још каком књицом о народу нашему.

Ако суђено буде ја сам рад издати још ове књиге на свијет:

1) *Четврту књигу нашијех народијех ајесама*, која још у овој години може бити наштампана.

2) *Грађу за Српску историју нашега времена*, од почетка године 1804. па до Светоандријске скупштине 1859. године (ово би било у двије књиге од прилике по 15 табака.)

3) *Живот најзначнијих поглавица овога (поменутог) времена* (као што је у даници за годину 1826. живот *Хајдук-Вељков*, у даници за годину 1829. живот *архимандрита Стефана, Хаџ-Рувима* и другијех неколико старјешина, и у овој књижици на крају *Миленка Стојковића, Пешта Добрињца* и *Југовића*.)

4) *Обичаје или живот народа нашега.*

5) *Њемачко-Српски рјечник.*

А осим овога свега нашло би се и другијех којекакијех ситница (све о народу нашему), као н. п. око једне хиљаде *народијех загонешака*, којима сам почетак учи- нио још 1821. године и т. д.

Готово у свему овоме главни је посао већ свршен, само треба још нешто да се

прегледа, нешто поправи, састави и дотјера; али је мени већ настала 73. година, а због слабости у очима и у глави не могу сам да пишем. Него опет колико се узможе постараћу се еда би се јоште што отело од смрти, макар се и не могло све уличити као што би се хтјело, јер мислим да је у оваком послу боље ишта него ништа.

У Биограду 20. Марта 1860.

В. С. К.

Кад један од прве Руске господе запита Српске посланике (прота Матију Ненадовића, Јована Протића и Петра Чардаклију) у Петербургу на свршетку године 1804., ко им је старјешина у Србији, прото Ненадовић одговори, да немају никаквога једног старјешине, него да нахије имају своје старјешине, које се између себе договарају и савјетују¹⁾). На то им рекне онај Руски господин, да ваља да поставе „свећиш²⁾“ састављен од људи из свију нахија, који ће народом и земљом управљати и заповиједати свијем старјешинама. Ово против Ненадовићу и Јовану Протићу буде врло по вољи, јер су знали, да Јаков Ненадовић, протов стриц, и Миленко Стојковић који је Јована Протића одредио на овај пут, никако не би ради да им Кара-Ђорђије заповиједа.

¹⁾ Овако је мени казивао прото у Лозници године 1807., и управо онда није могао друкчије ни одговорити; али послије не знам да ли би признао, да је тако рекао и тијем показао, да није признавао Кара-Ђорђија за главнога господара и управитеља.

²⁾ Ја даље за то пишем *свејеша* а не *савјет*, што мислим да у Српском језику и у овоме смислу не ваља ни једно, него би ваљало казати *вијеше*, као што су и Руси у стара времена, н. и. у Новгороду имали *вѣче* или *вѣче*.

Кад се ови посланици Српски године 1805. врате у Србију,proto Ненадовић и Божо Грујовић, којега су посланици из Русије довели са собом³⁾, навале једнако око Јакова да се постави совјет, које и Јакову буде по вољи. И тако оне исте године, пошто освоје Карањовац и Ужичани им се предаду и плате уцјену, Јаков позове Кара-Ђорђија да дође о Великој госпођи у манастир Боговађу, да се о том разговоре и договоре. Но Кара-Ђорђије не хтједне отићи у Боговађу, него он дозвове Јакова у нахију Биоградску у село Борак, и ондје се сазову и остale знатније поглавице, те уреде, да свака нахија избере по једнога поштена и паметна човјека, па ти сви људи да се састану на једно мјесто, да суде и пресуђују све веће распре и тужбе земаљске, и ето тако постане у Србији совјет, који се у почетку највише звао *синод или скушаштина*; а на печату (на коме су били грбови Србије — под круном крст и четири оцила — и Тривалије — под круном свињска глава са стријелом забоденом у чело — који су на сриједи свезани један за други и између њих расте крин; одозго огријало сунце и луче своје

³⁾ Овај Божо Грујовић био је родом из Сријема, из Руме, и свршивши науке и поставши доктор права, отиде године 1804. с Чардаклијном женом у Русију и постане у Харкову професор; но будући да је био слаба здравља, особито у присима, за то му зима Руска буде врло несносна, и кад дођу Српски посланици у Харков, препоручи им се тега узму за тумача и секретара, и тако га по жељи његовој изведу из Русије. Он се прије звао *Теодор Филиповић* а у Србији, може бити да се не би одмах дознало ко је и откуда је, позове се Божо Грујовић (преведавши крштено име Теодор на Српски, а Грујо ваља да му је био отац).

спустило до круна, а доље испод грбова „1804“⁴⁾ био је натпис : „*правителствујући совјет* *сербски*“. Совјет се овај најприје намјести у манастиру Вољавчи, у нахији Рудничкој, но будући да ондје у пустињи нити су имали совјетници шта јести, нити је ко долазио да се суди, за то се премјести у манастир Боговађу а оданде послије некога времена у Смедерево. Први су совјетници постали она тројица, што су били у Русији, то јест: proto Ненадовић, који је био као и предсједник, од нахије Ваљевске, и Јован Протић, од нахије Пожаревачке, и Божо Грујовић као секретар или писар; а послије је дошао Вукоман из нахије Јагодинске, Аврам Лукић из нахије Пожешке, Младен Миловановић из нахије Крагујевачке, Јанко Ђурђевић из нахије Смедеревске и Милија Здравковић из нахије Ђупријске.

Српске поглавице пристану и поставе совјет, али управо нијесу знале, шта ће то да буде; него су Јаков и Катић, и други гдјекоји већи, мислили, да совјетом мало зауздају власт Кара-Ђорђијеву, а Кара-Ђорђије мислио је, да њиме плаши Јакова и Катића, и друге, који би му се противили; а сви су мислили да ће совјет само којекаке ситнице судити, па и то онако, како они хоће, а остало све да они сами уређују и заповиједају по својој вољи; Божо пак и proto Ненадовић мислили су, да совјет буде највећа власт у земљи, и да свима погла-

⁴⁾ Ја сад управо не знам, или је печат грађен 1804. године, или је та година за то метнута, што се онда почела буна (ја бих прије рекао да је ово *према* рок и да је печат грађен у Петербургу 1804. године).

вицама заповиједа у свачему, као што свједочи и натпис на печату: „Правителствующи со- вѣтъ“, јер правительствовать у Руском језику значи: „Имѣть правительственную, или верховную власть.“

Тако је совјет у Вољавчи и у Боговађи за она неколика мјесеца само судио, ако му је ко на суд дошао; али сад намјестивши се у Смедереву и уредивши своју канцеларију, стане се мијешати и у земаљске уредбе и старати се мало по мало да власт себи присвоји. Тога ради Божо иproto Ненадовић и Биоградски владика Леонтије (који је у почетку године 1805. изашавши из Биограда остао међу Србима, и у Смедереву се помијешао међу совјетнике) наговоре којекако Кара-Борђија и остале поглавице, да се сад опет у Смедереву сазове скупштина, да се совјет потврди и призна за највећу власт у земљи. Кад се та скупштина састане и у совјетној канцеларији каже се управо, шта се хоће, онда Кара-Борђије, видећи да му се гледа власт из руку да узме, изиђе на поље, па са својим момцима, којијех је било више него у свију осталима поглавица, опколи ону кућицу где је совјет био, и промоловши кроз прозоре пушке у канцеларију, повиче: „На поље, курве, по души вас . . . ! „Ласно је у врућој соби уређивати и заповиједати; него да вас видим сјутра у пољу, кад „Турци ударе“. Катић истина проговори: „Бог „с тобом, Борђије, шта је теби? Нијеси ти „полудио; ходи унутра;“⁵⁾ Јаков, ваљада боје-

ћи се од своје нахије тако далеко ићи и с Кара-Борђијем се у граду затјечати, није ту био ни дошао, а совјетници и друге мање и страшивије поглавице оборе очи преда се; и тако се овај разговор прекине: Кара-Борђије и све остале поглавице остану као и дотле, а совјет и непотврђен за највећу власт стане се све више и више мијешати у различне уредбе земаљске. Да би се боље видјело како је совјет Српски онда заповиједао, и како се називао и потписивао, вриједно је овдје додати једно његово писмо, писано у самом почетку његова уређивања Петру Добрињцу. Ево га од слова до слова:

говорећи, да то ништа није истина, то јест: ни да је Кара-Борђије изашао на поље, ни да је с момцима пушке на прозоре промолио и т. д.; али његов братучед, г. Јефрем Ненадовић, који је и сад жив, одговори му: „Ја сам од мого оца и од свију старјешине у Бесарабији слушао тако, као што каже Вук да је било“. Прото је Ненадовић ово за то чинио, што је мислио да се тијем срамоти Кара-Борђије, који се онда у Биограду за свеца држао и до неба подизао; а да се иправда Милош Обреновић, на којега је онда онђе викала и ала и врана. Што је прото Ненадовић са својим ондашњијем једномисленицима овако мислио о овијем стварима и о историји, томе се није чудити; али се човјек не може начудити, како су оваки људи могли преварити Њемачкога професора у Липицци Хајнриха Вутке (Wuttke), и навратити га, да постане њихово оруђе и пред свијетом да говори о стварима од којијех ништа не разумије, него само држећи се туђијех ријечи као слијепац идући вођева штапа (Allgemeine Zeitschrift für Geschichts. März, Berlin, 1848. Serbien und Banke).

⁵⁾ Године 1839. у прољеће мене је proto Ненадовић пред људима у очи корио и карао и готово ружно за ово,

Благопощенороднии Г. Гинбаша Петре, Здравствите!

Башима момцима, кои сд дошли на заповесть Господар. Ђерђа ў сквацинѣ поради Скеља Пожаревачкии за Басъ, — даemo ово Писмо; и Бамъ Мвлајмо, да є овай Сокѣтъ народный Заключно, да се ніедна скела, никоме не прода; него да овай Синодъ Сквада на све скеле своге люде метне; Тако Мы не дамо ниедномъ поглаварѣ скеле держати, да се народъ не бъни; како што сд почели были, — И тако смо већъ метнели на Забрежскѣ, и Грочанско скелѣ наше люде; а на дрѣгѣ спремамо. — Зато Бамъ отписвемо да ће сквацина ова и Пожаревачке скеле держати, као и дрѣгѣ, — и Бы више немойтесе ништа ў скеле мешати, и рѣкѣ извадите — а Нашъ ће човекъ тамо скоро постављенъ быти.

Съ тимъ Басъ любезно поздравляемо.

У Смедеревѣ 15^о Декември 1805.

(м. п.) Протоерей Матдей Ненадовичъ,
Предсѣдатель Сокѣта съ це-
лии мъ Синодомъ.

Пошто Срби узму и очисте Биоград од Турака године 1807. премјести се совјет из Смедерева, у Биоград. За прошло вријеме у Смедереву у њему се мијењало доста којешта. Прота Ненадовића још 1806. године позве Јаков к себи да му помаже војевати, а мјесто њега пошиље у совјет Веса из Љубинића. Младен је такођер понајвише бивао по војсци. Још из почетка, а особито послије прота, много се тру-

дио и на силу наметао митрополит Леонтије, да он буде предсједник у совјету, но Срби га никако нијесу хтјели примити, једно што је био Грк; а друго, што их је, као Турски човјек, од почетка буне једнако свјетовао и наговарао, да се Турцима предаду и да се умире, а особито их је одвраћао од Руса, да се с њима не мијешају, јер ће их преварити и оставити као Морију, те ће их Турци онако исто исјећи и поробити. За ово је вријеме Божо био једини стуб Српскога совјета: он је био и предсједник, и секретар и писар и све. Из Њемачке била су дошла три учена Србина: Јован Савић (или, као што се у Србији звао, Иван Југовић), који је прије био професор у Карловцима, и Стефан Живковић, ћак из Беча, и Јеремија Гагић, трговац из Земуна; но они ништа друго нијесу могли бити до писари, па и то: Југовић се разболи, и отиде опет у Њемачку да се лијечи, а Живковића опреми Божо у Рудничку планину на мајдан, где се била почела копати руда сребрна, а Гагић је највише којекуда слат: а Божо све сам. Сад dakле (године 1807.), како се Биоград освоји и совјет се из Смедерева пренесе у њега, такођер заповједи се, те и оне нахије пошиљу своје совјетнике, које до јако још нијесу биле послале, као н. п. нахија Шабачка, Ужичка, Сокоска и Зворничка (Јадар и Рађевина). Ту је сад било у совјету Српскоме дванаест совјетника:

- 1) Младен Миловановић од нахије Крагујевачке;
- 2) Аврам Лукић од нахије Пожешке и Рудничке;
- 3) Јован Протић од нахије Пожаревачке;
- 4) Павле Поповић од нахије Биоградске и Грочанске;
- 5) Велисав Станојловић од нахије Јагодинске;
- 6) Јанко Ђурђевић од нахије Смедеревске;
- 7) Милије Здравковић од Ресаве (нахије Буџијске);

Би стије вонвода, — маније се тајкови послова, и скела,
— веће добро вонике Баше гледајте, и ћрећијте.

8) Милисав Илијћ од нахије Ваљевске; 9) Илија Марковић од нахије Шабачке; 10) Василије од нахије Ужичке; 11) Милутин од нахије Сокоске; 12) Јевто Савић од нахије Зворничке. Чардаклија се такођер наметао да буде совјетник, но будући да није имао нахије, није могао ни бити. Од овијех 12 совјетника за четвртицу може се рећи да су *знали књигу*, јер Аврам Лукић и Павле Поповић знали су којекако записати своја имена, Јово је Протић знао мало боље од њих, а Јевто Савић знао је писати и читати боље од свију попова и калуђера и многијех старјешинскијех писара по Србији, и од самога Кара-Ђорђијева првога секретара, Јанићија Димитријевића. Јово је Протић знао говорити Турски и Грчки, а други ни један није знао ништа осим Српски. Једини Јово Протић био је варошанин (из Рама или из Пожаревца), а остали су сви били сељаци. За совјетнике су избирали људи поштени, паметни, мирни и временити, који познају народ и народне послове; Јевто је Савић био најмлађи међу овијем совјетницима, али је и њему било више од 40 година. Младен, као совјетник од нахије Кара-Ђорђијеве, а уз то још послије Кара-Ђорђија у Србији најбогатији и врло рјечит човјек, био је предсједник у совјету. Сваки је совјетник имао из народне касе по 1200 гроша ⁶⁾ на годину и на два момка по 15 гроша на мјесец, и по неколико ока хљеба и меса на дан; јечма такођер узимали су из беглуга, а кашто и дрва и сијена, а осим тога и свака је нахија своме совјетнику слала којешта, н. п. вина, ракије, пред зиму

које говече и т. д. По оној првој уредби од године 1805., да свака нахија пошље у совјет по једнога човјека, ваљало је да буде више совјетника, јер н. п. од нахије Рудничке није било совјетника, него је Аврам Лукић био и од Рудничке и од Пожешске, тако није било совјетника ни од нахије Кладовске (од Кључа и од Крајине), ни од Крушевачке, Параћинске, Гургусовачке и т. д.; по свој прилици томе ће бити узрок, што наши људи мисле да је 12 људи доста за сваку пресуду (као н. п. што се и у Црној гори избрало по 12 кметова од сваке стране, кад су се какве велике распре пресуђивале). Највећа се до јако промјена и штета у совјету Српском дододила, што је Божо, ослабивши врло, отишао овога љета у Њемачку да се лијечи, па онамо и умръо. Сад су дакле секретари остали Југовић (који се прошлије зиме вратио из Њемачке) и Гагић.

Кућа, у којој је совјетник сједио, била је, као нахијска кућа, отворена свакоме човјеку из његове нахије. Кад је ко имао макар кака посла код совјета, најприје је ишао совјетнику своје нахије, и он је био дужан старати се његов посао што прије и што је могуће боље да сврши; ако би оваки човјек био из далека, да не може на обданицу доћи и посао свој свршити, он је могао код совјетника за бадава бавити се неколико дана, баш и да је коња имао. Често су долазили болесни људи из даљнијих нахија да траже у Биограду лијека код љекара, и по неколике недјеље дана бавили су се у нахијској кући код совјетника за бадава, само што су плаћали љекарима за лијекове и лијечење. Ако би се дододило да се човјек из каке нахије за каку кривицу код совјета затвори, совјетника његове

⁶⁾ Мени се чини да је дукат онда био 9 гроша.

нахије одмах су питали за њој ко је и какав је, и он је био дужан старати се, колико је могуће, да га оправда и пусти из затвора. Кад је требало у какву нахију послати људе да што извиде или уреде, ваљало је да међу њима буде и совјетник оне нахије, као човјек који познаје ону земљу и људе.

У Смедереву се, особито из почетка, у једној соби и спавало и судило и писало, али је у Биограду совјет имао за себе велику кућу, и у првоме кату у највећој соби скупљали су се совјетници и секретари ради вијећања и пресуђивања, а у мањијем собама су писали писари; пред вратима свакда је стајао један момак с пиштољима и с ножем за појасом, који се звао *каваз*, те је јављао кад би ко дошао и рад био унутра ући, и ако би онај који хоће унутра имао уза се оружје, казао би му да га иза паса извади и остави пред вратима (ово су и саме војводе морале чинити).

Совјет је још из Смедерева разаслао по нахијама кратке уредбе како ваља судити, а у Биограду, на свршетку године 1807., одреди и по нахијама распише, да се у свакој нахији постави прави суд од три судије (предсједника и два члана) и једнога писара; судије ове избирао је *народ*⁷⁾, као и совјетнике, а писара ако нијесу имали, совјет је био дужан наћи га и послати им; предсједнику је одређено било на годину 400 гроша, а члановима и секретару по 300. Овоме суду могао је сваки човјек тужити и војводу, и он је морао доћи на суд да се одговара. Ко овијем нахијскијем судом није био довољан, могао се тужити совјету. Осим тога совјет је издао једну

⁷⁾ Звало се да је избирао *народ*, али су управо избирале старјешине.

уребу, колико ће се поповима плаћати за њихове службе, н. п. за вјенчање, крштење, опијело, молитву малу и велику и т. д. Совјет је на свршетку године 1807. издао једну уредбу и за новце, како ће у земљи ићи. По том је био одредио да се продају Турске куће и остали миљкови како у Биограду тако и по нахијама. Он је давао под закуп скеле и ћумруке⁸⁾ и примао друге приходе, који би се откуда дододили, набављао је цебану и остale војничке потребе за цијелу земљу, њему су старјешине на скуштини о новој години предавале рачуне од различнијех трошкова, н. п. што је потрошено на тобџије, на рањенике, на уводе и т. д. По овоме се види како је совјет у земљи једнако радио, а и изван Србије био је познат, ако не као највећа власт, а оно јамачно као тијело, које је с Кара-Борђијем дијелило власт: ја се опомињем једнога писма, које је на свршетку 1807. године патријар Џариградски писао совјету, и послao по једноме владици, да би се Срби покорили Турцима; а из Русије су писма била написивана: „*Верховному војдю и правителствующе.лу совѣшу*“. Али при свему овоме совјет се није смио Кара-Борђију супротити ни у чему, а Кара-Борђије могао је совјету заповједити. Потпис совјетни био је: „*правителствующій совѣшъ народный Сербскій*“ (или *народа Сербскога*) без ичијега имена.

⁸⁾ Совјет није могао поставити својијех људи по скелама, као што је у поменутом писму Петру Добринцу писао, него су се скеле једнако давале под закуп, и по свој прилици томе ће бити ова два узрока: прво, што су од гдјекојијех скела, као н. п. на Морави и на Колубари, били тако мали приходи, да није било вриједно поставити на њих особитога човјека; а друго, што су нахијске старјешине хтјеле скеле да закупљују.

Како што је познато, Кара-Борђија су старјешине у Шумадији године 1804. изабраle за главнога поглавара највише за то, да би на њега могли бацити крвицу ако би Турци на брзо земљом обладали. Кад рат на Турке или на дахије поће срећно у напредак, Кара-Борђије се трудио да би по избору ономе остао прави старјешина над свима у свему пашалуку Биоградскоме, али је то било врло тешко, и с тијем тегобама он се борио за цијело вријеме својега владања: неколика мјесеца мање од читавијех 10 година, и управо се може рећи, да га је та борба и из Србије истјерала и најпослије му и главе дошла. Нахијске старјешине, које су се у почетку буне саме начиниле старјешинама, као и Кара-Борђије, првијех година нијесу ни у сну хтјеле да знаду да је Кара-Борђије њихов старјешина и да им он заповиједа, и Кара-Борђије видећи то није се ни усуђивао да им заповиједа, него је с њима, као старјешина нахије Крагујевачке, живљео и договарао се као са својим друговима, и кад су откуд били послани какви новци народу у помоћ, они су их дијелили између себе (као и уцјену, коју су 1804. године узели од Турака Пожаревчана, и 1805. од Ужиџана). Овакове нахијске старјешине биле су у Шумадији 1804. године: Јанко Катић из нахије Биоградске, Васо Чарапић из нахије Гроочанске, Ђушо Вулићевић из нахије Смедеревске, и Милан Обреновић из нахије Рудничке; а долje преко Мораве био је Миленко Стојковић из нахије Пожаревачке; али од свију овијех био је силнији горе преко Колубаре Јаков Ненадовић из нахије Ваљевске. У његовом је логору на Топчићдеру године 1804. ударао добош да се иде на Кара-Борђијев логор, што је Кара-Бор-

ђије био затворио или уставио код себе некога Митрића, за којега је братом била сестра Јаковљева, те су их друге старјешине морале мирити; на свршетку године 1805. и у почетку 1806. он се потписивао заповједник нахије Ваљевске, Шабачке, Ужиčке и Сокоске; и Кара-Борђију је поручивао, да му као главни старјешина не прелази горе преко Колубаре. Узроци, за које се Јаков овако био понио и осиљио, нијесу били мали: он је први из Њемачке добио ћебану и топове, он је први освојио град, Шабац, и Турке у њему предао, први тај који је од Срба стао пуцати на Турке у Биограду, био је његов, с помоћу његова топа узет је 1804. године Пожаревац, а 1805. године предани су и уцијењени Турци у Ужицу, а уз то још и нахија је Ваљевска готово највећа од свију осталијех у Србији.

Тако су ствари ове стајале године 1804., 1805. и до половине 1806., а по том се учини као да је Кара-Борђију срећа пошла у напредак; али набрзо удари натраг и постане горе него што је прије било. Јанко Катић, који је у Шумадији најстрашнији био за Кара-Борђија, погине (у нахији Шабачкој на селу Крињићу) око половине љета 1806. године бијући се с Босњацима; Васо Чарапић погине на свршетку те године на Биограду; а Ђушо је Вулићевић још 1805. године у јесен погинуо у Смедереву и место њега постао брат му Вуица. На Јакова удари 1806. године сила војска Турска од Босне, и кад је он не могне узбити попале Турци и похарају многа села по нахији Сокоској и Ваљевској и обладају готово свом нахијом Шабачком, и народ неки побјегне преко Саве у Сријем, а неки се стане предавати Турцима:

и тако Јаков остане са врло мало људи, да се морао бојати и Срба као и Турака. У том Кара-Борђије дође из Шумадије с војском пред Бошњаке и славно их разбије на Мишару, и наново одметне народ који се Турцима био испредавао, и постави или потврди нове старјешине по онијем крајевима говорећи им, да су они као и Јаков и да Јаков њима у напредак нема ништа заповиједати већ ако по његовој заповијести.

Тако се у нахији Шабачкој подигне Лука Лазаревић као „комендат“ или нахијски старјешина, и поред њега војводе: Стојан Чупић од Мачве и Милош Стојићевић од Ноцерине; у нахији Сокоској Хаџи-Мелентије архимандрит Рачански као нахијски старјешина, и поред њега војвода Петар Молер; из нахије Ужице још из почетка је Кара-Борђије Јакова био истискао с помоћу Милана Обреновића, те тако Јаков остане комендат само од нахије Ваљевске, па је и ту поред себе имао у једној кнежини Грбовића, а у другој Кедића, којима је Кара-Борђије говорио да су они као и Јаков; па и у самој његовој кнежини подговарао је гдјекоје главаре да га не слушају, као н. п. Цинцар-Јанка, који је тако био обезобразио и осилио да је опљачкао Јаковљеву жену, кад се 1806. године селила из Бранковине на Забрежје, да би оданде послије, ако би било до невоље, лакше могла побјећи у Сријем; попа Милована из Грабовца, којега је Јаков због шуровања с Кара-Борђијем и посјекао 1806. године у селу Дријену; једнога капетана или буљубашу из села Звечке (чини ми се да се звао Ерић) и т. д. И тако се у почетку 1807. године у свој Србији већ знало и говорило да је Кара-Борђије главни управитељ над свијем старјешинама. Али у исто вријеме изиђу на глас доље преко Мораве у на-

хији Пожаревачкој, двије поглавице: Миленко Стојковић из села Кличевца и Петар Теодоровић из Добриње (по чemu се највише и звао *Добрињац*).

Миленко је у самоме почетку био између првијех старјенина и потписивао се *буљбаша*, само што је био мало подаље од Кара-Борђија; Петар је из почетка био Миленков буљбаша, а на свршетку године 1805. као што смо видјели, совјет га зове *буљбашом*, али године 1806. бранећи Делиград од Турака тако се прослави и осили, да није марио ни за Миленка ни за Кара-Борђија, као да их и нема на свијету. Ја ћу за ово споменути овдје два свједочанства, од којијех свако било би само доста. У почетку год. 1807. кад Петар Џчко с кнезом Милићем из Ђићевца, са Живком Параћинцем и с Кара-Борђијевијем писаром, Стефаном Јефтићем, с Турскијем посланицима пође из Цариграда у Србију и дошавши у Делиград разумије, да су Срби Биоградскога пашу убили и све Биограђане побили и опљачкали, онда он остане с овијем Турцима у Параћину код Петра Добрињца, а Стефана Јефтића пошаље Кара-Борђију да пита хоће ли се ови Турци пустити у Биоград или ће се вратити на траг. Али Петар, који је и казао да Турци остану онђе, не чекајући Кара-Борђијева одговора све ове Турке (којих је са слугама било 12) изведе иза Параћина па побије и опљачка, а кад му по том Кара-Борђије, договоривши се с осталјем старјешинама, пише да Турке пошаље у Биоград, одговори му да их је он *послао на риби* у Видин (а послије се изговарао да их је побио за то, што су Кара-Борђије и Младен с осталјем поглавицама из Шумадије Турке у Биограду по-

били и оплијенили без њега.⁹⁾ То је једно свједочанство, а ово је друго: у мене има једно писмо Кара-Ђорђијево Петру од 8. Јунија године 1808. у коме му пише како се Миленко нањ тужи да му не да мира, него једнако напада нањ, и из међу осталога хоће да му посијече некаквога кнеза, и послије многога карања и свјетовања вели му (Кара-Ђорђије Петру): „Тако потом⁸ ранијом⁹ начин⁸ зові ті кога ъешъ теке а онъ нека зове ко ъе и ъм⁸ па се поките па кои надѣвали“, а мало пониже опет вели: „Аза исто ѿ⁸ све старешине зови⁸ти і 8 помоћъ Миленку доћи.“

Њих су двојица (Миленко и Петар) владали свијем онијем крајем између Мораве, Дунава, Тимока и Ниша, и то: Миленко доље низ Дунаво, а Петар од Ђуприје к Нишу.

Пређашње главне старјешине нијесу настале на Кара-Ђорђија, као ни он што није на њих, него су били једнаки као другови, и сваки је у својој нахији заповиједао и управљао како је знао и хтио; сад пак, кад Кара-Ђорђије стане свима заповиједати, Миленко и Петар поплаше се да и њих онако не ослаби као Јакова, па управо устану они на њега, а уз њих мало по мало пристану и остале готово све веће старјешине: они су готово јавно говорили да

⁹⁾ Ово је све мени овако приповиједао и Петар у Бесарабији године 1819. и Младен у Крагујевцу године 1822, први хвалећи се како се није бојао Кара-Ђорђија, а други тужећи се на Петра додајући још, како су се они били договорили да кажу овијем Турцима како паша и Биограђани нијесу хтјели да сједе с миром него подигли оружје на Србе, па их Срби за то побили; па онда да им даду неколике хиљаде гроша на пут и да их испрате натраг, не би ли Турску владу још које вријеме заварали.

Кара-Ђорђија ваља ограничiti, да не може по својој вољи чинити шта хоће, него совјет да заповиједа и њему, и да ваља тако уредити, да се он може и збацити кад би се нашло да је од потребе. Уз Миленка и Петра најприје пристање Јаков, по том Лука Лазаревић и Вуцица Вулићевић, а уз ове и друге гдјекоје мање старажине. С Кара-Ђорђијем пак остане Младен Миловановић са својим кумом Милојем Петровићем, оба из нахије Крагујевачке (Младен из села Ботуња а Милоје из Трнаве), који су и за Турскога времена ортаковали тргујући свињама, а сад се сродили и као браћа живљели у једној кући; осим ове двојице, кнез Симо Марковић из нахије Биоградске, из села Борка, који је по смрти Катићевој постао главни старажина у нахији Биоградској; Милан Обреновић из нахије Рудничке, из села Бруснице, с којим се Кара-Ђорђије кумао, јер му је био вјенчани кум брату Милошу, и који је био главни старажина од нахије Рудничке, Пожешке и Ужичке, и Хаџи-Мелентије архимандрит Рачански, који је био главни управитељ у нахији Сокоској, и којему је Кара-Ђорђије обрицао да ће га учинити владиком; а уз ове великаше и друге многе мање старажине; а осим овијех народнијех старажина с Кара-Ђорђијеве стране била су још двојица од писарскога реда: Иван Југовић, родом из Сомбора, и Михаило Грујовић родом из Руме, али они као иностранци у народу нијесу могли ништа учинити него су само учили Младена и Кара-Ђорђија, особито Југовић, којега су обожијица много слушали.

Сви ови Кара-Ђорђијеви непријатељи, да би им слободније било викати на Кара-Ђорђија, викали су највише на Младена и на Милоја и на

Југовића, и налазили су им главне кривице: 1.) да они Кара-Ђорђија одвраћају од Руса и на-
говарају га да не прима Руске војске у Србију,
да би они сами по својој вољи могли владати и
управљати ¹⁰⁾; 2.) да Младен и Милоје народне

¹⁰⁾ Ови Кара-Ђорђијеви противници нијесу желели Русе у Србију само да им помогну војевати, него управо и да владају Србијом. То ће се потврдити овијем, што ћу сад казати. Године 1807. 11. Маја, пошаље Руски министар иностранијех дјела, Андрија Будберг, Кара-Ђорђију писмо по полковнику маркизу Павлучију, да би Руси дознали у чему се Србима може помоћи у рату против Турака. Писмо ово нађе Кара-Ђорђија у Неготину послано је битке на Малајници, и прочита се у скупштини, у којој је од Руса био осим поменутога маркиза Павлучија и генерал-мајор Исајев, који је с нешто Руске војске из мале Влашке био дошао Србима на Малајницу у помоћ, а од Срба: Кара-Ђорђије, Миленко, Вуница, Крајински оборкнез Михаило Станковић Карапанџа, Страноје Главаш и совјетски писар Јеремија Гагић, који је ту приспио из Јаша. Пошто се ово писмо прочита и Српски истумачи, Српске старјешине у договору одреде, те Гагић напише министру Будбергу одговор у 13 малијех дијелова назначивши сваки бројем; први дијелак тога одговора ово је: „*1. Да народ Србскїй жели быти подъ могущественнымъ покровителствомъ Его Императорскаго величества Александра первого, когда смиренѣише проси, да му што скориѣ пошлѣ единога способнога губернатора, кои бы Сербіомъ управляло и у приличный поредакъ народъ привело, землю Србску расположio и по правамъ народа устроено бы конституцiю: ово устроение конституцiе, да буде именемъ Его величества Александра первого.*“ Како је од ондашњијех нахијех старјешина слабо који знао писати (од ове поменуте петорице само је знао потписати своје име Михаило Карапанџа), тако је био обичај, да се на свима знатнијим писмима удара печат поред имена: кад Гагић у Кара-Ђорђија зашите печат да га удари на ово писмо, он му одговори, да га је изгубио, а послије му каже да само да га није из-

новце троше по својој вољи (јер је Младен био у совјету предсједник и управо је чинио што је хтио, а Милоје је био управитељ Биоградских бећара на које се много трошило); а 3. да су се њих двојица начинили у Биограду као да хије те пале и жаре по својој вољи. Осим по-менутијех старјешина и совјетници су готово сви на Младена мрзили и колико су смјели, наји на његово самовољство викали; а исто тако и Биограђани. На свршетку године 1807. Аврам Лукић (совјетник нахије Рудничке и Пожешке), и Јован Протић (совјетник нахије Пожаревачке)

губио, него да га за то није хтио дати, што му је Младен писао из Биограда, да тај Павлуциј није прави Руски посланик, него да је Француска или Аустријска увода. — Да на овоме договору није било Исајјева и Павлучија јамачло би казао Кара-Ђорђије — ако су и била ту двојица од највећијех његовијех противника, Миленко и Вуница, — да пепристаје на то писмо, али пред овом Руском господом није смно то казати, него само није дао печата.

Ово поменуто писмо Будбергово послао је прије неколико година Јеремија Гагић друштву Српске словесности у оригиналу (а овај одговор нају у пријепису и мени и друштву), и велика му хвала што га је сачувао те се није изгубило као што су се многа овако знатна писма погубила, јер и само то, што је ово писмо сачувано, показује да онда архиве није било никакве, него писар пошто је писмо прочитao оставио га где му је била воља, а послије га и бацио или подерао. Ако буде могуће гледају да се ово писмо на камену штампа овако какво је, и приложи к овој књижици на крају, да би се могло видјети колико се Руски рукопис промијенио за ове 53 године, и. п. д. је свуда на двије ноге, као у штампи; в је мало од прилике као знак од дуката само што је одозго мало улегнуто, а велико није као Латинско В него као садашње мало в; а најзнатније је р које је најналичније на Латинско г и никадје није било напуштено и. п. мимо о или е и т. д.

наговоре остале све совјетнике те се потпишу на писмо Кара-Ђорђију, да Младена више не ће међу собом већ нека изиђе из совјета.

Кара-Ђорђије на то писмо заповједи писмено да Младен не иде више у совјет, и он по том са својим момцима отиде у Тополу и кад ондје докаже Кара-Ђорђију да су то све плетке Кара-Ђорђевијех непријатеља, који гледају само да би како њих двојицу омразили и завадили и т. д., даде му Кара-Ђорђије нешто и својима момака те готово с читавом војском прође по источној граници од Крушевца до Гургусовца као надгледајући војску и шанчеве, пак се по том врати у Биоград и опет стане ићи у совјет као и прије. Биограђани у љето године 1811. подигну нању праву буну тако да он у совјет није смио ићи друкчије него, као што сам га ја очима гледао, с пиштолјима и с ножем за појасом и с дугом пушком на рамену опкољен момцима исто тако наоружанијем. Буни овој био је почетак што су гоњени на егзерцир и стари људи, а потом се наставио кулук и остала неправде Младенове и Милојеве. Кад Биограђани пошаљу своје посланике у Тополу да кажу Кара-Ђорђију за што су се побунили и да се туже на Младена и Милоја, Младен одмах отиде за њима и посланике сртне где се враћају од Кара-Ђорђија: шта је он с Кара-Ђорђијем о том говорио, то се управо не зна него се само може мислити, а Биограђанима се каже да се умире и да ће им се облакнати све што им се неправо чини, и на томе остане, као да није ништа ни било. А кад буде по новоме љету о скупштини године 1812., Кара-Ђорђеви и Младенови момци и бећари похватају од Биоградских трговаца: **Марка Шишку, Хаџи-Лаза,**

Саву Ђурчију и Риста Џинџарина, који су уз ову буну највише викали на Младена и Милоја; и на три раскрића: пред Кара-Ђорђијевом кућом, на Зереку и на Дорт-јолу ударе им по 100 штапа (свакоме на сваком раскрићу по толико, и с једнога мјеста на друго они су вукли колица, на којима су бијени, а кад су их били, момци су говорили: „Удри димлијаше!“) А кад су ова четворица хватани, некога **Бор-Божа**, који је био родом из Босне, и **Ивана телала**, за које се говорило да су били коловође ове буне, зовну пандури у суд као некаквијем послом, па кад се врате низ басамаке, одређени момци убију из пушака обојицу из пријеваре. Биограђани су се и прије слабо радовали доласку Кара-Ђорђијеву у Биоград једно за то, што је мало ко с њиме могао говорити, а друго, што су момци његови доста пута чинили по Биограду шта им је вољаⁱⁱ⁾), а послије овога догађаја омрзну са свијем нањ, и само су га се бојали.

Поред овијех узрока за што су веће старје-

ii) Ја сам својим очима гледао (године 1808.) како су Кара-Ђорђијеви момци повалили једнога човјека у блато и истукли га колико су хтјели, што је пројахао мимо њих на своме коњу кад су они сједили на клупи пред Кара-Ђорђијевијем (прије Мула-Јусуфовијем) конаком, па га окриве да их је попрскао. Мени се овај неповољни и жалосни посао тако онда увртно у памет, да се и данас ономијем и човјека и коња му: како је био пошао до ње низ чаршију како ће к цркви; па како су га они по том вратили, с коња скинули и у блато повалили. Човјек је овај био млад и по варошки лијено обучен (имао је на себи плаветно џубе без рукава не постављено, као што су онда многи носили, и преко њега ћурче), и био је у Биограду жив до скора и чини ми се да су га звали **Шапкин-Тошо**; а коњ му је био алатаст.

шине викале на Младена и Милоја не може се управо рећи да и завист није томе много помагала. Говорило се да је Младен и за Турскога времена, као свињски трговац, био између најбогатијих људи у Србији, а кад су Срби у почетку 1807. године Турке у Биограду побили и похарали, он је с Милојем највише напљачкао и намјестили се у најљепшу кућу у Биограду (у конаке или дворе Мехмед-аге Фочића, и то: Младен у ономе крају где су биле жене, а Милоје у ономе где су биле момци и где су господа долазила на разговор); скеле и ћумруке на Остружњици и на Биограду нико други није могао закупити осим њих двојице, као што су и у другијем готово свијем знатнијим трговинама у земљи били ортаци; кад су се стале продавати Турске куће и остали миљкови, Милоје је био управитељ тога продања, и где је што најзначајније било они су куповали за себе, по што су хтјели, и т. д. За ове и остale оваке послове највише је на Младена викао Стефан Јивковић, који је био родом из Ниша, па у дјетињству дошавши са својим оцем у Биоград, ондје послије стао трговати, и обогативши се прилично, зажели живљети гospодски, и за то у дахијско вријеме пребјегне у Земун, и оданде је он први године 1804. почeo Србима ћебану набављати и слати, по том је године 1805. ишао у Цариград као посланик од народа Српскога, а пошто Срби узму Биоград намјести се опет онђе, и тако је био богат да је по десет хиљада дуката совјету давао у зајам, а и поједијијем људима много је добра чинио, али, једно као варошанин, а друго што му је завидио Младен као и он Младену, никако није могао да постане никакав старјешина у народу; он је изнајприје упра-

во викао само на Младена и на Милоја, али кад види да Кара-Ђорђије њих брани, он стане викати и на њега. Младен је био човјек паметан и рјечит и знао је Кара-Ђорђију доказати, да ови сви за то вичу на њега (на Младена), да би га с њиме раставили, па послије сама да би га лакше надвладали и збацили.

Поглавице су до сад једнако народу говориле, да се они не бију с царем Турскијем, него, по заповијести царској, с дахијама и с крџалијама; али сад (у почетку године 1807.), убивши царева везира и искрстивши Турске жене и дјецу по Биограду и по Шапцу, то се више није могло говорити ни вјеровати, него кметови навале на поглавице: „Ми се сами не можемо борити с царством Турскијем, него нам дајте цара, који ће нас се примити, и коме ћемо се ми за скут ухватити.“ Зато се старјешине договоре, и одреде Петра Чардаклију, и Аврама Лукића, совјетника нахије Пожешке, и совјетскога писара Јеремију Гагића, те их пошаљу у Кара-богданску у Руски главни квартир, да се договоре с Русима за помоћ, која ће се Србима давати, и да ишту једнога Рускога министра, да га доведу у Србију, једно да се народ увјери, да су се Руси заиста примили Србије, а друго, да их којешта поучава и да се с њим о свачему могу договарати. Посланици ови дошавши у Јап нађу онђе дјејствитељнога статског совјетника Константина Константиновића Родофиникина (којега су Срби назвали и звали *Родофиником*, као што ћу и ја у напредак овде писати) роđом Грка, с којијем се Чардаклија још из Петербурга познавао. Дознавши Родофиник да посланици ови хоће да ишту једнога Рускога министра у Србију, он им се стане нудити и наметати да

ишту управо њега. И тако они, или изнајприје и не знајући да је Родофиник Грк или не мислени како се Срби и Грци рђаво слажу, замоле се фелдмаршалу да им даде Родофиника да га воде у Србију, и фелдмаршал им га да. Потош посланици сврше своје послове и стану се спремати натраг, даду им се на дар три прстена с драгијем камењем и неколико стотина дуката на пут. Прстење друкчије нијесу могли подијелити, него њима тројици свакоме по један; али од дуката Аврам и Чардаклија, као господари, узму себи више, а Гагићу, као писару своме, даду мање, на које Гагићу буде жао, и расрди се. Потом Чардаклија и Аврам заостану још неко вријеме у Јашу чекајући док се Родофиник спреми, а Гагића пошаљу напријед у Србију, да каже како и они иду, и однесе нешто новаца, што су Руси Србима дали. Кад Гагић дође у Србију, он, срдит на Аврама и на Чардаклију што су оне дукате по њега криво подијелили, каже Карап-Борђију, да Аврам и Чардаклија воде Грка, и да је он говорио, да га не воде, него да ишту кака правог Руса, па они нијесу хтјели да га послушају. Карап-Борђије се на то врло расрди, и одмах пошаље књигу Авраму и Чардаклији, да Грка ни по што не воде, већ нека ишту какога правог Руса; „За што,“ вели, „знате, да ни с овијем, што су међу нама, не можемо никако на крај да изиђемо.“ Књига ова Карап-Борђијева срете Аврама и Чардаклију у Каравлашкој, но њима се учини сад срамота враћати се натраг и искати другога министра, за то Родофинику и не кажу управо, шта Карап-Борђије пише, него га доведу у Србију. Карап-Борђију је већ Гагић био напуњио главу, да је Родофиник Грк какогод и остали Грци; а још на већу несрећу дове-

де Родофиник са собом некаква Грка, као тумача, који је био обучен као што се носе Цариградски Грци и Каравлашки и Карабогдански бољари, па га пошаље Карап-Борђију, да му јави, да је он дошао и да га пита, кад је вријеме да дође к њему. Карап-Борђије угледавши овога Родофиникова тумача у оној великој Цариградској тантули и у црвенијем шалварама и жутијем мествама и папучама, одмах му све оно дође на памет, што му је Гагић казивао за Родофиника, па рече: „Та ми оваке гонимо између себе.“ Но при свему томе Срби приме Родофиника, као Рускога „генерала,“ врло лијепо, и даду му Кучук-Алијну кућу (једну од најљепшијех и највећијех у Биограду) да у њој сједи, и одреде му стражу пред кућу, и уреде, да му се даје и набавља све што му треба; и видећи да се и он њима врло пријатељски показује, стану се с њим договарати, као с Рускијем министром надајући се, да ће он, као Руски човјек, бити друкчији од осталијех Грка. Но то пријатељство њихово, ни од једне ни од друге стране, није могло дugo трајати; за што Родофиник, који, будући родом чак из Родоса, може бити да није ни знао, како Грци и Срби између себе живе, стане све Грке Биоградске око себе призовати, каоноти људе од свога народа и језика, а особито се стане дружити с митрополитом Биоградским Леонтијем, за којега су Срби већ били увјерени да вољи Турцима него њима. Леонтије пак, који до сад није могао Србе Турцима да покори и од Руса да одврати, прибјегне сад к Родофинику и стане му казивати, како Срби mrзе на све Грке, и на њега самога, и да су то људи простаци и варвари, с којима се ништа учинити не може, и да није њега било међу њима, они би

одавно пропали. Родофиник је могао све ово владици врло ласно вјеровати: једно, што Грци све остале људе држе за незналице и варваре, а друго, што су Срби према њему заиста били сви простаци, и њему су се многе њихове уредбе морале варварске чинити. И тако се мало по мало стане показивати Србима као и остали Грци.

Кад већ Срби виде, да је владика узео Родофиника на своју руку, најприје Младен и Југовић стану говорити, да то не ће нити може добро изићи; за то се договоре да пошљу Југовића управо к цару у Петербург, да иште мјесто Родофиника другога министра, правога Руса, и да гледа мало боље да сврши за помоћ, што ће се Србима давати, јер ови у Јашу нијесу за то одређено свршили управо ништа. И тако спремивши се Југовић отиде до у Јаш, но оданде га фелдмаршал, кнез Прозоровски не пусти даље, него га врати натраг, говорећи, да они (Срби) сад, кад је Родофиник код њих, ништа немају послала код цара, већ не-ка се договарају с Родофиником, па ће он њему јавити, а он сад у том власт има као и цар, и гледаће да им се даје штогод треба. Кад се Југовић врати у Србију с овакијем гласовима, он још већма распали мржњу на Родофиника, али не могући ништа друго чинити, Кара-Ђорђије и Младен морали су му се показивати да га љубе и поштују, а у себи су на њих мрзили, и где се могло викали као и он на њих, и управо, нити су што вјеровали они њему ни он њима. Противници Кара-Ђорђијеви и Младенови једва дочекају ову њихову неслогу с Родофиником; јер страна њихова тијем врло нарасте и ојача.

За годину 1808. уговоре Руси с Турцима

примијре, у које су били узети и Срби. За ово су вријеме Срби постављали у земљи различне уредбе и приправљали се за нови рат, и приправивши се боље него игда до сад, за цијело су се надали, да ће границе своје распространити на све стране, за то су једва чекали, да изиђе вријеме примирју. Кад им у прољеће 1809. године дође из Каравлашке глас да се рат с Турцима почиње на ново, они с великом радошћу ударе на Турке на све стране. Лука Лазаревић с нахијом Шабачком и с Јадранима пријеђе преко Дрине ниже Ђешнице, и стане онамо одметати народ наш и бити се с Турцима; кнез Симо Марковић с нахијом Биоградском и Ваљевском удари најприје на Соко, а кад му не могне ништа учинити, остави око њега страже, као што су и прије биле, а он с главном војском пријеђе преко Дрине више Сребрнице, и онамо стане народ одметати и с Турцима се бити; Кара-Ђорђије с нахијом Рудничком, Пожешком и Ужицком, и с нешто војске из нахије Крагујевачке и Смедеревске, отиде к Лиму, да би саставио Србију с Црном Гором, на Суводолу разбије сијнога пашу Пећскога, узме Сјеницу¹²⁾ и Нову варош, и очисти све до Лима на

¹²⁾ Леополд је Ранке у својој књизи : *Die serbische Revolution* казао по мојијем ријечима, да је Кара-Ђорђије Сјеницу онда узео *na јуриш*, али ја сад на своју и свију нас срамоту морам казати да то није истина, него да је било овако : Кара-Ђорђије уговори с Турцима да изиђу са својим пртљагом и да иду куд ко хоће. Кад Турци у одређено вријеме отворе шанац и пођу кроз Српску војску, која им је сокак била начинила, а док их још ни пола није било изишло, Срби предње стану убијати и ињачкати; кад то виде Турци који су још били у шанцу, они шанац затворе, и стану се паново бранити

ономе крају, а кад он дође на Лим, Херцеговци од Лима до Црне Горе устану на Турке, и тако се он заиста састане с Црногорцима, и многи Црногорци и Херцеговци дођу му у логор да виде њега и његове топове и војнике, а и он пошаље у Црну гору своје двије војводе, Чолак-Анта и Рака Левајца; Миленко пријеђе преко Мироча и саставши се с Русима опколе Кладово, али се од стране Нишке приправљала несрећа, која ће све то учинити у ништа.

У Делиграду је отприје управљао Петар Добрињац, и свагда срећно; сада Младен мислећи за цијело да ће Срби узети Ниш и жалећи и завидећи да Петар, као непријатељ његов и Кара-Борђијев опљачка онаку варош и још већма осили, наговори Кара-Борђија те мјесто њега постави Милоја Петровића главнијем управитељем на ономе крају. Сад се на несрећу народну састану у Делиграду два хата на једномјесец јаслима: Милоје силен и бијесан а уздајући се у Младена и у Кара-Борђија, није гледао Петра лијепијем ријечима да ублажи и с њим да се сложи (као што му је Кара-Борђије и наручивао), него је хтио управо да му на срамоту заповиједа и прекоси; Петар пак уздајући се у своје пријатеље и једномисленике и опомињући се својијех заслуга,

и Србе корити што тако па вјери раде. Кара-Борђије се правдао, да су то учинили људи непокорни без његова знања и допуштења, и тако Турке наговори које-како да опет пођу, али и други пут буде као и први. Трећи пут морао је Кара-Борђије дати Турцима у таоство кнеза Ђука, из нахије Крагујевачке, и још неколико од знатнијих поглавица (којијех имена не могу сад тражити), и тако остали Турци изиђу и отиду с миром и Срби узму Сјеницу. Ово су мени овако приповиједали људи који су ондје били и очима гледали.

није хтио Милоју да се покори него му јавно показивао да га не признаје за свога старјешину. Тако се и остale све мање старјешине, које су се ондје биле скupиле, подијеле на двоје: једни постану Милојевци а други Петровци. Али поред свега тога војска се опет крене из Делиграда к Нишу, и Ресавски кнез, Стефан Синђелић, са својом војском начини шанац до самога Ниша на селу Каменици. У том, Српском несрћом, Руси не могну због Дунава, који се био излио, рано пријећи у Бугарску, за то војска Турска, која се била долje скupila, потрчи сва Нишу у помоћ. Искупивши се сви Турци према Србима, један дан (негде око Петрова дне) баш кад је Петра с коњицима Хајдук-Вељко био одазвао Гургусовцу у помоћ, ударе Турци свом силом на Ресавски шанац. Војници су из другијех шанчева хтјели да иду Ресавцима у помоћ, али Милоје заповједи да се нико није макао, него свак да чува свој шанац. Турци ударе на Ресавски шанац на јуриши, и Ресавци су се јуначки бранили, али „Ко ће сили Божјој одољети?“ Једни су Турци падали а други су преко њих ишли у напредак, и тако кад се опкопи испуне мртвима, живи преко њих навале у шанац и стану се са Србима бити пушкама кијачки, сјећи и бости сабљама и ножевима, и чупати се за вратове. Кад кнез Стефан види да Турци обладаше, он из пиштола запали цебану и отиде у вјетар с многијем Србима и Турцима који су били око њега. И тако изгину сви Ресавци, којијех је, као што се онда говорило, било око 3000, ¹³⁾ само сеиз кнеза Стефана, младо и врло

¹³⁾ Турци послије од њиховијех глава сазидају кулу па путу иза Ниша, која и данас још стоји.

циномањасто момче, узјаше на кнежева хата, и умијешавши се међу Турке, који су мислили да је циганче и сеиз каквога Турског поглавица, остане у животу и дошавши међу Србе каже како је било ¹⁴⁾). Кад Срби из другијех шанчева виде шта би од шанца Ресавскога, они сви, и сам Милоје, оставе своје шанчеве и топове, па побјегну к Делиграду, а Турски коњици навале за њима, те их многе постижу и исијеку, а и од онијех који измакну, многи се не уставе ни у Делиграду него се разбјегну куд ко зна. Петар Добрињац више се и не врати к својој војсци него, како чује шта је било на Каменици, отиде у Биоград к Родофинику, и оданде послије с њиме преко Баната у Каравлашку.

Кара-Борђије очистивши онако онај крај од Турака и саставивши Србију с Црном гором, остави ондје нешто војске, а с осталом врати се на Нови Пазар, и ударивши одмах на варош попали многе куће а Турке сатјера у шанац, па их стане бити из топова и из кумбара; и баш кад се за цијело надао да ће му се који дан предати, стигне му овај жалосни глас од Каменице. Онда он одмах распише свијем старјешинама да оставе све што су гдје наново заузели и да се врате за пређашње границе, па нека их чувају пограничне нахије као и прије, а остала сва војска да похита дан и ноћ на Мораву; а он саставивши Нови пазар потрчи с коњицима к Делиграду. И он и Миленко застану Срба још у Делиграду, али су Турци тако били осилили и узели мах да их не могну узбити, него извадивши Српску војску из Делиграда Миленко отиде к

¹⁴⁾ Ово је момче било послије код Хајдука-Вељка, и ја сам у Неготину с њиме говорио о овом догађају.

Поречу да чува Дунаво оздо, а Кара-Борђије пред Турцима стане се измицати к Ђуприји. Кад је Кара-Борђије одовуд ишао к Делиграду, он остави у Ђуприји својега буљубашу Петра Јокића и Капетана Радича Петровића да онђе шанац утврђују и чувају, у коме би се он могао уставити, ако не могне Турака узбити на Делиграду; али неко дође те буљубашу Петру и Радича превари (нехотице или навалице, то се не зна), да је Кара-Борђије другијем путем утекао са свом војском својом преко Мораве ¹⁵⁾, за то они шанац у Ђуприји запале, и топове, које онако у хитњи нијесу могли повући, побацају у Мораву. Док је Петар још палио и кварио шанац, стигне Кара-Борђије пред Турцима најдајући се онђе да се затвори, и на своје велико чудо и жалост видећи шта је, у који мах запита Петра: „Шта је то, по души те....?“ у онај мах

¹⁵⁾ Ја сам прије тако чуо и написао, и сад се тако почело штампати; али ми у том каза син истога Петра Јокића, г. Манојло, како је отац његов приповиједао више пута, да га је Младен, пролазећи онуда у Шумадију прије Кара-Борђија; паговорио, да запали шанац у Ђуприји рекавши му, да му је Кара-Борђије по њему то поручно; и да је Кара-Борђије по том у Јагодини, кад се Младен стао правдати, пузача нај као и на Петра у Ђуприји, и будући да су у онај мах сједили, и Младен прекрстивши ноге држао по обичају сабљу преко крила, зрно му из пиштола дохвати мало кора од сабље и рани га у мошће, од које је ране послије лежао и видao се (ово се слаже с онијем што су жене по Биограду зуцале, да Младен са другом женом својом није могао ишта радити). Петар је, као што каже поменути његов син, додавао још и то, да је Младен њега у овом преварно једно за то, што је нај мрзио због некаква Турскога коња, око којега су се негда отимали, а друго, што се био поплашио од Турака, пак се бојао да га Кара-Борђије не би оставио онђе у шанцу за управитеља.

потегне из пиштоља те га здраво рани више лијеве сисе под раме, али зрно не прође на другу страну него се устави у некакој кости, и наши самоуки видари нијесу га могли извадити, него се рана онако замлади, и тако је он зрно носио неколико година докле му га у Земуну не изваде Њемачки учени видари.

И тако Кара-Ђорђије са свом Српском војском пријеђе онђе на лијеву страну Мораве, а Турци без страха и без икакве сметње палећи и харајући отиду на Мораву између Пожаревца и Смедерева. Како се ово дозна у Биограду, Родофиник с владиком Леонтијем и с Петром Добрињцем и с Јованом Протићем (совјетником нахије Пожаревачке) и још с неколико душа мањега реда пребјегне преко Дунава у Панчево, и оданде преко Баната и Ердеља отиде у Букрејш. Људи од овијех бјегунаца мањега реда, као н. п. Стефан Живковић, који је прије био секретар у совјету, па на свршетку прошле године истјеран из службе, казивали су послије да им Родофиник, кад су пошли из Биограда, није казао куда ће, него их позвао само к Дунаву да се шетају, а кад су дошли к лађи на Дунаву ниже Биограда, онда им заповједио да улазе у лађу. Кад се разгласи да је Руски посланик из Биограда побјегао, људи се од тога поплаше још већма него од Турака. У том нахија Биоградска с Дрине, а по том и друга војска од Сјенице и од Новога Пазара приспије на лијеву страну Мораве, те тако Турке мало обуставе, а још на праву срећу Руси пријеђу преко Дунава у Бугарску, и Турцима свима дође заповијест да оставе Србију и да похитају пред Рuse, и тако Турци оставе не само Мораву, него и Делиград и у њему позаглављиване велике топове, које Срби

прије нијесу могли извући. И тако Срби, мјесто што су се за цијело надали границе своје рас пространити, једва се на једвине јаде одрже у ономе што су прије имали.

Кад се војске Српске по заповијести Кара-Ђорђијевој врате испреко Дрине, Бошњаци (закона Турскога) одмах се стану прикупљати к Дрини, према Јадру, и кад се искупе сви, онда пријеђу преко Дрине и опколе Лозницу и тако је притијесне, да је била у великој невољи. Турске је војске ту било толико много, да је Јаков, који је био пошао Лозници у помоћ, није могао од Лознице одбити ни кроза њу у Лозницу проријети. Кад се Турци онако срећно врате с Мораве натраг, Кара-Ђорђије сам собом с нешто војске отиде Лозници у помоћ и саставши се с војском Јаковљевом, ударе на Турке те их одбију од Лознице, а по том их претјерају и преко Дрине.

Пошто се и овдје посао тако срећно сврши и Кара-Ђорђије се стане спремати да иде натраг, Јаков, кад су све старјешине заједно сједиле, запита Кара-Ђорђија, ко ће у напредак чувати Лозницу, а Кара-Ђорђије му одговори: „Онај, који је и до сад чувао,” т. ј. Јаков с Јадранима. Онда Јаков одговори, да он *не ће*, већ нека је чувају Младен и Милоје, који не ће Руске војске да приме, него хоће сами да царују; и пошто се тако добро сваде, Јаков упаради сву своју војску, коју је још напријед био припра вио, па изведавши свога синовца прота на сриједу, стане говорити: „Ево, браћо, ја сам овога послao, још како смо се стали бити с Турцима, те нам је нашао цара, који ће нас се примити и за нас се старати; али Младен и Милоје не ће да га приме, него сами хоће да царују;“ по том

напомене пропаст на Каменици и т. д. И тако се у мало без боја растану. Ово је било готово на свршетку јесени; а о новоме љету (године 1810.) доведе Јаков на скупштину изненада 600 људи под оружјем, који су башећи се по улицама викали: „Цара хоћемо! не ћемо Младена и Милоја да нам суде и управљају!” Једни су долазили пред ону кућу где се совјет састајао и викали: „Камо тај високосрамни (мјесто високославни) совјет?” и искали да им се покаже шта је писано у Русију и каки су одговори из Русије долазили. На скупштини су (у Кара-Ђорђијевој кући) исто тако старјенине готово све викале на Младена и на Милоја, и кривиле их за пропаст на Каменици. Милоје, још прије него је Кара-Ђорђије пошао на Лозницу, на малој скупштини у Асан-пашиној паланци окривљен је и осуђен да сједи у Острожњици, куда је већ био и отишао; сад пак Кара-Ђорђије рекне овако: „Е којекуде, ако Младен није добро чинио, ти господару Јакове сједи на његово мјесто па ради боље; а кад сви хоћете цара, хоћу га и ја, и ти господару Миленку и ти Кума-Милане (к Милану Обреновићу) и ти господине Мелентије (к Рачанском архимандриту, Хаци-Мелентију), идите у Каравлашку те тражите цара и доведите Русе у Србију, па, којекуде, нека најприје моју жену” (јер се говорило да Руски војници силују жене и дјевојке).

Јаков сједавши на Младеново мјесто одмах заповједи да неколико совјетника, који му нијесу били по вољи, иду својим кућама, и мјесто њих других да не долазе, додајући, да нема откуда би се свима могло плаћати, а да их није ни од потребе имати толико много. И тако се најприје совјет надре и почне кварити! Онога ље-

та Јаков отиде опет у своју нахију да чува Дрину од Турака, а мјесто њега дође опет Младен у совјет; али се совјет више не потпуни ни отпуштенијем ни новијем совјетницима, него остане онако надрт.

Одређени ови посланици отиду са скупштине сваки својом кући да се спреме на пут. Кад Милан и Хаци-Мелентије спремљени дођу опет у Биоград, даде им се Михаило Грујовић за секретара, и по том примивши потребна писма отиду оданде у Пореч да узму Миленку, као што је прије уговорено; али кад тамо, шта да виде и чују! Миленко им каже да он од сад не ће више да зна ни за совјет ни за Кара-Ђорђија, него мјесто себе пошаље с њима у Каравлашку свога секретара Јеремију Гагића, а он остане у Поречу прикупљајући бећаре да се брани, ако би Кара-Ђорђије ударио на њега, а уз то трудећи се не би ли одметнуо од Кара-Ђорђија све нахије на десној страни Мораве.

Миленка је Кара-Ђорђије на скупштини за то одредио да иде у Каравлашку, што су старјенине од његове стране највише викале да хоће војску Руску у Србију и што није могао да не узме међу посланике никога од оне стране; Милана пак и Хаци-Мелентија и Грујовића одредио је за то, што је знао да су то његови пријатељи и приврженици.

Родофиник дошавши у Букреј правдао се да је за то побјегао из Србије, што је Кара-Ђорђије хтио да га убије, које су му свједочили они што су с њиме дошли, Петар пак Добрињац помоћу Родофиникове свједоцбе и препоруке начини се народнијем послаником и у име свега народа стане искати војску у Србију под управом Родофиниковом, које му се готово и обећа.

Кад прави посланици дођу у Букреш, Петар се Добрињац придружи к њима и без њихове воље, и навали око Милана те га одврати од Кара-Борђија доказујући му да они не желе Кара-Борђија збацити, него хоће само да га ограниче да не може по својој вољи све чинити шта хоће. И тако Милан, у којега се Кара-Борђије највише уздао, пријеђе на ону страну и постане највећи противник владе Кара-Борђијеве. Дознавши ово Кара-Борђије пошаље у Букреш за своју обрану некога архимандрита Спиридона Филиповића, који је био родом однекуд из Далмације и у Биограду с Руском пензијом живљео господски, готово као и Родофиник, и показивао се Кара-Борђију велики пријатељ и непријатељ Родофиника и његовијех послова. Филиповић је Кара-Борђија правдао да он није хтио Родофиника убити, а Родофиника је тужио да је за то побјегао из Србије, да би Турци лакше и прије њоме обладали; али свијем трудом својијем слабо више и он могне што учинити до што се послови Српски замуте и заплете још већма. У том мјесто кнеза Багратиона постане главнијем управитељем Руске војске на Дунаву граф Каменски, који, видећи да се у оваковијем сметенијем и замршенијем пословима са Србијом и у Србији не може ништа радити, стане гледати како би партaje ове помиро и сложио колико се може, и тако да би Кара-Борђија, за којега је знао да у земљи највећу власт има, умирио и ослободио, напише му као „*верховному вожду народа Сербского*”, лијепо писмо, а Родофиника окриви што је побјегао из Србије и метне га под суд¹⁶⁾). По том архимандрит Хаци-Меленти-

¹⁶⁾ Родофиник је био врло паметан и у своме послу вјешт човјек, и за Србе је велика несрећа што нијесу могли

је и Петар Добрињац отиду у Србију, али Милан не хтједне без Руске војске никако, него остане у Букрешу као народни посланик. Још се није могло уредити ни одредити да се војска Руска пошаље у Биоград, али се одреди да на пролеће пријеђе неколико хиљада преко Дунава Србима у помоћ.

К Миленку су у Пореч бежали гдјекоји

бити с њиме у љубави и пријателству. Ја сам у овој књижици само као мимогред споменуо заваду Срба с Родофиником, а кад би се то хтјело управо описати и редом побројити све, што се он могао тужити на Србе и шта су се Срби на њега тужили, ваљало би написати читав новелики чланак; али томе овде није места. Овда се тако говорило, да га је граф Каменски окривио и дао под суд, али онаковоме господину и с онакијем разумом ласно се било оправдати и Кара-Борђија окривити. Наскоро иза тога постао је у Петербургу управитељ Азијатскога одсјека у министарству иностранијех послова, и у тој је служби био више од 20 година; кад је граф Неселроде ишао куд на пут, он је остајао на његову мјесту, као управитељ цијelog министарства. Сви Српски послови ишли су преко њега, једно за то, што су припадали у његов одсјек, а друго, што се мислило да их он, што је око двије године био у Србији, пајбоље познаје. Појединијем Србима много је добра учинио, а о народу Српскоме како је мислио, показаће овај догађај што ћу сад да приповедим. У почетку године 1819. познам се ја у Петербургу с бароном Шиллингом, који на питање своје дознавши од мене да познајем Родофиника каже ми да је велики његов пријатељ и понуди се да ме води к њему, и ја приставши ради на то, он дође к мени у одређени дан са својијем колима и узвеши ми у њих поћемо к Родофиниковој кући. Кад дођемо пред кућу, он отиде најприје сам да види јели домаћин код куће и може ли нас примити; а кад се с њиме састане и каже му да му је довео једнога Србина, који је написао и издао Српски рјечник, он с подсмијехом рекне: *Што ће Српски рјечник? — Али опеш може биши од потребе: кад нестане Срба да се зна какијем су језиком говорили.* (Иза

кривци не само из Шумадије, него и чак одозго испреко Колубаре¹⁷⁾), али изван Пореча није могао ни почети ништа против Кара-Ђорђија, а Кара-Ђорђије нај у Поречу није ударао, једно за то, што се народа стидио, и бојао се да му ко не би рекао, као неки његов момак, Милосав Лаповац, године 1804. кад је позвао момке да ударе на кнеза Теодосија из Орашца: „Ми нијесмо устали да се бијемо с браћом својом, него смо устали да се бијемо с Турцима, а вама ако је

овијех ријечи, — које је мени барон Шилинг приповиједао пошто смо се вратили натраг — рекне му да ме доведе. И тако барон Шилинг вративши се к мени изнјем и ја из кола те отидемо у салу. Како је Родофиник чуо да сам ја писао рјечник, одмах је морао помислiti да сам Аустријски Србин, јер се ономуњао, да је у Србији за времена његова бављења онамо било врло мало људи, који су само чатити знали; за то ме дочека на ове ријечи: „Камо се ви у Србију да бијемо Турке?“ А ја му одговорим: „Ја сам, ваше превосходитељство, био Турке у Србији и прије вас и послије вас.“ И тако пошто дозна и увјери се да сам занита родом из Србије разговарао се са мном о Кара-Ђорђију и о Младену и о другоме којечему).

¹⁷⁾ Као и. п. из Шапца писар Луке Лазаревића, по имену Јован Манојловић, који је био родом однекуд из Бачке (чини ми се из Сенте или Суботице), па слao некаке лопове, који су опет одопуда били родом, те харали трговце негаје у Потисју. Пошто се позна нешто од отетијех ствари на жени и у кући његовој, и Кара-Ђорђије на тужбу и на искање Аустријскога правитељства преда главнога од онијех лопова и стане даље истраживати, ко је још у то био помијешан, он се поплаши за свој живот и побјегне к Миленку у Пореч. Овај је Јован Манојловић био вјешт стolarски мајстор (тишлер), и радио је послије у Биограду свој занат, па кад једном начини један особити сандучић са тајнијем прекленићима и покаже га Младену, рекне му он: „Море, вазјало би те бити, па не дати плакати: код такијех златнијех руку, па идеш да служиш другога и да тражиш хљеба преко ногаче.“

што криво, ето вам поља, па се удрите сами;“ а друго, што се бојао да Миленко у невољи не би Поречу предао Турцима (Рецепу из Адакале). Тако Миленко, као одметник проведе у Поречу неколико мјесеци с бећарима, а кад потроши све што је имао, и не имадне више чим плаћати им, те се они стану бунити против њега, а уз то се он још разболи од костобоље, онда се помири с Кара-Ђорђијем.

Кад се у Србији дозна да ће војска Руска пријећи преко Дунава у Србију, одреде се из свију нахија најизбранији војници да иду на Дунав пред Рuse, и да с њима оно љето онамо војују, а на јесен кад се врате у своје нахије да могу народу казати да је војска Руска заиста прешла у Србију и да су они с њоме војевали. Из даљнијех нахија не опреми се у ову војску људи по много, али се изберу све најприкладнији и најбољи, да би Руси видјели каку добру војску Срби имају, и одреде им се нове старјешине, које прије нијесу биленишта, тако је, и. п. Јадране и Рађевце водио Троношки архимандрит Методије Лазаревић, а Мачване и остale из Шабачке нахије брат Луке Лазаревића, Ђуко; из онијех пак нахија доље од Мораве, одреди се сва војска са својјем старјешинама и још с лијеве стране Мораве нахија Смедеревска с Вуицом, и Гроочанска с Атанасијем Чарапићем; а над свом овом војском постави се главни заповједник Петар Добрињац. — Руске војске преведе у Крајину граф Џукато, као што се говорило, око 7000¹⁸⁾)

¹⁸⁾ Тако се у нас онда говорило, а у Руској историји („Михайловацкого-Данилевскаго: Описаніе турецкой войны съ 1806. до 1812. года“) стоји да је граф Џукато имао свега војске у малој Влашкој 7350 људи, од који-

људи, а Срба је било 4500 пјешице и 1500 на коњма.

Турака је било у Крајини више него и Срба и Руса, и на неколико мјеста били су поградили шанчеве и врло се утврдили, особито на Прахову. Али Срби и Руси под управом графа Џуката истјерају их мало помало из свију шанчева и претјерају преко Тимока: ту су многе Српске старјешине за своју храброст добиле златне или сребрне колајне, као н. п. Вуица и Хајдуке Вељко златне, а Здравко, Вељков бимбаша, и Иван Момировић, Миленков пређашњи писар а онда као буљубаша, сребрне; али су многи и изгинули јуришајући на Турке да би се показали, међу којима је био и Атанасије Чарапић. Пошто се овако очисти Крајина од Турака, граф Џукато пошаље нешто војске Српске и Руске на Кладово, али су се Турци ондје били врло утврдили и тако се стану бранити, да им у брзо не могну ништа учинити, него их опколе и стану бити из топова и кумбара.

У томе Рушић (-Хуршид)- паша удари од Ниша са силном војском Турском (као што се говорило око 35000 људи), али не хтједне онкољавати и бити Делиграда, као што је чињено пређашњијех година, него против њега остави на Алексинцу нешто војске, а с осталом отиде те узме Крушевач, па улогоривши војску око Мораве стане ударати на Српска села и збјегове по ономе крају нахије Јагодинске, и наваљивати да продре у Шумадију. Пред ову војску

јех је **3782** човјека под управом полковника Желтухине одређено било да чува малу Влашку, а остали (међу којима је било **2331** пјешак, **935** казака и **300** пандура) били су одређени за Србију: „для дѣйствій въ Сербії“.

Туреку дође и сам Кара-Ђорђије и прикупи нешто војске, што се могло, али је Турака било толико много, да им се Срби у пољу нијесу смјели ни показати, него на брзу руку поправе стари шанац (још од времена докле Крушевач није био узет од Турака) на Јасици, и оданде стану Турске чете по селима пресретати; али Турци ударе ту на њих и послије жестокога боја и прољева крви с обје стране обладају шанцем и побију многе Србе, али не остану у Српском Шанцу на Јасици, него га покваре, пак се опет врате натраг у главни логор. Српски војници, особито гледајући како Турци пале и харају села и ударају на збјегове те робе жене и дјецу, тако се поплаше да стану међу собом говорити и спремати се да оставе старјешине, пак да бјеже сваки својој кући, и да гледају шта ће чинити са женама и с дјецом, као што и учите многи, особито Лијевчани; а тако би исто учинила и нахија Крагујевачка у Делиграду како би дознала да су Турци преко нахије Јагодинске продрли даље у Шумадију. Кад Кара-Ђорђије ово све види, он пише неколико књига једну за другом и Петру Добрињцу и графу Џукату: или одмах да се пошаље војске Руске Србија у помоћ пред ове Турке, или Петар да остави Русе и Кладово, па час прије да похита са свом војском Српском к њему, „ер“ вели „кад пропадне све амо, шта ће нам онда Кладово помогти?“

Граф Џукато од војске Руске, коју је имао код себе, није могао Србима послати ништа, а пустити Петра с војском Српском оданде, било му је још теже, јер би он онда одмах морао оставити Србију и прећи у малу Влашку и тако прекинути пут између Срба и Руса; за то јави

ово главноме управитељу Руске војске, графу Каменскоме, и он му испод Рушчука пошаље за помоћ Србима графа Оуркa „съ ладожскимъ полкомъ, башальономъ волынскихъ улановъ, казачьимъ полкомъ, 300-ми Арнауловъ¹⁹⁾ 6-ю орудијали легкой и 4-мъ донской артиллерији,“ (као што се у нас говорило свега око 3000 људи).

Хајдук-Вељко са својем бећарима поведе ову војску Руску уз Тимок, али не отиду пријекијем путем пред Рушић-пашу него сврну лијево на Бању; ја мислим да је на овај заходни пут графа Оуркa највише навратио Хајдук-Вељко, да би му узео Бању од Турака, из које је он прошле године кроз војску Турску морао побјеђи. У Бањи је било сад у шанцу око куле 400 Турака с једнијем топом. Граф Оурк не имајући кад ту бавити се заповједи те Руси овај шанац узму на јуриш: Турци су се тако бранили да их је од 400 остало у животу само 90, а Руса је које мртвијех које рањенијех било 126 људи. Граф Оурк узвешти тако Бању и предавши је Србима отиде к Делиграду, по свој прилици једно за то, кад је онако близу дошао, да би видио онај знатни Српски шанац, а друго, да би се што прије састао с Кара-Ђорђијем, који је онда био ондје дошао да војску Српску слободи и притврди да не би шанчева оставила. Из Делиграда Кара-Ђорђије и граф Оурк с војском Руком отиду управо на Јасику и стану прећашњи

шанац поправљати. Кад Турци у јутру опазе да се Срби опет купе у Јасици, они наново ударе на њих, али их Срби с помоћу Руса (за које Турци још нијесу ни знали) узбију натраг. По том граф Оурк пошаље Кара-Ђорђија у нутра у Србију, као да дике нову војску, говорећи му: „Ако Турци буду јачи, боље је да разбију самога мене него и мене и тебе.“ Он пак видећи да на Јасици није мјеста за Руску војску, премјести се оданде са свом Руском и Српском војском у поље Варваринско, и ондје начини шанац за 1000 људи и 8 топова, а унаоколо утврди се засјекама. У нас се приповиједало, да је Рушић-паша, кад је видио Србе и Русе у равну пољу, сазвао старјешине своје војске па им рекао: „Све кажете да Србин не смије у поље, него се крије по шуми или се под брдима закопава у земљу као свиња; сад ето поља, а ето Србина: сад да видимо ко царев хлеб једе!“ — По том један дан, Септемврија 6. ударе Турци свом силом на Србе и на Русе, али не могну ништа учинити, него се узбију натраг. Турци су до сад били улогорени у пољу без шанца, али послије овога боја одмах у вече стапну копати шанац око свега логора и до у јутру буду готови. Послије неколика дана Турци су опет ударали, али све у залуд; најпослије видећи да се Србима и Русима ништа учинити не може, крене се сва војска Турска и отиде натраг. Говорило се, да је Рушић-паша прије него се кренуо с војском натраг, наваљивао на старјешине, да учине јуриш на Србе и на Русе и да их растјерају, макар шта стало; али му Смаилбег из Сереза одговори: „Ми то можемо учинити, ако ћемо прегорети неколике хиљаде људи, али шта ћемо тијем добити? Јесмо ли онда

¹⁹⁾ Ово су били бећари, међу којима је било најмање првијех Арнаута (аможе бити да није било ни једнога), него су били Срби и Бугари, и гдјекоји Грк и Цинцарин. У Каравлашкој се и данас зове *Арнаулов* сваки болгарски момак, који је у Турској хаљинама и с оружјем, макар кога народа био.

Србију покорили и пут у Биоград прокрчили? Не ћемо ли за онијем брдом опет наћи такове шанчеве с војском, и тако Бог зна на колико мјеста до Биограда? А ово се већ прикучила зима?" И на то Рушнић-паша пристане, те се врати натраг.

Пошто ова Турска војска отиде са свијем из Србије, граф Оурк сам (без војске) отиде с Варварина у Тополу, па оданде у Биоград, а из Биограда вративши се својој војсци упути се натраг у Крајину. Као што је одонуд идући амо узео од Турака Бању, тако одовуд идући онамо узме Гургусовац, у коме је било 800 Турака са 4 топа. Граф Оурк дође ту 4. Нојемврија, и рас-тјеравши Турске коњичке, који су се пред шан-цем показали, опколи Гургусовац и стане га бити из топова, а уз то припремљајући војску за јуриш. Кад топови кулу развале, а Турци виде одређену за јуриш војску с фашинама и с оста-лијем потребама, они се предаду, и по уговору положивши оружје отиду куд ко хоће; Гургусо-вац и топове граф Оурк преда Србима као и Бању. — На свршетку мјесеца Септемврија пре-да се и Кладово: Турцима, који су у њему били (око 500 душа), допусти се да иду у Турску с обећањем да за годину дана не ће војевати про-тиву Руса, а град, или управо рећи шанац око велике куле или малога градића, са 21 топ пре-да се Србима.

У оно исто вријеме кад је Рушнић-паша нава-љивао на нахију Јагодинску, удари силна Турска војска од Босне и прешавши преко Дрине опко-ли Лозницу и стане је бити из топова и из кум-бара. Јаков Ненадовић са својом кнежином на-хије Ваљевске и Лука Лазаревић с нешто војске из нахије Шабачке пођу тобоже Лозници у по-

моћ, али је Турака било толико много (као што се говорило свега око 30000), да нијесу смјели на њих ударати, него се негдје иза њих били улогорили, па гледали како Турци Лозницу би-ју. Кад се сад на источноме крају с помоћу Бо-га и Руса овогодишњи рат сврши овако срећно, Кара-Ђорђије подигне војску готово из све Шу-мадије, и од графа Оурка узме нешто новијех казака под полковником Никићем (који је био родом Климента из Сријема), и отиде Лозници у помоћ, и дошавиши онамо удари на Турке, те их од Лознице одбије и претјера преко Дрине; а како је ово све било, најбоље ће се видјети из писма Кара-Ђорђијева које ево овде додајем:

„Благородни Господару Милане Обренови-ћу и Господару Миленку Стойковићу и Госпо-дару Петре Ђеодоровићу. Здравствуйте!"

„Являм вама како су били Турци од босне „силно навалили и много щете учинили кое ми- „слим дастесе и дамно за све извѣстили, Лозни- „цу Главно место у муасерили у коим је био „Господар војвода Антоније Богићевић са 1200 „војника, и умуасери били су 12 дана и били су „Турци топовима и кумбарама — са свију стра- „на но слава Богу нје много щете било ми смо „им својском у помоћ дошли са Грагуевачком, „смедеревачком Гроочанском и са Београдском и „саставили се са Господаром Јаковом и са Госпо- „даром Луком Лазаревићем, идоћемо сви свој- „скама дотурака близу полсата иноћом шанац „начинимо октобра 5. дња и у јутру рано на нас „Турци изађу и сретну те се онда жестоко с „Турцима побијемо и турке надбијемо, итерамои „додрине доњови шанаца и у све нјове шанце „што су били око Лознице ми ућемо и доста

„турака убијемо и то исто вече како се наша војска сва искуни прићемо близу Турака и око „ніова шанца наше шанце изградимо и у јутру „6. Октомвр. на светога Тому изиђу у полѣ и „Турци и ми те смо се побили страшно из топова из пушака, за 8. сата коя баталіје никда већа „ніе била, Турака е много изгинуло и много смо „глава Турски оцекли и то ніе другоячје било „носмосе били измешали те се секли са сабљама? — Сата и турке смо надбили наш с мејданом и вишег три исета турака погинуло него „наши Но на ти се старешине малоге изразили „Г. Лука, Г. Стојан Чупић, војвода Мутаф, војвода Јанко цинџар и ранило се много Главни „Буљобаша и момака и капетан Милицам и под „сваким старешином потпису Едека погинули „и погинуло доста главни момака наши и свијој „старешина Такођер иод прости люди од наје „крагујевачке 12. погинуло и 26. ранђени од наје „Гроћанске 19. погинуло и 23. ранђени од наје „сmederevске 13. погинуло и 14. ранђени, од „наје ваљевске 20. погинуло и 28. ранђени. од „наје Шабачке 26. погинуло и 35. ранђени од „мачве²⁰⁾ 10. погинуло. 16. ранђени од наје зворничке 15. погинуло 24. ранђени од казака Го сподина Никића погинуло 6. иранђени 12. и „млодису који свима изгинули Ни број се не зна тако 7го Котомбра Турци се нектеше битиснама, носе твердише вас дан ими, иони, иранђнике разпратише тога самога дана поћео „мо свуда испред наших шанцова везетирати ка

²⁰⁾ И Мачва је у нахији Шабачкој, али је овде тако метнуто, може бити зато, што је оне пређашње казивао Лука, а ове Чупић.

„ко стоји војска и топови у том Турци препу „цају 3. пушке и несрћом ране Господина Никића уногу кое ніедном старешини, ништа не „ће бити у име Бога самое Чупић наивећма ра „нђен унапредак што се случи оћемо вама явити „нобраћо доистае сила турска и нећемо моћи им „ништа сами учинити ако росиска војска не до „ће дазнате

Скојим остаем вам добро жељећи
У лозници Октомбра Кара Ђорђе Петровић
8го года 1810. верховни Предводитељ
народа Сербскога
ранђни свега 178 ипогинули 117“.

Поред свију овијех бојева и брига и невоља, ни једна страна није заборављала ни своје међусобне распре. С графом је Џукатом у Крајину био дошао и Милан Обреновић, и онђе се неколика мјесеца договорао с Петром и с Вуцићом и с Миленком (који је придигавши се од болести такођер онђе био дошао) и с осталijем старјешинама, по том је оданђе ишао у Брусницу, у Ужице и у Биоград, али у Србији није хтио остати, него се с графом Оружком вратио у Крајину и оданђе отишао у Букреш говоривши по Србији свијем својем пријатељима, да он у Србију не ће доћи да остане у њој без војске Руске. Тако је и Јаков на своме крају радио, и купио потписе против Кара-Ђорђијеве стране, а уз то се преко писама договорао и с Петром Добрињцем и с другима. Мени је Петар приповиједао, како су му Јаковљеви момци доносили писма ушивена у седло, и приповиједајући ово подсмијевао се Јакову што се тако божао Кара-Ђорђија. Кара-Ђорђије и Младен исто су тако радили са своје стране, и понајвише су

дознавали шта противници њихови мисле, а то управо са свијем дозна Кара-Ђорђије у Лозници. Један дан послије поменуте битке пође Кара-Ђорђије да походи рањена Луку Лазаревића, па улазећи к њему у колибу рекне: „*Е којекуде, шако вала свакоме који право не ће.*“ Може бити да је ово Кара-Ђорђије рекао што је од прилике знао да Лука с Јаковом штуреје против њега, а може бити да је и због нечега другога, јер се приповиједало да је он Луку једном и тукао у Тополи за некакву кривицу тако јако, да је Лука од тога добио послије и некаку болест у прсима ²¹⁾; али Лука помисли, да је Кара-Ђорђије дознао све што раде против њега, и поплашивши се стане га молити за опроштење кривећи Јакова и друге, и уз то искаже све што је год знао (а знао је управо све).

Милан вративши се у Букреш пошаље оданде с некакијем писмима и порукама својега

²¹⁾ Може ко рећи или помислити „Како би се могао туђи онаки старјешина као што је био Лука Лазаревић?“ Али то онда није било никако чудо. Године 1811. подигну Поцерци некаке тужбе и вику на својега војводу Јанка Стојићевића. Кара-Ђорђије и совјет пошаљу у Поцерину Илију Марковића, који је прије био совјетник од нахије Шабачке а онда попечитељ правосуђа или велики судија вилајетски, и Миљка Радоњића попечитеља иностранијех послова, да то извиде и људе да умире и с војводом помире; али они дошањши онамо људе у Поцерини још већма раздраже и јавно осуде Јанка да се збаци а мјесто њега да буде војвода Илијин син, Ђуко, за којијем је била Лукина сваст. Кад Јанко, одмах потом, отиде Кара-Ђорђију и тужећи се и правдајући каже му, да су Илија и Лука људе подговорили да се туже и вичу на њега, а по том да су их Илија и Миљко још већма раздражили, само да би њега из војводства избацили и мјесто њега да би постао војвода Илијин син, Ђуко. Кара-

писара или секретара Лазара Војновића (родом из Сријемске Митровице) Кара-Ђорђију као курира, и овај разабравши у Биограду да је Кара-Ђорђије на ономе крају, дође му у ово исто вријеме у Лозницу. Које Младен у Биограду, које Кара-Ђорђије овдје, обласкају и поткупе овога Миланова секретара, те изда господара својега, и каже им све шта он с Миленком и с Петром и с Јаковом и с осталијем старјешинама ради и мисли учинити. Пошто се овај Лазар Војновић врати у Букреш, Милан се наскоро за тијем ондје разболи и умре, за то се онда говорило у Србији, а и у Букрешу, особито међу Милановијем момцима, да су Кара-Ђорђије и Младен поткупили и наговорили Војновића, те га је отровао. Говорило се и то, да су они Војновићу обрекли да ће бити код Кара-Ђорђија први секретар, и за ово бих ја готово могао рећи да је истина, јер је Војновић, вративши се из Букре-

Ђорђије који је жељео и радио да у свакој кнежини војводство остане у једној породици, да би и он могао лакше своју власт и господство оставити својему сину, вјерује Јанку све, па позове к себи у Тополу Илију и Миљка и уведавши их у некакву собу узме столицу па и великога вилајетскога судију и попечитеља иностранијех послова све њоме, докле је сву о њих није изломио! Па не само што је Кара-Ђорђије овако тукао старјешине, које је могао, него је и Јаков године 1807. у Лозници тукао нацаком Рађевскога војводу, кнеза Крсту Јигњатовића, који је годинама био много старији од њега и просјед. Ја сам онда истину био у Лозници, али се у онај мах ивијесам десно пред чадором, него сам био у канцеларији, и Крста мис се послије тужио говорећи: „Није ми жао што ме бије господар Јаков, него зашто да ме бије и његов слуга“ (неки Ђорђије, кога су звали дришиће и који је код Јакова од прилике био оно што се у Њемачкој код господе зове камердинер, па кад је Јаков викнуо да Крсту земљу, и он га ударио ногом и пешициом неколико метара

ша по смрти Милановој у Биоград, мени говорио: „**Ми ћемо све ово зауздати**“ (рекавши *ми* мислио је себе и **Миљка Радоњића** и **Михаила Грујовића**); али се преварио, јер не добије никаке друге службе осим учитељства у великој школи.

Дознавши **Младен** и **Кара-Ђорђије** да су противници њихови тврдо наутили **Кара-Ђорђија** ограничiti, а **Младена** и **Југовића** истјерati из народнијех послова, и да им се у томе не може смести ако је и умртво **Милан** у Букрешу, они сmisле ovu уредбу:

1. **Миленко, Петар, Јаков и кнез Симо**, да би се одвојили од народа, да дођу у Биоград у совјет и да се назову *попечитељи*: **Миленко** иностранијех послова, **Петар** правосуђа, **Јаков** унутрашњијех послова, **кнез Симо** народне касе, а **Младен** да буде попечитељ војничкијех или ратнијех послова.

2. Све остале старјешине, и дојакошње и које би се наново поставиле, да се назову *војводе*, и у власти да буду једнаки између себе, и да им нико други не може заповиједати осим **Кара-Ђорђија** и совјета, или онога којега би **Кара-Ђорђије** у вријеме рата одредио.

3. Од дојакошњијех совјетника, који су се још налазили у совјету, да се начини *велики* или *народни суд* у коме ће предсједних бити попечитељ правосуђа или „*велики судија вилашки*“.

4. Ко на ovu уредбу не би пристао онај да се истјера из земље ²²⁾.

Да је ова уредба смишљена и да ће се по

²²⁾ Мени је **Младен** приповиједао у Крагујевцу 1822. године, да је ovu уредбу измислио он с **Михаилом Грујовићем** путујући једном из Биограда у Тополу.

новоме љету на скupштини објавити, то се до знало у земљи још прије новога љета. **Милан** истина умре у Букрешу, али за живота изради те се одреди „нешлотски пехотни полк“ да иде у Биоград још оне године.

Петар и **Миленко** жељели су и радили, да би и ова одређена Руска војска приспјела у Биоград прије скupштине, али се она задоцни, као што се говорило, због јаке зиме и великога снijега; а кад војска не могне доћи, не дођу ни они, премда су били позвани. **Јаков** пође до Шалежа, па ондје дознавши да војска Руска и Петар и **Миленко** не ће доћи, он се учини болестан и не хтједне даље ићи него пошаље на скupштину својега сина **Јефрема**.

Какогод што су **Кара-Ђорђијеви** противници жељели и радили да би Руска војска приспјела у Биоград за скupштину, тако су **Кара-Ђорђије** и **Младен** гледали да би се са скupштином ускорило прије доласка Руске војске а с њоме и Петра и **Миленка**. Тако се скupштина сазове одмах по новоме љету, па како на њој не буде ни **Миленка** ни Петра ни Јакова, војводе све приме нову уредбу с великим радошћу, и закуну се **Кара-Ђорђију** да ће му бити вјерни. Само тројица била су на скupштини, којима није била повољна ова уредба: **Лука Лазаревић**, **Вуица Вулићевић** и **Милош Обреновић**; али шта су њих тројица могли чинити против онолике множине прећашњијех војвода и новијех војводица? Није су смјели ни проговорити.

Пошто се ова уредба објави и прими, заповједи се свима, одмах да иду сваки на своје мјесто, да их не би **Петар** и **Миленко** с војском Руском ондје застали, за које се већ знало да су на путу, као што заиста и приспију у Биоград

на неколико дана пошто се скупштина разиће.

Младен и Кара-Ђорђије не допусте да се војска Руска смјести у граду, него је разреде у вароши по кућама, а њезиноме „шефу“, који се звао Бала, одреди се кућа Кучук-Алијна, у којој је прије сједио Родофиник. Миленко остане у кући код шефа Бале, а Петар отиде к Стефану Живковићу. Миленко и Петар нијесу могли повести са собом никакве војске Српске, осим Хајдука-Вељка са неко 70 бећара, а уз то су се уздали и у Јакова да ће, као што је обрицао, дозвести војске као и на лајску скупштину. Видећи Кара-Ђорђије да је Петрова и Миленкова једина узданица Хајдука-Вељко, он га обласка што се више могло, говорећи му и заклињући се да га не дијели од свога сина Алексе; уз то још поклони му неколике стотине дуката и даде му диплому на војводство у Бањи, које је прије године дана побјегавши из Биограда к Миленку у Пореч, био изгубио, и на то му се он обреће и закуне да ће му у напредак бити вјеран; а да би га из Биограда што прије кренули и од Петра и Миленка одвојили, начине Младен и Кара-Ђорђије писмо, као да су Турци ударили на Бању, па га у Гроцкој даду у мезулану, те га оданде сурерија донесе у Биоград трчећи колико игда може. Како Кара-Ђорђије прими ово писмо одмах дозове Вељка к себи, и покаже му га говорећи: „Вељко сине, трчи!“ Вељко није чекао да му се ово двапут рекне, него одмах заповједи своме чаушу те удари у таламбас, и са својим бећарима отиде из Биограда пут Бање. Јаков је од прије био први и највећи непријатељ Кара-Ђорђијев и Младенов, али је прије године дана узео Младенову једину кћер за свога

сина и могао је мислити да ће Младеново имање најпослије остати њему и његову сину, а уз то ни одређено мјесто у Биограду није му било неповољно, особито кад му син у нахији остаје војвода, с тога је већ био мало попустио и к Младену се приближио; на скупштину за то није хтио ићи, док види с каком ће снагом Петар и Миленко доћи и ко ће бити јачи: они, или Кара-Ђорђије и Младен; сад пак видећи да Петар и Миленко не могу ништа учинити доће и он у Биоград, али мјесто с војском, као што је обрицао, на саоницама са двоје момчади. Миленко и Петар слабо су куд смијели и излазити из кућа у којима су сједили, него је Стефан Живковић мутио једнако по вароши те разбирао и њима казивао шта се ради. Кад Вељко с бећарима отиде из Биограда и Јаков дође на саоницама с двоје момчади, Живковић једно вече рекне Петру и Миленку у својој кући: „И Вељко и Јаков издадоше нас: сад се више ни у што немамо уздати, него да ударимо на кућу ономе псу дебеломе (Младену), па како њега надвладамо и убијемо, онај ће пас црни (Кара-Ђорђије) или пристати с нама или побјећи у Шумадију.“ Миленко и Петар реку му на то: „Немамо људи“, а он: „Е, немамо људи! ја и вас два то су тројица, у мене има двоје троје момчади, у вас по двоје по троје, ето нас десеторица, можемо му на кућу ударити, па како стану пушке пуцати би ће људи“²³⁾; а они му одговоре:

²³⁾ И заиста би било људи, једно, што су Биограђани мрзили на Младена, а друго, што је Стефан Живковић Бугарима, којијех је онда било сила у Биограду, много добра чинио, па би сви пошли за њим, а може бити да би и сељаци и њачке ради навалили, и Биоград похарали и попалили.

„Немамо ћебане.“ Онда он отиде те донесе пуне бисаге фишека говорећи: „Ево и ћебане.“ Али су они већ били клонули духом и ништа их то није могло наговорити и охрабрити, него, као што ми је Живковић сам у Бесарабији ово приповиједао пред Петром корећи га: „Миленко пуши, а Петар тарка у ватру.“

Пошто Кара-Борђије уклони Вељка из Биограда, један дан Младен позове на ручак шефа Руске војске са свијем официрима и Кара-Борђија са знатнијим Српскијем старјешинама, које су се ондје налазиле, међу којима су били Миленко и Петар. Послије ручка Кара-Борђије добро накићен вином и ракијом, са својим момцима отпрати шефа у његов стан и онамо, може бити навалице, заметне с Миленком некаку распру и мало по мало тако се сваде, да повиче на момке да Миленку отпашу сабљу и да га затворе. Бала онда стане Кара-Борђија молити, да то не чини, особито код њега, код кога је Миленко као гост. Кад Бала изговори ове ријечи, Кара-Борђије скинувши своју шубару с главе стане му говорити: „Шефе, тако ти хљеба царевога! кажи ми право, јеси ли ти дошао у Србију да браниш Миленка и Петра од мене?“ Бала се на ово питање нађе мало у чуду, па одговори: „Господару Ђорђије! нити сам ја дошао у Србију да браним Миленка и Петра од тебе, ни тебе од њих, него ме је мој старији послао народу Српскоме у помоћ, а под твоју заповијест.“ Чувши ово Кара-Борђије пође Бали к руци, говорећи: „Кад је тако, дај да те пољубим у руку мјесто цара.“ Бала му се не дадне пољубити у руку, него се пољубе у образ. По том се Кара-Борђије прође Миленка, и отиде са својим момцима. Сјутрадан, како се по од-

јутри, пошаљу се Миленку и Петру дипломе на одређена им мјеста, али их они одмах врате на траг, изговарајући се у писмима да та мјеста нијесу за њих и да их не могу примити, него ако им се не да, да буду и у напредак оно што су до сад били, а они ће ићи сваки у своју постојбину, па у селу живљети сваки у својој кући као и остали људи. Други дан по томе освану на свијем знатнијим раскршћима на зиду приковане пресуде, како се Миленко и Петар изгоне из земље: најприје су им биле побројене кривице, као и. п. Миленку, како се у Поречу био одметнуо од совјета и од Кара-Борђија, како је некаке новице, који су из Русије били послати народу у помоћ, узео и потрошио у Поречу на бећаре; како је код Пореча заграђивао Дунаво, бодјаги ради хватања рибе, а управо да хвата људе, који би на чамцима ишли с писмима од Кара-Борђија и од совјета у Каравлашку к Русима и како је такова писма, као и она што су Руси из Каравлашке слали Кара-Борђију и совјету, хватао и отворао и задржавао и т. д.; а Петру, како послије пропасти на Каменици (1809.) није хтио да се стара своје војнике ослободити и у скупу их задржати, него их оставио па побјегао у Биоград и оданде с Родофиником у Каравлашку; како се онамо сам од себе начинио народни посланик; како је задржао некаке новице, које је у Кладову скupио од ђумрука и т. д. По том се додаје како им је све то било опроштено, и како су им мјеста у Биограду одређена, и будући да их они не ће да приме и да не пристају на уредбу која је постављена на скупштини, тако се изгоне из земље да иду куд им је воља. Ова се пресуда оно јутро пошаље и њима и они одговоре да желе ићи у Каравлашку, и

по том их одмах одређени људи са нешто Рускијех казака отпрате до Каравлашке границе и претуре их преко Дунава. Још напријед, како су они дошли у Биоград, Кара-Ђорђије и Младен послали су у Пореч Смедеревскога војводу Вула Илијћа а у Кладово совјетника нахије Биоградске Павла Поповића, да не даду свратити се ни Миленку у Пореч ни Петру у Кладово, и тако су они пролазећи поред тијех мјеста, само стали мало код њих те им је изведенено и изнесено, шта је који гдје имао. Пошто се Миленко и Петар овако истјерају из земље, Стефана Живковића Кара-Ђорђије затвори у Биограду, али га послије некога времена позове у Тополу и онамо му опрости, и он по том узвеши пасош отиде у Каравлашку и више се не врати у Србију за времена Кара-Ђорђијева.

Споменуто је напријед како је Милан Обреновић био заповједник у нахији Рудничкој, Пожешкој и Ужичкој. Кад он (године 1810.) отиде у Каравлашку, на његову мјесту остане му брат Милош, који је назван *војводом* још у почетку буне кад и Милан *господаром*. Пошто Милан у Букрешу пријеђе на страну Петра и Миленка и осталијех Кара-Ђорђијевијех противника, није могло бити да се и Милош не поведе за њим, сад пак, које што се по новој уредби подручје његово раздијели различнијем војводама, и од оне три нахије њему не остане више до само једна трећина нахије Рудничке; које што се стане говорити и доказивати да му је брат Милан у Букрешу отрован, прилијепи се са свијем к њој. За то кад чује да су Миленко и Петар у Биограду без војске и у забуни, пише им, да не ударају натраг, него да се држе јуначки, и да ће им он, ако је потребно, доћи у помоћ

са 2000 момака. Писмо ово дође у Биоград пошто су Миленко и Петар били већ протјерани, и тако не нашавши њих допадне некако Младену у руке, а он га преда Кара-Ђорђију.

Пошто Миленка и Петра пропрате кроз нахију Пожаревачку стану се људи бунити у овој нахији што им се старјешине изгоне из земље. Кара-Ђорђије не смијући дизати праве војске на своју браћу, подигне Биоградске бећаре и позове оближње војводе с момцима, и кад дође с њима у нахију Пожаревачку буна се утиша без боја. Међу овијем војводама био је и војвода Милош Обреновић. Пошто буну утишају и кад их је хтио Кара-Ђорђије распустити, каже Милошу пред свјема, да је крив и да му вља ићи у Биоград да се правда. Кад дође у Биоград Младен му у совјету покаже оно њего-во писмо, што је писао Миленку и Петру, и да би му лакше опростио (јер народа ради нијесу му били ради никаква зла чинити), стане говорити да он зна да то није из његове главе, него да је то писао његов писар, или најпослије да га је наговорио његов докладни момак Димитрије Грк; а кад му Милош одговори да га на то нико није наговорио, него да је он то по својој памети писару заповједио тако да пише, Младен га прокара и посавјетује, па му опрости, и он се обрече да ће у напредак бити вјеран Кара-Ђорђију.

Мјесто Миленка узме се за попечитеља иностранијех послова Миљко Радоњић, професор из велике школе, који је био родом из нахије Рудничке па у дјетињству (по свој прилици уз Турски рат) прешао у Њемачку и онамо школе свршио; а мјесто Петра Добрињца за попечитеља правосуђа Илија Марковић, совјетник на-

хије Шабачке; од осталијех пак совјетника састави се велики или народни суд, као што је прије споменуто.

Попечитељ правосуђа или велики судија вилаетски био је предсједник великога суда, који је своје сједнице држао за себе, а осталијех пет попечитеља имали су сједнице заједно, и све су послове отпраћали у друштву, само што се сваки попечитељ сам потписивао на ономе послу који је био од његове струке. Да се Петар Добрињац примио попечитељства правосуђа, јамачно би и он долазио у сједнице ове петорице, али Илија то није могао тражити, него је захваљивао Богу и Младену што је и онако био.

Младен и Јаков и кнез Симо имали су плате на годину по 6000 гроша (или 500 дуката), а уз то и таин у месу, хљебу и јечму (kad га је било у граду). Осталој тројици јамачно су имала много мање, али не знам колико. Совјет је сад управо био укинут, али му је име опет остало, и овијех 5 попечитеља заједно звали су се совјет и на свакоме њиховоме послу било је у почетку: „изъ совѣта народнѧ,” а на крају: „у правителствующемъ Совѣту народнѣмъ.“ По смрти Доситијевој поставе Кара-Ђорђије и Младен Југовића на његово мјесто, а кад се, на свршетку године 1812. истерају из овога совјета и Југовић и Радоњић, на њихова мјеста не постави се нитко, него совјет остане само на Младену и на Јакову и кнезу Симу; а кад 1813. године Младен и кнез Симо отиду на војску, остане само на Јакову и тако је био док није и он побјегао из Биограда и пребјегао у Сријем.

Војводама, како дојаконијима тако и онима који се наново поставе, даду се од прилике

оваке дипломе као што је ова Луке Лазаревића²⁴⁾:

„Сербскому воеводи Г. Луки Лазаревићу.“

„Труди ваши за отечество поднети, и истинская храбрость ваша против непріятеля на различномъ мѣстама показанная, обратилае наше внимание на вас и в знак вашего отличия, и вознаграждение потверждавамо имено вас воеводом и коммандантом Шабачким, и кнежине ваше от ниже именовати села слѣдующим образомъ:“

„1.) Вам власть даемо с кнежинам вашым управляти, и с оным полно заповѣдати, что вам се предпише, а общество, кое ће бити под вашом властию, неугиѣтавати.“

„2.) Вы да будете полный исполнитель военъ правителствующа совѣта народнѧ, и военъ моей.“

„3.) У дѣлама военным от сад у будуще заповѣсти, наставленія, и потребованія примаєте из правителствующа совѣта от Г. Попечитеља военнога Младена Миловановића, у таковымъ что вам потребно буде от нѣга иштите.“

„4.) У дѣлам внутреннимъ ваши кнежина что год быва, и треба да являте у Правителствующи Совѣт Г. Попечителю внутренних дѣл Якову Ненадовичу, от коега у таковымъ примајете наставленія.“

²⁴⁾ Коју ми је у оригиналу дао г. Лазар Арсенијевић те сам преписао.

„5.) В прочем кромѣ нашей под никога
„власть неподпадате, касательно кнезине Ша-
„бачке; слѣдуе вам знати у будуще кому се
„имате покоравати.“

„6.) У време воеваня под коега комман-
„дующаго в послушаніе и покорность вам пред-
„пише се быти, святѣйше да заповѣсти онаго
„исполнявате; ибо свакій таковий коммандую-
„щій быће от нас избран, и наименован. Увѣ-
„рени мы, да вы с вашом признатостю, кою
„вам оказуемо, быћете задоволни, — усугубите
„труде ваше, у дѣлам касающимся благополу-
„чія народа и за показати себе достойным у бу-
„дуще сего уваженія.“

„У Београду Януарія 18. 1811.

утверждено при народнѣм собранію

верховный Сербскога народа вожд

(М. П.) Георгій Петрович.

(М. П.) Правителствующій Совѣт
народній.“

„Назначеніе Села под комманду Луке Лазаре-
вича.“

Кнезина Талнава.

1. Село Свилуево.	26. Село Мрѣновац.
2. — Коцелѣво.	27. — Мюокус.
3. — Бреница.	28. — Трбушац.
4. — Суботица.	29. — Предворица.
5. — Лютице.	30. — Жабар.
6. — Каменица.	31. — Корман.
7. — Црнилѣво.	32. — Церовац.
8. — Галовинѣ.	33. — Вукошић.
9. — Голочело.	34. — Лоянице.
10. — Ђуковине.	35. — Рићаке.
11. — Каона.	36. — Кујвица.
12. — Муратовац.	37. — Меовине.
13. — Пеиновинѣ.	38. — Зесеок вуче-
вица.
14. — Белотинѣ.	39. — Скупљин.
15. — Мроска.	40. — Владимирицы.
16. — Козарица.	41. — Круле.
17. — бошњак.	42. — Бобовик.
18. — брдарица.	43. — Яловик.
19. — Малый бош-
ниак.	44. — Драгоевац.
20. — Градоевинѣ.	45. — Перво.
	46. — Дебрц.
	47. — Власаница.
	48. — Крнић.
	49. — Јавник.
	50. — Месарци.
	51. — Белвин.
	52. — Суво село.
	53. — Звезд.

Кнезина Посавина.

21. Оцино Село.	21. Оцино Село.
22. Село Враньска.	22. Село Враньска.
23. — Еленча.	23. — Еленча.
24. — Мишар.	24. — Мишар.
25. — Орашац.	25. — Орашац.

Сума 53. Села.

„С тымћеш селыма коммандирати, и рачуне „ода свашта давати, а у согласио с Чупићем и „Янком Пощерцем быти, свакад ће вам едне за- „повѣсти долазити, а понаособ како за воину, „тако и за проче.“

„И у договору с кметовима от ваше нахје „да оградите з мензулане едну у Шабцу, другу „у Свилуеву, трећу у Мачви. За те три мензу- „лане от нахје да узмете у сваку мензулану по „4 коня, а уз те конђе по три мензулци; исте ко- „ње и мензулци рана и плата от нахје, да у „еданпут уреде што ће им за годину требати „како за право вы с кметовима наћете.“

„Магистратце с писаром оправите амо у „Београд к Совѣту, гди ће они примити поуче- „ње и наставленије како ће поступати и пресу- „ћивати.“

„Вы войвода да уредите у сваком селу кне- „за Сеоского, кой ће са селом оградити кошеве, „и амбаре за десетке, и вам рачуне давати, и да „се немешате у свещеническій духовный чин, „коим имаде Митрополит да суди.“

„А священици, и калугери да се у мірски, „и военна немешаю.“

„Вы пак гди кой на суд позовете да одма „онде отидете, а за млађе што кой гди учини „зло, похара или што буде да га имате предава- „ти Суду у Магистрат. Кое му Магистрат пре- „судити неможе ониће онакове слати у Совѣт.“

„А особито за свашта да явљате како мени „тако и Совѣту за зло, и за добро. Зависть и „противност међу вами да небуде; а кои бы се „едан другом противјо, да ће морати на отвѣт „доћи, и за свашто от совѣта наставленије да „иштите, и да познаете да е он верховна „власть.“

„Заклетве оне у Собору кое су биле, кои „преступи оће быти лишен старештва, а што „се кому опредѣли да са оным буде задовољан. „У овом вам пункту описуемо потребне ствари, „и наставленија от кога ћете шта тражити, то „есть от совѣта, кои су сад членови, раздѣлени „поособ у дѣлыми.“

„1. Господар Младен Милованович Попечи- „тель военных дѣл што за војску потребуе, це- „бане, олова, барута, ћунлета, вишека, топова и „проче военне муниције от онога да тражите.“

„2. Господар Миленко Стойкович Попечи- „тель Иностранных дѣл, то есть ако бы какови „човек из друге земље прешао к нама, и што „тражио, таки такова човека да пошлите к „нѣму.“

„3. Господин Досчеј Обрадович Попечи- „тель Просвѣщенія народня, он ће знати про- „свѣщенія издавати, и ако у нахји учительни „требаю, от нѣга иштите.“

„4. Господар Яков Ненадович Попечитель „внутренних дѣл; от нѣга ћете просити внутрен- „на дѣла, онће вам наставленије давати.“

„5. Господар Петар Ћеодорович он есть „великий Судија вилајетскій, кое ћете за таково „от нѣга наставленије искати, кои скриви како „је га каштиговати.“

„6. Господар кнез Сума Маркович попечи- „тель кассе народнѣ, от нѣга наставленије тра- „жите, будући да ће се сви приходи обрнути у „народную кассу, и отандеће се искати потреб- „на, за топције плати, и прочая за содржанѣ.“

„Овіи преименовати 6 членова Совѣта би „је сви у едном согласио, друго от нахје да „пошлите 10 топција, и 5 добошара.“

„Свакий от свое кнежине главе да препи-

„шете право, и како препишете таки нама на „знат ћ да дате.“

„От муниције свака три мѣсцеца рачун у Со- „вѣт шальите, колико сте примили, поарчили, „и шта јошт имате.“

„У Београду 11. Јануаріја 1811. утврђено

при народнѣм собранію
верховный народа Сербскага вожд

(М. П.) Георгій Петрович.

(М. П.) Правителствующій Совѣт
народній.“

Од прилике за то рекох, што су у главноме биле све једнаке, а у мањијем стварима гдјекоје у биле и друкчије. Луки су дане двије кнезине једно за то, што је он овијем кнезинама и прије управљао, а друго што је био изишао на глас и прикучио се старјешинама првога реда; Кара-Ђорђијеви зетови, Пљакић и Кара-Марковић, може бити да су имали и по три и више, а остале су све војводе имале само по једну кнезину.

Новијех војвода постављено је у самој нахији Пожаревачкој седам: 1) Иво Момировић, 2) Живко Шљивић, 3) Томо Јовановић из Грађишта, 4) Илија Стошић из Жагубице, 5) Пауљ из Мелнице, 6) Раица, 7) дијете некаквога буљубаше Ђорђија из Крушевице, који је 1810. године погинуо на Брзој Паланци. Иво Момировић био је Миленков писар, а остали сви били су буљубаше; у Поречу је постављен за војводу Јован Стефановић, који је из почетка такођер био Миленков писар а послије су га звали

Јово бимбаша. У нахији Смедеревској поред Вуиће постављене су још двије војводе: Вуле Илијић и Станоје Главаш; у прећашњему подручју Миланову а по том Милошеву (у нахији Рудничкој, Пожешкој и Ужичкој) било их је може бити и десет, али су најзначајнији били Кара-Ђорђијеви зетови: Пљакић и Кара-Марковић. По граници, особито од источне стране, постављени су за војводе многи ускоци над ускоцима, и над онијем мјестима, која ће се у напредак отети од Турака: овима се нијесу могле у дипломама назначити поименце кнезине и села, него само, као што стоји у дипломи Кара-Марка Васића ²⁵⁾), који је из Осата пребјегао у нахију Сокоску, „вам власть даемо съ кнезином вашом управляти.“

Тако се Кара-Ђорђије опости својијех противника и постане неограничен господар, али тијем окрчи и Турцима пут, те лакше земљом обладају и њега из ње истјерају; јер да је Миленко 1813. године био доље на Дунаву, јамачно Турци онијем крајем не би онако лако обладали, а доклегод лађе њихове не би прошли уз Дунаво до Мораве, дотле се ни она војска Турска од Делиграда, ако би и продрла до Мораве, не би смјела онде утврђивати; а исто би тако Петар Делиград бранио и Турке на ономе крају обустављао много боље од Младена; а и на Дрини да је био Јаков, јамачно би штогод био бољи од кнеза Сима, јер је од њега био паметнији и разборитији, а боље је познавао онај крај и људе на њему, па ако не би могао Тура-

²⁵⁾ Од које пријепис има друштво Српске словесности.

ка узбити, може бити да би сачувао Љешницу и Лозницу, да онако жалосно не пропадну.

У Љешници је било око 5—600 људи, највише Поцераца и нешто Мачвана, са четири топа под управом Поцерскога војводе Јанка Стојићевића, брата славно познатога војводе Милоша Поцерца. У почетку љета (1813. год.) силна војска Турска прешавши Дрину на Врањеву, где је мост био намјештен, опколи шанац овај и стане га једнако бити из топова и из кумбара а уз то приближујући му се кроз земљу. Војске је Српске на ономе крају било око 10.000 људи под управом кнеза Симе Марковића, али никако нијесу смјели ни умјели да избаве људе из Љешнице кад су видјели да Турака узбити не могу, него су једнако премјештали шанчеве по Поцерини. Кад Турци онима у шанцу досаде и кроз земљу приближе се до самога шанца, пошаље везир владику Зворничкога, те их узме на вјеру, да се предаду, обећавајући им, да ће се пустити да иде сваки к својој породици, само да предаду шанац и оружје. Кад се они на таково обећање предаду, Турци их преко Босне оправе у Цариград; који су се путем поразболијевали, оне су носили на коњма, а који се нијесу могли држати коња, оне су убијали и сјекли им уши као и онима који су од болести помрли, и носили за знак да нијесу побјегли него да су мртви остали. Који су живи дошли у Цариград, они су као робови одређени на најтеже послове, док у почетку владе кнеза Милоша посланици његови не потраже их у Цариграду, и које нађу у животу не измоле од Турака и не пошаљу у Србију, где их дође само 45; војвода Јанко нити се вратио, нити се зна где је умрњо.

Пошто Турци освоје шанац у Љешници,

они се са свом силом врате на Лозницу, у којој је било 800 Јадрана са 6 топова под управом Петра Николајевића Молера. Турци у почетку мјесеца Августа и Лозницу стану бити са свију страна из највећијех топова и кумбара, и прикучивши се кроз земљу к шанцу, побију Србима из шешана све тобије тако, да им није било никаке користи од топова. Срби су из шанца били начинили кроз земљу тавник, кроз који су силазили на Штиру те захватали воду, али Турци дознавши за то одврате Штиру на другу страну, те тако шанац остане и без воде: многи су били брашно разасули по којекакијем хаљинама и даскама ако би ударила киша да би га могли закувати и хљеб умијесити. Владика је Зворнички и ту долазио и звао Србе на предају, али Молер није владикама вјеровао ни другијех ствари а камоли у таковоме послу, него заиште у везира да устави ватру и да одреди своје посланике да се разговоре о предаји. Везир то учини, и саставши се Турски посланици с Молером. Турци су искали да Срби положе оружје па да их пошаљу Хаци-бегу²⁶⁾ у Сребрницу, и ондје да се доведе свакоме своје робље (жене и дјеца) па даље куда их одреде; а Молер је искао да их Турци пропусте с оружјем, да изиђу из шанца и да прођу кроз Турску војску и да иду куд ко хоће, а њима да оставе шанац и топове с цебаном која је у сандуцима. Нити Турци пристану на искање Молерово ни Молер на Турско, него расставши се Турци опет почну шанац бити као и прије. Вративши се Молер с овога

²⁶⁾ Јер се мислило и говорило да је он био osobити пријатељ Србима.

договора у шанац каже Србима све пореду шта Турци ишту, додајући још ово: „Ја, браћо, жив Турцима у руке не ћу, а ви ако хоћете, ето Вам Турака; а ја идем на шанац, нека ме убију; ако ли се и ви нијесте ради Турцима предавати на овај начин, а ми да бежимо једну ноћ кроз Турке, па који изиђе изиђе, а који погине Бог да га прости! Боље нам је свима изгинути, него се Турцима у руке предати. До сад сте, браћо, били на мојој души, а сад вас ја скидам са своје душе и остајете господари од себе: ако ћете се предавати, ето вам Турака, ако ћете бежати, и ја сам с вами.“ На овај Молеров говор сви пристану да беже кроз Турке. На три дана прије него ће побјећи, Молер напише писмо Српскијем старјешинама (као што су ми казивали људи који су ондје били) *својом крвљу*, у коме им јави у какој су невољи, и да се више држати не могу, него они да гледају да их избаве, и то овако: пјешака што је могуће више најприје да пошаљу у Гучево, а они с топовима и с коњицима и с осталом војском да се покажу одоздо уз поље, па кад се Турска сила обрне к њима, онда ови из Гучева да се прикуче к шанцу, а ови из шанца да учине јуриш на Турке и с њима да се састану; најпослије дода и то: „Ако ко жели да ја пропаднем, пожалите барем народ овај и гледајте да би га избавили.“ Писмо ово однесе из шанца неки Пецо из Клубаца још с једнијем другом, којима даде Молер 10 дуката, и срећно прођу кроз Турке и писмо однесу у Српски логор. Кад за три дана не буде никаква гласа на ово писмо, они се у шанцу договоре да беже, и то једну ноћ кад је била велика киша и вјетар а и помрчина да се прста пред оком није видјело. Заказано је било свима, ако би кога Турци по-

знали, да не међе пушака него да се брани ногом и другијем, чим се може, а по свој прилици така је заповијест била и у Турској војсци, ако би Срби побјегли, да се не би војска побунила и између себе побила. Они сви изиђу из шанца на велику доњу капију од Штире па оданде обрне куд је ко знао, и колико је познато прођу с миром кроз Турке, јер никад пушка не пукне; али кад у јутру рано Турци опазе да су они побјегли, одмах ударе за њима у потјеру на све стране, особито делије, и многе сустигну и побију. Молерове је коње побила један дан Турска кумбара, која је међу њима пукла, али војводе Антонија Богићевића син Бојо изиђе на коњу (*послије свију*, јер му прије нијесу дали, да не би Турци опазили кад коњ пође мостом који је од дасака био начињен и пред капијом се спуштао преко опкопа), и за велико чудо прође срећно кроз Турке. Од 800 људи који су били у шанцу, 200 их је погинуло ондје, а око 400 у бежању, те их је тако само око 200 остало у животу.

А О Д А Т А К.

Да би се напунио пети табак додаћу још нешто о гдјекојијем људма који су напријед спомињати у овој књижици.

I.

Миленко Стојковић

родио се у нахији Пожаревачкој у селу Кличевцу. У младости својој сједио је у Пожаревцу и држао дућан; али се послије опет врати у село и наново стане живљети као сељак. Кад је Хаци-Мустај-паша подизао Србе да се бране од јањичара, који су из Видина наваљивали у Биоград, он је био буљубаша, а у почетку буне на дахије потписивао се бимбаша.

Кад дахије, на свршетку љета 1804. године, побјегну из Биограда у Адакале, Срби у договору са Бећир-пашом пошаљу Миленка с неко 40 — 50 момака с препоруком од Реџепа на његова стрица Ибрахима, који је био старјешина у Адакалу, да побије дахије и главе да им донесе у Биоград. На овоме путу Миленко кад дође у Текију он друштво своје ондје скрије а сам преобучен у просте Влашке хаљине отиде у

Адакале и преда Ибрахиму писмо Реџепово. Кад Ибрахим види шта му се пише, он каже Миленку да дође довече пошто се смркне, те ће му показати гдје дахије сједе па онда нека чини с њима како зна. Кад Миленко у вече дође с момцима и покаже му се кућа у којој су биле дахије, он удари на њих те их побије и главе им изодсијеца и однесе у Биоград (јамачно је ту Миленко задобио и новаца и другијех различнијех скупоцјенијех ствари).

Године 1805. особито је изишао на глас дочекавши и узбивши Афис-пашу на Иванковцу.

Кад Срби у почетку 1806. године поступе на све стране пашалука Биоградскога, Миленко отиде низ Дунаво те завлада Поречем, и по том се из Кличевца онђе пресели и намјести.

У прољеће године 1807. кад ударе наново на Турке на све стране, Миленко пређе с војском преко Мироча у Крајину и улогори се на Малајници; али силна војска Турска под управом Видинскога везира Мула-паше и Гушанџије, који је оне зиме отишао из Биограда, изиђе предањ та га опколи са свију страна, и дручије се не би могао избавити да му није дошао Карапанџије с војском из Шумадије и Руски генерал-мајор Исаијев с нешто Руске војске из мале Влашке.

Кад Срби у почетку године 1807. побију Турке у Биограду, остану многе жене удовице и дјеца сирочад, које је све морало просити да не помре од глади, и било их је толико много, да се по улицама готово није могло маћи од њих. Да би се Срби избавили ове досаде, а уз то још да би овој сиротињи и свијем Турцима учинили што по вољи, натоваре ову сву сиротињу у двије лађе па је низ Дунаво оправе у Турску. Кад лађе

ове дођу у Пореч, Миленко их устави онђе, па ушавши у њих изbere најљепше жене и дјевојке и дјевојчад и женску дјецу и узме к себи, и тако начини читав харем. У томе му умре жена, која је једнако сједила у Кличевцу; а у Поречу умре оборкнез Крајински Перча Станковић Карапанџа, иза којега остане лијепа и богата жена по имениу Милена: онда он поред свега својега харема запроси ову удовицу и ожени се њоме обећавши јој да ће Туркиње све распустити и живљети само с њоме. Али он овога обећања својега не испуни, него послије некога времена Милену оправи у Кличевац да онамо живи, а он остане у Поречу с Туркињама као и прије. Кад Милена види шта је и како је, она у Кличевцу стане с момцима живљети као и он у Поречу с Туркињама. Дознавши Миленко за то, он отиде у Кличевац те Милену топузом добро истуче, па је онда отпусти од себе вративши јој све што му је била донијела.

Поменуте ове Туркиње није он само држао код себе у кући, него је гдекоје од њих и по нахији, кад је путовао, водио уза се на хинтову, те су га послуживале чибуком и кафом и т. д.; а кад се којијех од њих наситио, он их је удавао за своје слуге или поклањао својијем доглавницима, ко н. п. што је једну поклонио некоме Грку, Николи Дани, који му је био главни хазнадар и вијећник, а једну своме писару Арсу Протићу; а и малу дјецу поклањао је госпођама које нијесу имале дјеце.

У друштву овијех Туркиња било је и Влахиња, само што њих није поклањао (јер нијесу биле робиње) него их је само удавао.

Кад га у почетку 1811. године истјерају из Србије, он оне од Туркиња које су се још зо-

стале код њега одведе у Каравлашку, а кад она-
мо послије неколико мјесеци види да га много
стоје, а новаца нема, нити је икакијех доходака
имао осим 300 дуката на годину пензије, што му
је одредило Руско правитељство кад је изишао
из Србије, а уз то може бити да му је ко и го-
ворио да је срамота толике жене уза се водити,
онда их једном искупи све предасе па им каже:
„Ја ћу ову (којој је чини ми се било име Катинка)
задржати код себе, а ви све можете ићи куд која
хоће, воља вам у Турску или Србију, само ми
кажите куд која жели, да јој извадим пасош.“ И
тако их распусти а Катинку по том вjenча за се.

Миленко је био средњега раста и лијеп и
црномањаст човјек: ја сам га видио само једном
у Биограду на улици, али људи који су га добро
познавали говорили су, да је био врло паметан
човјек, а исто тако и јунак; врло је мало гово-
рио, и сви његови подручници морали су га се
бојати као живе ватре. У Србији није знао чи-
тати, и у Поречу су га учили и мучили у залуд,
али у Русији кажу, да је по новом начину (по ко-
јему се не говоре имена слова него само гласови)
тако био научио, да је читao књиге и писао пи-
сма. Од прве жене имао је три сина: Милана, Ива-
на и Живана, и једну кћер, која се у Каравлашкој
удала за некаквога Легатовића, који је, чини ми
се, био родом из Босне или из Херцеговине, па
у некакој Руској служби стекао доста новаца. Да
ли има сад ко жив од Миленкове породице ја не
знам. Кад су Руси 1812. године изишли из Ка-
равлашке и Миленко је онда отишао у Русију, и
чини ми се да је умръо у некаквој вароши негдје
око Црнога мора.

II.

Петар Теодоровић Добрињац

родио се у нахији Пожаревачкој у селу Добри-
њи. У младости је био хајдук неко вријеме, а по
том је као сељак трговао живом стоком и дру-
гијем којекаквијем ситницима. Године 1804. био је
и он на Иванковцу против Афис-паше, иза тога
је тако изишао на глас да га је совјет, као што
је казано, на свршетку оне године звао бимба-
шом и војводом; године пак 1806. бранећи Де-
ллиград од Ибрахим-паше Скадарскога тако се
прославио, да је дошао у ред првијех старјеши-
на у земљи. Ја се опомињем како су жене по
Биограду пјевале:

Господар Петар на цареву друму
Он ми чека седам паша војске
И осмога царева везира —

Пошто је Кара-Ђорђијева влада (1813. го-
дине) пропала у Србији, Петар је огледао неко-
лика пута да би се опет помијешао у Српске
послове, али му се није дало. Тако је 1814. го-
дине изашао у Руски главни квартиир, чини ми се,
чак у Париз, па како није имао у рукама никаке
власти није га хтио нико ни погледати; на свр-
шетку године 1815. или у почетку 1816. кад
Српски посланик Михаило Герман пође из Ср-
бије у Петербург јави се у Бесарабији њему и
договоре се да иду заједно у Русију: Петар је
молио да се поред Германа умијеша у Српске
послове, а Герман је мислио да њега Петар од-

веде само у Петербург о своме трошку; а за даље је, по свој прилици, имао сваки особите своје мисли. Кад у Петербургу први пут изиђу пред Родофиника, он Грчки запита Германа откуд Петар с њиме, а Герман му опет Грчки одговори, да је сам пристао узењ; онда Родофиник каже Петру Српски, да он са Србијом сад нема више никаква послла, него одмах сјутра да одлази из Петербурга у Бесарабију, које Петар и учини.

Петру је као и Миленку одређено по 300 дуката на годину пензије, а кад се послије ученинога мира између Руса и Турака 1812. године из Каравлашке пресели у Бесарабију, онамо је држао болжарска села под закуп, а поред тога и тргујући које чиме живио је господски.

Био је крупан и пун човјек, и више плав него смеђ. Кад је изишао из Србије (1811. године) може бити да му није било још пунијех 40 година. Био је шаљив и не само говорљив него и рјечит: Кад би што приповиједао тако је знао редом говорити као да чита из књиге. Као старјешина био је велики јунак особито знајући људе к себи привући и наговорити их да га слушају; непогодан је био за оне који су хтјели да му заповиједају, али према својем подручничима и друговима био је врло љубазан. Издашан и чазбен био је за чудо: пошто је Кладово узето од Турака (1810. године) и он у њему постао управитељ, сви су Руски официри и Српски поглавари, који су се онђе налазили, код њега једнако и ручавали и вечеравали и чај пили докле у почетку 1811. године није отишао у Биоград; а исто је тако и у Кишењеву чистио све губернске чиновнике, те су зато и они њему у свачему били на руци и много му којешта гледали кроз прсте; а и по селима кад је сједио, била му је

кућа отворена и сто постављен за свакога, који би му откуд нашишао. Па не само што је овако чистио и дочекивао, него је и новаца давао, и на поклон и у зајам, кад би ко у потреби заискао а у њега би се десило. Кад би коме што дао у зајам, онај није било потребе да се стара како ће му вратити; али и он од кога би што узео у зајам, онај више није требало да се брине у што ће оне новце оставити. Читати није знао, али је био онда једини старјешина у Србији овога реда, који је писарима знатнија писма (на велику господу) казивао ријеч по ријеч (т. ј. *диктирао*): ја сам 1819. године у Бесарабији, у селу Бумбонти, гледао и слушао како је он овако једно писмо некаквоме Руском генералу писао преко свога писара Јована Миленковића, који је прије некога времена умръо овде у Биограду, и нијесам се могао начудити како он то лијепо казује. Петар је Добрињац имао два сина, која су оба умрла у Петербургу у кадетскоме корпузу, и осим њих имао је једну кћер по имени Љубинку, која је била удана за Кузмана сина Луке Лазаревића, и чујем да с једнијем сином сад живи удова овде у Биограду. Петар је умръо у Јашу 1828. године.

III.

Иван Југовић,

каошто су ми казивали, родио се у Бачкој у Сомбору, и право име било му је *Јован Савић*, па кад је прешао у Србију онамо се назвао Иван Југовић. Свршивши Маџарска права био је у Карловцима професор у П. Латинској школи, па ми-

трополит Стратимировић омрзне нај што је био врло лијеп човјек и жене га радо имале, те га истјера из службе и из Карловаца. По том је био секретар код владике Шакабенте у Вршцу, али Стратимировић владику наговори, те га и он отпustи; онда не знајући шта ће чинити пређе у Србију (по свој прилици на свршетку године 1805.) и у Смедереву постане писар у совјету; али га на брзо иза тога заболе очи, те се опет врати на Аустријску страну и отиде у Пешту да се лијечи. Пошто се излијечи, године 1806. врати се опет у Србију на своје пређашње мјесто; али је и ове исте године опет ишао у Пешту и у почетку године 1807. вратио се натраг. Пошто ове (1807.) године умре Божо Грујовић, Југовић остане у совјету први секретар. Казато је у књижици овој, како су га год. 1807. Кара-Борђије и Младен били одредили да иде у Петербург, али од Букреша (а не од Јаша, као што је казано на страни 26.)²⁷⁾ даље не отиде, и вративши се одонуд био је једнако у совјету (већ у Биограду) први секретар, а Јеремија Гагић други. Дневице на Божић дође од Кара-Борђија писмо совјету, да ни један од њих више не иде у совјет, и тако се, да кажем обичнијем нацијем ријечима, *истјерају* из службе.

Гагић пође у Каравлашку да тражи какву Руску службу, али из Биограда пишу Миленку у Пореч да га даље не пусти, него да га устави код себе за секретара, као што и буде. Југовић пак придружи се Младену још већма и стане јавно викати на Родофиника и на Чардаклију говорећи да је Чардаклија по наговору Родофини-

²⁷⁾ Тако и Аврам Лукић и Чардаклија и Јеремија Гагић нијесу били у Јашу него у Букрешу.

ковом навратио Кара-Борђија те је истјерао њега и Гагића из совјета; и да би имао ода шта живљети договори се с Младеном, да отвори велику школу.

Школа ова постала је овако. Совјетници су сједили у својем кућама и живљели су доста господски, а секретари су били сиромаси људи, који нијесу имали ништа до оно мало плате (ја сад не знам колика је била, али је јамачно била мања од совјетничке), па ни она им није била одређена и постојана као совјетницима. За то Аврам Лукић, совјетник нахије Пожешке и Рудничке, узме к себи Јеремију Гагића, с којијем је ишао у Трст и у Букреш, те је код њега и сједио и све потребе имао без икакве плате; Јефто Савић, совјетник нахије Зворничке, и мој рођак и први учитељ, по мојој жељи да бих што научио и на моју молбу узме к себи исто тако Југовића, за којега сам ја у Карловцима слушао да је врло учен, а и у совјету као писар познао сам се мало с њиме. На скоро иза тога мој и Југовићев домаћин, Јефто Савић, отиде са још једнијем совјетником у Смедерево, као некаква *совјетска команда*, да пречишћавају и расправљају некакве рачуне с оностранијем трговцима, а ја и Југовић с двоје-троје чељади, која су нас послуживала, останемо у кући сами. Како сам ја куповао и набављао што је за кућу требало, тако дошавши једном на дућан (од данашњега Руског конзулатата пошав к цркви) некога Јова Лутора (којега су за то тако звали, што се говорило да никад не пости) да купим нешто, нађем на ћепенку повелику гомилу старијех књига и с радошћу похитам да их прегледам, кад тамо али Српске нема ни једне, него све Њемачке и Латинске. По том ја замолим дућанџију те ми их

да, да носим кући. Пошто их Југовић прегледа, он за једну рекне; „Ову ћу ја узети за себе,” а другу пруживши мени рекне: „Ову ти узми за себе, те ћеш је преда мном читати да учиш Њемачки.” Ова моја звала се: Edward Rosenthal, eine abenteuerliche Geschichte, коју сам ја послије пред њим читао, и он ми је показивао, што нијесам разумио; она пак његова била је историја свију народа од постања свијета до Христа, коју он одмах стане преводити на Српски. Ја бих му свакога у јутру донио и на сто метнуо по једно стакло од розолије у слами или у шашу Јадранске шљивовице, коју би он преводећи књигу по често припијао док је до подне сву не би попио. Што би тако до подне превео, оно би послије подне, особито у вече, мени читало питајући ме разумијем ли, па ако где што не бих разумио, оно би ми тумачио. Ова се историја на Њемачком језику почињала овако: „Овај свијет стоји, како нам свето писмо доказује, више од 6000 година; али он није овакови створен, као што се сад очима нашима показује, јер градове и вароши и многе друге ствари Бог није створио, него су их људи мало помало начинили.” И ја сам ову књигу, која је била на малој осмини и, колико се опомињем, око 20 табака велика, много тражио којекуда и никако је нијесам могао наћи. Мени се чини, да је ова историја, овако у кратко, била љепше написана него све које сам налазио њу тражећи. Не знам или код Јевреја или код Грка говори се о поезији, и има по један примјер и о прози и о поезији, т. ј. како се једна ствар каже у прози како ли у поезији. Јамачно су у књизи ови примјери били за Нијемце, али их је Југовић у пријеводу обрнуо на Србе: како је онај у прози казао, редом сад не знам,

али се онога у поезији опомињем врло добро, ево га:

„Мечемъ паки прославлѣни,
„Радостію восхищени
„Трубимъ гласно по вселеной
„Братіи нашей разселеної:
„Сербія царица
„Пресвѣтлаго лица
„Скиптеръ сама держитъ свой.”

Југовић мени никда није казао зашто књигу ову преводи, али кад је сву преведе, онда каже да ће да отвори велику школу, и по препоруци Младеновој Кара-Ђорђије и совјет одреде му 1500 гроша на годину (а дукат је онда био 9 гроша, тако је сва плата била 166 дуката и 6 гроша). У одређени дан дође Младен са свијем совјетницима и с митрополитом и Доситијем и, пошто митрополит у највећој соби где ће бити школа освети воду, Доситије сједећи прочита из једнога великог тифтера (које је био рукопис од друге књиге „Собрания вещей”) о доспојном почитавању к наукама: и сад се опомињем како се Младен грохотом насмијао кад је у читању Доситије рекао: „У попа би ваљало да су и пра-сад мудра, а у њега су и дјеца луда.” По том се сјутра дан почела школа. Осим мене први су ћаци били: Кара-Ђорђијев син Алекса, Младенов сестрић Јовица, Миленкови синови Милан и Иван и пасторак Николче, син совјетника нахије Ђупријске Милосав, Стефан Новаковић из Смедерева, Милоје Божић из Чумића, Максим Ранковић и Радован Дољанац из Остружњице. Сви су ови ћаци знали прилично читати и писати; најгори је у овоме међу њима био Младенов сестрић Јовица, за којега се говорило, да је

у Сријему водио слијепце, и кад је почeo иhi у школу још је био у Сремачкоме гуњу (а послиje неколике године Младен га је оженио Кара-Борђијевом кћерју Полексијом). Клупа у школи није било, него су ћаци унаоколо сједили на сламнијем столицама. Југовић из почетка није предавао ништа друго осим историје и рачуна. Историју је из својега рукописа казивао ћацима, те су је писали, па им је послиje тумачио. Уз историју говорио је често и о географији, и за то је био набавио неколике мапе, које су на зиду биле објешене; рачун је предавао наизуст, и за чудо је у томе био вјешт,—особито што се тиче разломака (Вгђе),—штоно се у нас каже, и у дрвену главу могао би улити.

У почетку године 1809. Кара-Борђије и совјет пошаљу опет Југовића у Букреш, у Руски главни квартир, с Павлом Поповићем совјетником нахије Биоградске и с Кара-Борђијевијем секретаром Јанићијем Димитријевићем, а на његово мјесто у великој школи постане Миљко Радоњић, и школа се онда премјести у другу кућу, а и ћака је већ више било придошло. И како су се науке у овој школи све више умножавале, тако су се додавали и нови учитељи, као Лазар Војновић, Мишо Поповић, Глишо (не знам како се звао, него сам чуо, да је прије био писар код Луке Лазаревића) и Симо Милутиновић. Пошто је школа ова мало помало уређена, у њој су се училе (на Српском језику, како је који учитељ знао) ове науке: 1) *Историја свију народа од постanka свијета до нашега времена;* 2) *Географија цијелога свијета и штапистика свију држава;* 3) *Права* (чини ми се *Римска*); 4) *нешто мало из Физике;* 5) *како се пишу иписма* (свакојака); 6) *Рачун;* 7) *Њемачки језик;* и

8) *правоучиштелна преподаванија.* Све су ове науке биле раздијељене у три године, и била су за њих три учитеља (а што их ја прије набројих више, они су постајали кад је који умръо или отишао). Од поменутијех првијех ћака, ако који од Миленковијех синова није жив, осим мене данас већ нема ни једнога; а од онијех који су послиje придолазили и код Радоњића ишли у школу, имају још двојица: Лазар Арсенијевић (Бата-Лака) и Лазар Поповић, и обојица сад живе у Биограду.

Кад се Југовић врати из Каравлашке, Кара-Борђије га постави за предсједника у Биоградском суду. У почетку године 1810. готово у оно исто вријеме кад је Кара-Борђије архимандрита Филиповића послао у Букреш, пошаље и Југовића у Беч, али се набрзо врати не свршивши ништа. Пошто умре Доситије (28. марта 1811.) постави га Кара-Борђије на његово мјесто, за попечитеља просвете.

На свршетку године 1812., опет, управо о Божићу, дође од Кара-Борђија писмо совјету, да се и Југовић и Радоњић и Грујовић (који је био први секретар у совјету) изгоне из службе (као Њемачки људи, од којијех остане у совјету, као први секретар, једини Стефан Филиповић, а и он само тога ради, што се био оженио кћерју кнеза Сима Марковића и код њега у кући сједио); и будући да се је поговарало да ће их сву тројицу из Биограда послати некуда унутра у земљу, за то се Југовић поплаши и ноћу пре-бјегне на Аустријску страну, и говорило се да је одмах отишао у Беч, а по том оданде к својему брату, чини ми се у Бечкерек, код којега је на-скоро иза тога и умръо.

Ја сам напријед спомену да је Југовић викао на Чардаклију и на Родофиника, али врло набрзо иза тога, пошто је он онда истјеран из совјета, умре Чардаклија, и чује се да му је у Пешти наручен гробни камен с натписом који је писао Доситије. Прије него је тај камен дошао у Биоград Југовић је мене запиткивао, шта бих ја написао Чардаклији на гробу, а ја сам му на то одговорио да не знам ни сам. Кад се чује да је Чардаклијн гробни камен дошао у Биоград, он пошаље мене те натпис, који је био на њему, разгледавши га добро и прочитавши неколика пута, научим наизуст, и вративши се натраг очитам му га од ријечи до ријечи. Тај је натпис по ријечима био ово (а по правопису од прилике ²⁸⁾):

„Родолюбцу каменъ сей Серби полагаютъ,
„Дѣла сего безсмертіемъ Серба увѣнчаютъ,
„Сербіи во Россію посланику перва,
„Да разори Турецка сѣдину окова.
„Петаръ онъ бѣ Новаковичъ родомъ Спировый,
„Чардаклія капетанъ а сенаторъ первый;
„Благодарной Сербіи радость на плачъ паде,
„У тишици осамъ сотъ осмомъ преставися въ
Бѣлградѣ.”

Кад се овај камен намјести у црквени зид (с лијеве стране главнијех врата) више гроба Чардаклијна, други дан у јутру освану по различнијем раскршћима на зид прилијепљени ови стихови (као гробни натписи Чардаклији):

²⁸⁾ Јер оне плоче на којој је изрезан нема више онђе, него је некуд уклоњена кад је прије неколико година црква наново зидана и распрострањавана.

I.

„Овде лежи Чардаклія
„Ништа сада гдѣ не кlijя,
„Естество се суши.
„Едъ се змієвъ пуши свуда,
„Плоде и садъ честна труда
„Завистљиво гуши.

„Сама еще горда ружа,
„Кадъ е нама горка стужа
„Терномъ се поноси;
„На гробу му финикъ ²⁹⁾ древо,
„Кога роди его чрево,
„Плодъ яданъ доноси.”

II.

„Овде лежи Чардаклія
„Въ Сербскомъ крилу гадна змія;
„Арнаутинъ лютый бяше,
„Скотски свагда и живляше;
„Законъ, вѣру онъ погази,
„Серблѣ браћу онъ омрази:
„Мал' се не зби его трудомъ,
„Да с' побію между собомъ ³⁰⁾.
„Земльица е своимъ трусомъ ³¹⁾
„Свѣдоцила браћи Руссомъ

²⁹⁾ Југовић је овдје мислио Родофиника што га је Чардаклија довео у Србију.

³⁰⁾ Мени је Југовић приповиједао, да је Чардаклија наговарао Кара-Борђија да убије Младена и Милоја.

³¹⁾ Онај дан, кад су Чардаклију закопали, увече се тресла земља.

„Божју яростъ на злобника,
„Всеобщега клеветника,
„Трудивши се отмастити,
„Кости вражђ избацити.”

(мени се чини да овога има још, али се наизуст не опомињем више, а што имам написано није овдје, него је у Бечу).

На ово (за које је свак знао да је Југовићев посао) напише Доситије одговор у прози на читавом Табаку, који се почињао народном пословицом: „У лажи су кратке ноге.” Као што онда у Биограду није било штампарије одговор овај није ни штампан, а није ни прикиван по зидовима, него је само преписиван и читан (и по свој прилици га већ данас нико и нема).

На овај одговор Доситијев Југовић је одмах писао којекаке мале стишиће против Доситија, и гдјекоје од њих читao је својем пријатељима, а кад побјегне из Биограда остави их све на своме столу; ја и њих имам у Бечу негде написане као што ми их је још у оно вријеме дао Г. Лазар Арсенијевић, који се онда десио у Биограду (а ја сам био у Брзој-паланци); а овдје ћу додати колико их се опомињем наизуст (и то по ријечима):

„У лажи су кратке ноге,
„То насъ уче басне многе,
„А виде и люди.
„Лисица е танка стаса,
„Ал' е она пася гласа,
„Залуду се труди:
„Кріе очи,
„Медля речи,
„Ал' е виде люди.

„Шеитан-люди што не виде!
„Кудгодъ коя репомъ вине
„Они одма све то виде” —

А даље се само то опомињем, да је иза још једнога или неколика стиха било (чини ми се по некакоме старом списатељу): „Стидите се ви који зло чините, а не гледајте да застидите оне који то објављују;” па онда:

„Не надай се, Доситею,
„Што с' утек'о у Сербию
„Да си ти се спасао:
„Ми ъемо ти рећи
„Баръ на твоой даћи:
„Калућеръ си био,
„И добро си пio,
„Залуду си скитао.

„Грчки свагда говораше,
„Серблѣ Гркомъ продаваше,
„Ситнихъ слова родъ.

„Нит' е ладанъ нити врућъ,
„Нит' е нашъ нити тућъ,
„Ко му сад би родъ?

„Ни на земљи ни на небу,
„Него у свомъ толстомъ трбу,
„Неситый е то родъ.

„Онъ ласкаше господаромъ
„За трапезомъ пуномъ туга,
„Масног — зый родъ.”

Овога има још, јер се опомињем да има: „оканыт родъ, лотша зуба родъ, одъ два рода родъ” (што је био калуђер и свјетовни човјек); али

редом више не знам наизуст, а и у овоме може бити да сам који стих преметнуо или изоставио, али додао јамачно нијесам ништа.

Југовић је био врло лијеп човјек: у струку висок, а нити је био врло танак ни дебео, масти је био смеђе, имао је повелике лијепе бркове, и у образу био је много налик на лик краља Стефана Уроша I. Осим Српскога језика знао је Латински, Њемачки, Маџарски, Галијански и Француски; Француске је књиге читao највише и спла пута, кад је лијепо вријеме било, ходajući по авлији тако здраво као да се с киме разговара, и по свој прилици је ово чинио, да би му се језик навикао на изговор Францускијех ријечи. Да не речем да се никакав Србин нашега времена у науци и у разуму не би могao с њиме испоредити, али се јамачно може рећи, да је био из реда најученијих и најпаметнијих Срба. Особито је био досјетљив и на подсмијех готов: ја ћу о томе овдје споменути само један примјер. За ново Ѿето 1808. године Доситије напише стихове Рускоме цару и Родофинику, па на ново Ѿето послије цркве отиде к Родофинику с некијем Петром Томићем, који је имао врло лијеп глас и био добар пјевач, и ступивши на врата Томић стане пјевати и тако отпјева најприје оне цару па онда и оне Родофинику. Томић иза тога дође одмах к Југовићу и каже му то, онда Југовић рекне: „Сад ти реци да је сан ништа! Ја иоћас сним гдје се на сокаку чује прекрасна музика, кад промолим главу кроз пенџер да видим шта је, а то се голог — з човјек патрђио па остраг задно тумбету те свира. То је тај ваш посао. Ваљало би да је те стихове, што су написани цару, предао Родофинику совјет, па би онда Родофиник њих по куриру послao у Русију

те би могли доћи цару у руке.” Стихови су ови оне исте године штампани у Млецима на два мала листића, и ја не знајући да ли су још где штампани додаћу их овдје од слова до слова онако као што су напштампани. Ево их:

„СТИХИ

„на новый годъ 1808. сочиненыи
„въ Бѣлградѣ отъ сербовъ.
„Великому государю царю
„и самодержцу всероссѣйскому
„Александру Павловичу

„Слава и честь во вѣки
рussiскому царю,
„Праведному сѣверныи
страна государю.
„Сербыя ему привѣствуетъ
сей новый годъ,
„Да славится имя его
отъ рода въ родѣ.

„Александре первый
рussiская сладосте,
„Имене христiанского
надеждо и радосте.
„Буди всегда сербыи
благи покровитель,
„Рода россовъ сроднаго
пребуди спаситель.

„Имя твое славно
будетъ между человѣки,
„И сербскыи родъ непреста-
нно любитъ тя во вѣки.

„Не престанетъ тебѣ
желатъ вѣчную славу
„И съ ивѣтами у вѣнчаватъ
твою царскую главу.

„Вся Сербия къ небесемъ
глазъ свои возвышаетъ,
„Здравствуйте Александръ
нашъ она восклицаетъ.
„Имя твое да цвѣтаетъ
въ будущыя годы,
„Тобою да прославится
многия народы.

„ИНЫИ СТИХИ
Высоко Превосходительнишему
„Господину Генералу
„РОДОФИНИКУ.

„Родофиникъ Сербскии зна-
читъ ружа и финикъ,
„Ружа носи собомъ мириисъ
финикъ дае сладкии плодъ.
„Серблыи своеимъ Родофинику
желе щастливъ новый годъ,
„Благодаре великому
rossовъ Господару.
„На оваковомъ милостивомъ
и великому дару,
„О Родофиникъ ты сербовъ
мила звѣздо данице.
„Россїскаго царя свѣтлое
намъ представляшъ лице.
„Многосе за сербыю
стараши и трудишъ,

„А утому вѣрно первомъ
Александру служишъ,
„А што тебы сербия
зато може дати.
„Развѣ бога молитъ
дати онъ наплати,
„Имя твое да се слави
на земли и мору.
„Да потомци сербскии
отъ тебы во вѣкъ говору,
„Зато тебы сербия
во вѣкъ благодарна.
„За твое добро никада
не буде заборавна,
„И садъ тебы сердечно
желаетъ отъ бога.
„Родофиникъ живи славно
на лѣта премнога.

„ВЪ ВЕНЕЦИ
„Печатана марта 22. 1808.
„Иждивеніемъ же, и настояніемъ
„въ типографїи
„П. Спиридана Рафаиловича.
„Отечествомъ отъ пашроевичъ.”

Коликогод што је Југовић био научен и паметан, толико је био поносит и бијесан: слабо је ко могао с њиме лијепо говорити осим онијех људи којијех се бојао или од којијех је што трајио; али, за чудо, са својијем ученицима био је прилично љубазан. Казао сам како је до подне пио ракију, а исто је онако послије подне пио црно (Неготинско) вино, и може бити да му је то прекратило живот. Кад је умръ још му није

било 40 година, и кажу да је умръо од сухе болести, а док је био у Србији никад није кашао и у осталоме једнако је био здрав, само што је очи морао чувати и свагда их је у јутру прао млаком водом. За јела особита није марио, а исто тако ни за лијепе хаљине.

ИМЕНА Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТА.

Алексиначко Окружје.

Алексинац.

(од Г. Стојљка Димитријевића практиканта.)

Г. Павле Мутавџић начелник окр. Алексиначког	1
„ Петар Стојковић помоћник „	1
„ Ђорђије Клињковић физикус „	1
„ Арсеније Ђокић секретар начелништва	1
„ Франци Зелени инцинир окружни	1
„ Антоније Протић II. писар начелниш.	1
„ Стојљко Димитријевић практикан начелниш. за бра- та Драгутина	1
„ Марко Ђорђијевић практикант начелниш.	1
„ Лазар Јевтовић „	1
„ Владимира Милошевић „	1
„ Милосав Јевтовић „	1
„ Михаило Јовановић „	1
„ Коста Прендић телеграфиста	1
„ Јован Јивић „	1
„ Сава Петровић „	1
„ Милош Миленковић „	1
„ Јован Михајловић трговац овд.	1
„ Јован Милановић практикант ћумрука	1
„ Манојло Пиперин поштар овд.	1
„ Младен Бошковић III. кл. посттил. за синове Мику и Николу	1
„ Василије Тодоровић директор карантине	1
„ Алекса Димитријевић писар „	1
„ Ђорђије Марковић II. осмотрит. „	1
„ Ђорђије Божиновић ћатић турског језика	1
„ Николче Андријевић ћумрукџија Алексин.	1
„ Јован С. Милосављевић писар ћумрука	1

(Од Г. Трифуна Трифунац.)

Г. Трифун Трифунац предсјед. прим. Алекс. суда . . .	1
„ Јован Игњатовић члан прим. суда	1
„ Илија Јанковић мумција овд.	1
„ Борђије Јанковић ћурчија „	1
„ Стојан Лукић налбантин	1
„ Живко и Живан Стојадинови браћа, дућанџије овд. .	1
„ Новко Стаменковић кафеџија овд..	1
„ Милош Станимировић налбантин	1
„ Димча Кауновић бакалин	1
„ Голуб Милојковић трговац овд.	1
	св. 10

(Од Г. Ј. Печеновића.)

Г. Јован Туцаковић предсјед. окруж. суда, каваљер . . .	1
„ Јован Печеновић члан ”	1
„ Мита Протић ”	1
„ Ристо Спасојевић секретар ”	1
„ Мијаило М. Ђиласовић архивар	1
„ Мојсило Гавриловић м.л. писар	1
„ Јефрем М. Радојковић учен. IV. гимн. разр. Беогр. .	1
„ Никола Д. Таушановић практикант суда	1
„ Никола Ј. Бабовић ”	1
„ Миленко М. Ивковић ”	1
„ Антоније Борђијевић ”	1
	св. 11

Срез Алексиначко-Ражањски.

Г. Мирко Протић начелник срески, потпоручик . . .	1
„ Никола Џветковић писар ”	1
„ Сава архимандрит манастира св. Романа	1
„ Хрисанд намјесник ”	1
„ Радивоје Милетић парох Ражањски	1
„ Бранко Вељковић парох Сталаћски	1
„ Живан Стојановић учитељ Ражањски	1
„ Јован М. Живановић „ Бићевачки	1
„ Живоин Поповић „ Вукашиновачки	1
„ Радојко Стамболић трговац из Делиграда	1
„ Моринко Живковић „ из Ражња	1
„ Матеја Ракић ”	1
„ Борђије Крстић ”	1
„ Милија Трифунац кмет Суботињачки	1
	св. 14

Из среза Бањског.

Г. Милован Пејчиновић начелник срески	1
„ Алекса Јоцић писар срески	1
„ Андреја Богдановић писар опш. Бањске	1
„ Јован Урошевић учитељ Врмчанске	1
„ Сима Рајковић кафеџија из Бање	1
„ Голуб Вељковић кмет Сесалачки	1
	св. 6

Из среза Бугар-Моравског.

Г. Спаса Милосављевић капетан за синове Димитрија и Антонија	2
„ Димитрије Мијалковић писар	1
Госпођица Софија Мијалковић ученица	1
Г. Лазар Михаиловић кмет Трњански	1
„ Станко Павловић трговац „	1
„ Миладин Мартиновић парох Јитковачки	1
„ Марко Миловановић намјесн. сп. Буг. Моравског . .	1
„ Василије Стојановић парох Јужански	1
„ Тодор Павичевић „ Трњански	1
„ Димитрије Стефановић ћакон цркве Тешничке . .	1
„ Коста Илић арендатор Шаревачки	1
„ Димитрије Јовановић трговац из Голешице	1
„ Стојан Денић парох Трњански	1
„ Мато Дамјановић латов карант. за сина Димитрија .	1
„ Милован Михаиловић латов кар. „ „ Илију . .	1
	свега 83 књ.
	св. 16

Беч.

(Од Г. Велимира Барбарића.)

Његово Високоблагородије Г. Метел барон Ожеговић ц. кр. дворски совјетник	1
Његово Високоблагородије Г. Георгије вitez Стојаковић ц. кр. дворски совјетник	1
Благородна господа :	
Јаков Ужаревић ц. кр. концип. у министр. правосуђа	1
Стеван Пејаковић „ „ „ „ „	1
Стеван Павловић ц. кр. чиновник	1
Велимир Барбарић ц. кр. официјал код врховног суда	1
	св. 6

(Од Г. Александра Сандића.)

Његово Високоблагородије Г. Отон барон Брук ц. к.	
морн. капетан	1
Вис. пречасни Г. Михаило Т. Рајевски протопресвитар	
при Руској послан. капели	1
Г. Др. Фр. Дворачек	1
„ Огњеслав Утјешеновић Острожински, ц. кр. министр.	
тајник	1
„ Димитрије Т. Тирка велиокупац и краљев. Грчкога	
ордена Спаситељева каваљер	1
„ Јован Мариновић	1
„ Ђубомир Петронијевић	1
„ Иван Атанацковић морн. капетан	1
„ Константин Ненадовић шт. капетан артилерск. у књ.	
Србији	1
„ Корнилије Станковић компониста Српскога црквен.	
пјенија	1
„ Ђорђе Ј. Пасковић	1
Господи правослови:	
Дрд. Михаило Полит	1
„ Александар Вукашиновић	1
Петар Ј. Стенић	1
Петар Деспинић племић Коморишки	4
Светислав Г. Касапиновић	1
Глигорије Гершић	1
Иса Ј. Павловић	1
Јозе Конач Словенац	1
Јаков Грубковић Далматинац	1
Јован Живоиновић	1
Павле Дуњецки Польак	1
Валгазар Богишић	1
Никола Југумирски	1
Господи медицинери:	
Јова Андријевић	1
Младен Обрадовић	1
Петар благород. Видак	1
Никола Малетић	1
Јова Предраговић	1
Едо Асангер	1
Господи мудрослови:	
пречасни: Иван Божић свећеник	1

Господи мудрослови:

Огњеслав Јагић	1
Јозе Перичић	1
Фрањо Петрачић	1
Јосиф Хадија аудитор. практ.	1
Ст. Сомборскиј техник	1
Арсеније Стојановић	1

Господи трговци:

Петар Хаци-Ристић	1
Димитрија М. Јевтановић	1
Јован Остојић	1
Димитрије Тинковић	1
Димитрије Петровић	1
Михаило Павковић	1
Манојло Јокић	1
Светозар Јовановић	1
Ђорђе Милићевић	1

Господи трговач. помоћници:

Димитрије Београдац	1
Сима Татић	1
Никола Форовић	1

св. 52

Биоград.

Његова Свјетлост књаз Милош Т. Обреновић I.	30
Његова Свјетлост књаз наследник Михаило М. Обреновић	20
Њезина Свјетлост књагиња Јулија М. Обреновића	10

Његово Високо преосвештенство архиепископ Биоград- ски и митрополит цијеле Србије господин Ми- хаил	3
---	---

Књажески двор.

(Од Г. Михаила Барловца ађутанта књажеског.)

Г. Мајор Миленко Теодосић I. ађутант за себе и кћер. Ју- бицу	2
„ Филип Христић I. кабинетски секретар	1

7

Г. Димитрије Јоксић II. кабинетски секретар	1
„ Настав Јовановић дворо-управитељ код књаза наслѣдника	1
„ Х. Дим. Јовановић протојереј војнички и придворни свештеник	1
„ Михаило Барлоац капетан и ађутант књажески	1
„ Антоније Книћанин	1
„ Стефан Лукић	1
„ Јован Варџачић поручик	1
„ Борђије Дука Пешика поручик	1
„ Мајор доктор Карл Белони	1
„ Доктор Карло Пацек	1
„ Моја Гавриловић члан касационог суда	1
„ Мата Ивановић апотекар	1
„ Аркадије Маринковић тјелохранитељ књажески	1
Госпођа Марија А. Маринковић	1
Г. Милош Спасојевић — Брка — поручик	1

св. 81

Митрополитски двор.

(Од Г. Николе Стојевића ђакона и протоколисте архиђеџезалне конзисторије.)

Г. Пречесњијши архимандрит Враћевш. и члан архиђеџезалне конзисторије Гаврил	1
„ Пречесњијши архимандрит Горњачки и вјероучит. лицеја Савва	1
„ Пречесњијшиprotoјереј Игњат Васић члан архиђеџ. конзист.	1
„ Пречесњијши protoјереј Биоградски Илија Новаковић	1
„ Чесњејши Јереј Станко Димитријевић члан арх. конз.	1
„ „ намјесник Јагодински Михаил Петровић	1
„ „ Јереј Обрад Михаиловић парох Биоградски	1
„ „ „ Миросав Милетић „ Јагодински	1
„ „ „ Атанасије Поповић „	1
„ „ „ Павле Крећојевић „	1
„ „ „ „ Димитрије Поповић „ Јовачки	1
„ Василије Лазић Секретар Арх. конзисторије	1
„ Атанасије Георгијевић столоначел. арх. конзисторије	1
„ Чесњејши Јован Илијћ ђакон и зван. арх. конзистор.	1
„ Јован Стојаковић канцел. Арх. конзисторије	1

св. 15

Совјет.

(Од Г. Ј. Т. Бабића.)

Г. Стевча Михаиловић предсједатељ совјета, генерал-мајор	1
„ Илија Новаковић члан совјета, полкови. каваљер	1
„ Андрија Стаменковић члан совјета	1
„ Стanoјlo Петровић „ „ полкови. каваљер	1
„ Данило Стефановић „ „ потпопкови. „	1
„ Марко Дабић „ „ полковник „	1
„ Стефан Миљковић „ „ „ „	1
„ Владисав Вујовић „ „	1
„ Матија Симић „ „ полковник „	1
„ Рајко Љешјанин главни секретар совјета	1
„ Панта Јовановић I. „ „	1
„ Јован Бabiћ II. „ „	1

Г. Алекса Симић бивши представник	1
„ Лазар Арсенијевић бивши члан совјета	1

св. 16

Књажеска канцеларија.

(Од Г. Костиће Селаковића регистратора.)

Г. Цветко Рајовић књажески преставник	2
„ Коста Џукић комесар сталне Дунавске комисије	1
„ Милоје Љешјанин начелник одјељења администр.	1
„ Димитрије Голубовић секретар „	1
„ Милан Ђ. Стојићевић „ „ иностраног	1
„ Васа Живановић „ „ књаж. српске аген. у Букр.	1
„ Владимир Стојановић архивар књаж. канцеларије	1
„ Тодор П. Тодоровић експедитор „ „	1
„ Риста Прендић татарин I. класе	1
„ Василије Стефановић канцел. књаж. канцеларије	1
„ Стојан Сераф-Костић „ „ „ „	1
„ Дамјан Армашевић практикант „ „ „ „	1
„ Константин Х. Д. Рошу „ „ „ „	1
„ Филип Јаковљевић „ „ „ „	1
„ Тома А. Поповић трговац из Биограда	1
„ Стеван С. Андријевић трговац из Земуна	1

св. 17

Војничка управа.

(Од Г. Светозара Јанковића наредника.)

Г. Младен Жујовић начелник главне војн. управе, полковник и каваљер	2
„ мајор Димитрије Миланковић	1
„ капетан и аудитор А. Петровић	1
“ „ Љубомир Џ. Јанковић	1
“ „ Љука Милосављевић	1
„ ш. капетан Илија Марковић	1
“ „ „ Мија Јанковић	1
“ „ „ Стеван Пешин	1
„ поручик инжинир. Коста Протић	1
“ „ генер. штаб. Љубомир Ивановић	1
“ „ „ артиљер. Милоје Н. Симић	1
„ наредник гл. војн. управе Велимир Поповић	1
“ „ „ „ Милош Сандић	1
„ писар „ „ Илија П. Цветковић	1
св. 15	

Попечитељство финанције.

(Од Г. Јов. Гавриловића.)

Г. Јован Гавриловић помоћник попеч. финанц.	1
„ Милан Д. Давидовић начелник одјељења казначајства	1
„ Риста Петровић Ј. књиговодитељ попеч. фин.	1
„ Рада Милованчевић Ј. рачунонспит. „ „	1
„ Михаило Н. Јовановић П. „ „ „	1
„ Павле Марковић столоначелник „ „	1
„ Александар Васојевић	1
„ Светозар Стефановић рачунонспитатељ	1
„ Владимир Савић експедитор	1
„ Аврам Павловић канцелиста	1
„ Милош Николајевић „	1
„ Павле К. Стојановић	1
„ Алекса Марковић	1
„ Крста Петровић секретар економ. одјел.	1
„ Борђије Бранковић рудар	1
„ Алекса Стојковић чиновни. по струци шумарској	1
св. 16	

Главна контрола.

(Од Г. Илије Маргештића.)

Г. Павле Станишић управитељ гл. контроле	1
„ Стојан Спасић рачунонспитатељ	1
„ Христифор Соллар „	1
„ Јован Савић „	1
„ Грица Ивановић „	1
„ Михаило Радивојевић „	1
„ Марко Поповић „	1
„ Младен Рајковић „	1
„ Дамјан Станишић „	1
„ Филип Ковачевић „	1
„ Тома Џ. Јанковић секретар гл. контроле	1
св. 11	

Попечитељство унутр. послова.

(Од Г. Јована Ристића.)

Г. Тодор Бојовић помоћник	1
„ Др. Јован Ристић начелник полицајн. одељења	1
„ Милан Јанковић секретар	1
„ Живоин Стојановић архивар	1
„ Петар Марковић Ј. столоначелник у полиц. одељ.	1
„ Павле А. Павлићевић канцелиста	1
„ Милан Николић „	1
„ А. Прокић практикант	1
„ Гаврил Солдатовић практикант	1
„ Петар Драговић „	1
св. 10	

Попечитељство правосудства.

Г. Аћим Димитријевић архивар и регистратор	1
„ Марко Ђорђијевић експедитор	1
„ Милан Вељковић практикант	1
св. 3	

Попечитељство просвете.

Г. Димитрије Матић попечитељ	1
„ Л. П. Ненадовић начелник	1
„ Сава Сретеновић секретар	1

Г. Д. Нешин секретар	1
„ В. Мих. Грујовић члан апелац. суда	1
„ Маринко Радовановић члан апелац. суда	1
„ Миливој Прајзловић библиотекар	1
	7
	10
	3
	св. 20

Војничка струка.

А к а д е м и ј а.

(Од Г. Благоја Јовановића наредника артиљер. школе.)

Г. Ранко Алимпић управитељ артиљер. школе, мајор	1
„ Никифор Јовановић „ поручик	1
„ Михаил Динин потпоручик	1
„ Михаило Шпанић професор	1
„ Јован Анђелковић питомац артиљер. школе	1
„ Јован Драгашевић „ „ „	1
„ Јован Аранђеловић „ „ „	1
„ А. Давидовић „ „ „	1
„ И. Младеновић „ „ „	1
„ Топаловић „ „ „	1
„ Радивојевић „ „ „	1
„ М. Катанић „ „ „	1
„ Д. Ђурић „ „ „	1
„ С. Димитријевић „ „ „	1
	св. 14

Г. Потпоручик 4. роте I. баталиона Јевђеније Милићевић	1
„ наредник 4. роте I. баталиона Аксентије О. Јаковљевић	1
„ писар 4. роте I. баталиона Јефрем Топаловић	1
„ старији поднаредник стрељачког одељења Александар Б. Ристић	1
„ старији поднаредник III. роте I. баталиона Василије Мијатовић	1
„ млађи поднаредник III. роте I. баталиона Петар Шајковић	1

Г. млађи поднаредник III. роте I. батаљон Радосав Тодосијевић	1
„ млађи поднаредник III. роте I. батаљон Петар Радојковић	1
„ млађи поднаредник IV. роте I. батаљона Максим Ђоковић	1
„ млађи поднаредник IV. роте I. батаљона Јован Љукић	1
„ препишчик IV. роте I. батаљона Михаило Ђ. Ђурђевић	1
„ цајгхазија III. роте I. батаљон Милан Димитријевић	1
„ Петар Јанковић војник стрељачког одељења	1
„ Никола Каменић „ „ „	1
„ Риста Ђрчићевић „ „ „	1
„ Милан Јовановић „ „ „	1
„ Матеја Николић „ „ „	1
„ Милан Пејовић „ „ „	1
„ Димитрије Барбуловић војник стрељачког одељења	1
„ Јован Станчић „ „ „	1
„ Вучка Петровић „ „ „	1
„ Сава Јовановић „ „ „	1
„ Андрија Јовићић „ „ „	1
„ Огњан Ивковић војник III. роте II. батаљона	1
„ Миленко Станичављевић војник III. роте II. батаљона	1
„ значар IV. роте II. батаљон Јован Илић за брата Јанка	1
„ Милутин Милковић IV. роте II. батаљона	1
„ Атанасије Марковић „ „ „	1
„ Стојадин Милковић „ „ „	1
„ Атанасије Милетић „ „ „	1
„ Никола Стапојевић „ „ „	1

св. 31

(Од Г. Јевше Чепурца наредника.)

Г. Сима Петровић наредник г. в. управе	1
„ Димитрије Јовановић наредник артиљер. дирекције за сина Васу	1
„ Милосав Танасијевић стари подн. II. р. I. б. из Здравчића, Окр. Ужицког	1
„ Михаило Димитријевић ст. под. II. р. I. б. из Биограда	1
„ Живко Михајловић Ваљевац II. р. I.	1
„ Аксентије Лукић „ из Томисаваца II. р. I. б.	1
„ Михаило Стефановић поднаредник	1
„ Панта Пауновић „ из Шутаца	1
„ Лазар Ђурђевић редов. из Љуба	1

Г. Кузман Видосављевић ст. подн. Ј. р. Ј. бат. из Мрсаћа	1
„ Јован Ковачевић „ „ „ из Шапца	1
„ Теодосије Миловановић мл. „ „ „ из Буковице	1
„ Милан Михајловић из Заграђе	1
„ Арсеније Милосављевић писар батерије	1
„ Петар Милановић артиљериста	1
„ Недељко Мићановић мл. подн. Подринац	1
„ Никола Антић мл. подн. Ј. р. Ј. бат.	1
	св. 17

Управитељство вар. Биограда.

(Од Г. Милана А. Шукића секретара.)

Г. Никола Христић управитељ вар. Биограда потполкови.	1
„ Мића Вукомановић члан управит. Биограда, капетан .	1
„ Марко Бабић „ „ „ .	1
„ Георгије Станковић „ „ „ .	1
„ Манојло Н. Тодоровић члан управ. Биограда, капетан	2
„ Младен Мицић Ј. писар „ „ „ .	1
„ Димитрије Ђорђијевић Ј. писар управ. Биограда, капетан .	1
„ Коста Миловановић потпоручик жандармерије .	1
„ Вучко Вељковић практикант управит. вар. Биограда .	1
„ Димитрије Јовановић „ „ „ .	1
„ Михајло Петровић „ „ „ .	1
„ Милоје Чанчаревић „ „ „ .	1
„ Атанасије Милојковић „ „ „ .	1
„ Тома Антоновић „ „ „ .	1
„ Марко Јакшић „ „ „ .	1
„ Јивко Бранковић „ „ „ .	1
	св. 17

(Од Г. Спире Стефановића квартаљника.)

Г. Јован Куманди правитељ. банкер	1
„ Јивко Карабиберовић трговац	1
„ Стефан Х. Костић „	1
„ Јоца Николић „	1
„ Милија Каракостајановић „	1
„ Д. М. И. „	1
„ Димитрије С. Тодоровић материјалиста	1
„ Јивко Стојановић „	1
„ Петар Стојановић терзија	1

„ Василије Ђ. Поповић „	1
„ Обрад Теодосијевић „	1
„ Танасије Ђ. Илић „	1
„ Сима Ненадовић колџија ћумр. Биоградског .	1
„ Михаило Ристић рибар мајстор .	1
„ Стефан Томић дуванџија .	1
„ Тома Васић „ .	1
„ Коста Павловић пануџија .	1
„ Сава Немањић добошар .	1
„ Милорад Вуић кројач за жену своју Јулијану .	1
„ Божидар Н. Николић ученик .	1
„ Данило Марковић калфа трговачки .	1
„ Никола Живановић ћурчија .	1
„ Никола Стојановић сарап .	1
„ Михаило Р. Ђурић бакалин .	1
„ Тодор Поповић угоститељ .	1
„ Коста Златковић механџија .	1
„ Светозар Костић кантарџија .	1
	св. 27

(Од Г. Николе Јелисавца квартаљника.)

Г. Спиро Т. Нешин магазација	1
„ Максим Милошевић дућанџија	1
„ Тома Павловић берберин	1
„ Ђока Јанковић „	1
„ Радован Милошевић механџија	1
	св. 5

(Од Г. Васе Јовановића квартаљника.)

Г. Коста С. Димитријевић адвокат	1
„ Јован Милenkoviћ бакалин	1
„ Тодор Н. Партал арендатор механџиски	1
„ Ђока Синђелић механџија	1
„ Јован Ранковић рачуновод. касарски	1
„ Арсеније Јовановић писар „	1
„ Коста Смиљанић терзија	1
„ Ђорђе Ђиоза бакалин	1
	св. 8

(Од Г. Симе Кондића квартаљника.)

Г. Стефан Стефановић бив. президент совјета	1
„ Стеван Магазиновић „ преставник књажески	1

Г. Благоје Јездимировић проток. ун. дјела	1
„ Стојан Николић трговац	1
„ Теохар Јанковић „	1
„ Стојан Плашинилетовић трговац	1
„ Јеремија Радовановић „	1
„ Илија Ивановић „	1
„ Хајнрих Смутек архитект	1
„ Димитрије Постник живописац	1
„ Јован Ђорђијевић трговац	1
„ Стеван Раин „	1
„ Алекса Р. Стојановић шпекулант	1
„ Милан Даниловић бив. ађутант	1
„ Милан Мишковић шпекулант	1
„ Стојанко Пешић механџија	1
„ Урош Јовановић калфа тргов.	1
„ Спаса Терзији кафесија	1
„ Никола Д. Панић механџија	1
„ Јован Марковић трговац	1
„ Лазар Тодоровић најбанта	1
„ Тричко Михаиловић бакалин	1
„ Љубомир Николић ковач	1
„ Спира Петровић мумција	1
„ Јефрем Милосављевић бакалин	1
„ Јосиф З. Ресавац	1
„ Панта Јовановић бив. практикант	1
„ Тодор Марковић кафесија	1
„ Милан Крезовић келнер	1
„ Лазар Губеривчевић шпекулант	1
„ Васа Тенковић колачар за сина Милоша	1
„ Тома Стојановић кројач	1
Госпођа Катарина Стојановића ученица	1
Г. Леополд Наћ кафесија	1
„ Радован Петровић надзиратељ добара Г. Симића	1
„ Лазар Кнежевић калфа чизмарски	1
„ Ђока Милошевић кројач	1
„ Вучко Ђорђијевић чизмар	1
„ Стеван Мицић механџија	1
„ Мита Стефановић син Аксентија кафесије	1
„ Исидор Терзији калфа	1
„ Димитрије Р. Копљарац практик. за сестру Јелену	1
„ Марјан Јовановић сапунџија	1
„ Миле Ђорђијевић бакалин	1
„ Лука Симић терзија	1

Г. Таса Стојановић татарин	1
„ Јован Великић касапин за сина Димитрија	1
„ Филип П. Мирковић бакалин	1
„ Аћим Симић механџија	1
„ Дионисије Баћић калфа	1
„ Петар Костић калфа	1
„ Алекса Николић бакалин	1
„ Павле Ђорђијевић чизмар	1
„ Петар Атанасијевић за сина Стеву	1
„ Вучко Анђелковић бакалин	1
„ Станиша Анђелковић механџија	1
„ Љука Јовановић бакалин	1

св. 57

Начелништво окружно.

Г. Јован Димитријевић мајор, начелник окружни	1
„ Гаврил Перешић капетан, помоћник	1
„ Тома Ковачевић казначај	1
„ Флор Бирг Физикус	1
„ Секретар Владимира Јазаревић	1
„ Димитрије Г. Ђорђијевић практикант	1
„ Живко М. Радовановић „	1
„ Сима А. Вукчићевић	1
„ Антоније Струнциалић	1
„ Ђорђије К. Младеновић	1

св. 10

(Од Г. Ж. П. Ранковића капетана ср. Колубарског.)

Г. Глигорије Геросимовић парох Барошевачки	1
„ Лазар Милосављевић учитељ „	1
„ Симеон Финековић „ Даросавачки	1
„ Лазар Геросимовић парох „	1
„ Петар Геросимовић „ у Даросави	1
„ Иван М. Арсенијевић „ Венчански	1
„ Димитрије Станишић дуванџија из Барошевца	1
„ Глигорије Милосављевић ученик школ. Барошевачке	1
„ Димитрије Протић парох Шопићански	1
„ Милош Грчић учитељ Вређачки	1
„ Обрад Радончић парох Чибуктовачки	1
„ Живан П. Ранковић п. капетан и начелн. ср. Колубарског	1

Г. Јеремија Вучићевић питомац II. разр. богосл.	. . . 1
„ Јефрем Павловић „ „ „ . 1	
„ Ђубомир Тодоровић „ „ „ . 1	
„ Милош Поповић „ „ „ . 1	
„ Аксентије Милићевић „ „ „ . 1	
„ Никола Поповић „ „ „ . 1	
„ Коста Рашиковић „ „ „ . 1	
„ Трифун Молеровић „ „ „ . 1	
„ Петроније Урошевић „ „ „ . 1	
„ Вуле Милановић „ „ „ . 1	
„ Младен Видаковић „ I. разр. „ „ . 1	
„ Илија Миљковић „ „ „ . 1	
„ Стефан Радivoјевић „ „ „ . 1	
„ Тодор Лазаревић „ „ „ . 1	
„ Панта Стефановић „ „ „ . 1	
„ Стеван Величковић „ „ „ . 1	
„ Милосав Јокић „ „ „ . 1	
„ Милан Кекић „ „ „ . 1	
„ Никола Поповић „ „ „ . 1	

св. 58

(Од Г. Владимира Вука професора.)

Г. Борђије Малетић директор 1
„ Владимира Вућ професор 1
„ Александар Чварковић професор 1
„ Димитрије Балаџић „ 1
„ Дам. Маринковић „ 1
„ Бурђије Кирић „ 1
„ Др. Паракостопулос „ 1
„ Ст. Каћански „ 1

св. 8

Из Читалишта.

Г. Јован Сим. Марковић архивар 1
„ Михаил Арсенијевић трговац 1
„ Коста Овчаревић „ 1
„ Сима Пискаровић „ 1
„ Драгољуб С. Поповић „ 1
„ Коста Стевчић „ 1
„ Максим Здравковић учен. VI. разр. „ 1
„ Б. Аћимовић трговац 1
„ Урош Кнезевић живописац 1

Г. Јефрем Грунић помоћник у понечит. правосудства 1
„ П. Симоновић држ. совјетник руски 1
„ Јанићије Кујунџић слуш. права 1
„ Милисав Р. Протић секрет. касац. суда 1
„ Риста Попадић трговац 1
„ Јован М. Станић правослов 1
„ Димитрије Ђ. Главинић трговац 1
„ Иван М. Мркшићевић члан суда окр. Ужицког 1
„ Иван Матије Мрковуковић из Вел. села у Јадру 1
„ Јован Д. Лазаревић трговац 1
„ Теодор Секулић апотекар 1
„ Тома Живановић управитељ поште 1

св. 21

(Од Г. Браће А. Борђијевића болтација.)

Г. С. Ранчевић 1
„ М. Борђијевић 1
„ Радован Јанковић словоливач 1
„ Радисав М. Христић телеграфиста 1
„ Љука М. Краљевић правослов 1
„ Теодор Савић Црнућанин 1
„ Борђије Ј. Димитријевић кампакција 1
„ Тома Петровић кројачки мајстор 1
„ К. Н. Борисављевић 1
„ Борђије Маргетић камарааш 1
„ Трифун Борђијевић колачар 1
„ ЈК. Стојловић руковатељ телеграфа 1
„ Илија Мостић телеграфиста 1
„ Тома Д. Добринковић телеграфиста 1
„ Н. К. Х. Брзаковић телеграфиста 1
„ Никола Остојић II. кл. „ 1
„ Михаил Нешин словоливач за синовца Константина 1
„ Алекса Јовановић ученик к. С. словоливнице 1
„ Коста Вулетић словослаг. за кћер Олгу 1
„ Димитрије Михаиловић словослаг. 1
„ Петар Борђијевић „ 1
„ Илија Тамић „ 1
„ Светозар Митић штами. при брзотиску 1
„ Риста Ковачевић „ „ „ . 1
„ Димитрије Николић штами. при брзотиску 1
„ Никола Михајловић 1
„ Јован Ф. Борђијевић бакалин 1

Г. Љубомир Тодоровић канцел. совјета	1
„ Милан Новаковић ”	1
„ Јаков Јаковљевић ученик I. гимназије	1
свега 542 књ.	св. 30

Босна.

(Од Г. Дра. Брлића.)

Пресвјетли господ. бискуп Панатенски и намјестник апостолски Фр. Марјан Шуњић	1
Г. Филип Пашалић државник францизинка нах босанских у Фојници	1
„ Мартин Недић ислужени државник и бискупски намјестник у Сутиски	1
„ Фра Андрија Кујунџић ислужени државник и гвардијан у Крешеву	1
„ Фра Грго Мартић учитељ	1
„ Фра Филип Кунић жупник на Бугојном	1
	св. 6

Брод.

(Од Г. Дра. Брлића.)

Г. Фрањо Ориполић жупник рим. кат.	1
„ Павао Милер његов духовни помоћник	1
„ Мате Лазић жупник Славенско-православни	1
„ Др. Ђорђије Мушићки управитељ контумације	1
„ Мате Магдалић ц. к. војени чиновник	1
„ Саво Давидовац капетан Бродске регементе	1
„ Фра Јерко Лазковић намјестник францисканског са- мостана у Броду	1
„ Јоцо Поповић трговац и грађанин	1
„ Ацо Петровић трговац и сенатор	1
„ Степо Скалица трговац и сенатор	1
„ Томо Скалица трговац и грађанин	1
Госпођа Марија Лазковића грађанка	1

Госпођица Миљева Лазковића	1
„ Тина Лазковића	1
„ Софија Радаковићева	1
Г. Јаков Делића грађанин и сенатор	1
„ Петар Филиповић од Фрајденберг трговац и грађанин	1
„ Стјепан Месић опанчарски мајстор и грађанин	1
„ Фрањо Ружић ковачки мајстор	1
„ Антоније Михаљевић канцелиста магистратски	1
Госпођица Марија Лазковића	1
Госпођа Марија Куковића	1
Г. Ђорђије Хаџијћ чиновник код тридесетнице	1
„ Јосип Секић лајтнант у пензији	1
„ Константин Пахани	1
„ Мирољуб Малић	1
	св. 26

Буђановци.

Часн. г. Димитрије Малетић парох	1
--	---

Ваљевско Окружје.

Ваљево.

Г. Аксентије Срећковић начелник окружја Ваљевског за сина Петра ученика	1
„ Гаврил X. Поповић за синове Јефрема и Љубомира ученике	1
„ Живан Антонијћ Ликодра помоћник начелништва Окружја Ваљевског	1
„ Јосиф Лутман инцинир Ваљевски	1
„ Вук Носовић писар начелништва окружја Ваљ.	1
„ Стојча Иванковић предсједник суда окружја Ваљ.	1
„ Димитрије Бранковић члан „ „ „ „	1
„ Стојан Ђорђијевић практикант начелништва Ваљ.	1
„ Ранисав Филиповић поштар Ваљевски окр. Ваљ.	1
„ Живко Тадић предсједник прим. суда окр. Ваљ.	1

Из другијех мјеста.

Г. Јефрем Ракић капетан среза Колубарског	1
„ Борђије Бранковић практикант спр. Кол.	1
„ Глигорије ман. Боговаће архимандрит	1
„ Симеон Ивановић парох Рибнички	1
„ Матија Поповић парох Мионички	1
„ Петар Марковић парох Петњички	1
„ Љубомир Ракић из Мионице земљедјелац	1
„ Петар Молеровић из Боговаће учитељ	1
„ Милан Богатић из Петнице ”	1
„ Милан Лукић из Мионице ”	4
„ Филип Вићентијевић из Пауна учитељ	1
„ Лазар Андријевић из Мионице трговац	1
„ Милема Читаковић из Мушића кмет	1
„ Павле Емић из Струганика кмет	1
„ Стојан Брдарић из Пепељевца кмет	1
„ Велимир Ђовачевић из Гор. Лајковца земљедјел.	1
„ Урош Мијаиловић из Команице земљедјел.	1
„ Петар Штутуља из Струганика кмет	1
„ Васо Вуксановић из Придворице кмет	1
„ Ранисав Јивановић из Стровија кмет	1
„ Јивко Милосављевић из Бошњановића земљедјел.	1
„ Илија Ђокић из Гор. Мушића земљедјелац	1
„ Младен Марковић из Ћветановца кмет	1
„ Јован Нешић из Бабања механиција	1
„ Глиша Ђокић капетан среза Подгорског за сина свог Милоја	1
„ Алекса Недић из Лелића трговац	1
„ Сима Јанковић из Богатића за сина Љубомира	1
„ Димитрије Андријић из Лесковица за сина Павла	1
„ Јефрем Томић из Ђелија парох за сина Љубомира	1
„ Аксентије Јаковљевић из Лесковица за сина Јефрема	1
„ Манојло Томић из Стубла за сина Михаила	1
„ Младен Поповић из Ђелија учитељ	1
„ Иван Поповић из Обреновца парох	1
„ Младен Марковић из Обреновца кмет	1
„ Милош Конџулић „ „ ”	1
„ Аксентије Миленковић из Обреновца трговац	1
„ Михаило Узуновић из Обреновца механиција	1
„ Матија Павловић из Забрежја кмет	1

Г. Јефрем Здравковић из Обреновца кмет	1
„ Радован Кузмановић из Обреновца трговац	1
„ Јаков Крчединић из Обреновца трговац	1
„ Ђука Марковић „ ”	1
„ Сретен Миљосављевић из Обреновца трговац	1
„ Димитрије Ристић из Јуба писар спр. Посав.	1
„ Јаков М. Антонијевић из Јуба практик. Посав.	1
„ Мића Обрадовић из Дружетића кмет	1
„ Алимије Станковић из Голе-Главе кмет	1
„ Степан Ранковић из Козлића кмет	1
„ Васиљ Јоксимовић из Дружетића земљедјелац	1
„ Милан Пујић из Голе-Главе писар прим. суда	1
„ Радосав Ђокић из Радуме кмет	1
„ Младен Ковачевић из Слатине земљедјелац	1
„ Вељко Јаковљевић из Бранковине учитељ	1
„ Данијел Петровић из Бранковине парох за сина Светозара	1
„ Степан Драгојловић из Бранковине земљедј. за сина Радивоја	1
„ Петар Костадиновић из Козлића земљедј. за синовца Аксентија	1
„ Павле Павић из Бранковине земљедј. за сина Валија	1
„ Димитрије Јовановић из Бранковине писар прим. суда	1
„ Пантелејона Јештерић из Врела трговац за сина Божка	1
„ Јеремија Стевановић из Врела парох	1
„ Иван Каандић из Трлића земљедј. за супругу Јивану	1
„ Павле Милошевић из Чучука кмет	1
„ Сима Степановић „ „ земљедј. за сина Андрију	1
„ Стеван Негаћић из Радуме трговац	1
„ Која Ђелмаш из Гвозденовића кмет	1
„ Марко Јеремијић из Тврдојевца земљедјелац	1
„ Трифун Младеновић из Бањана кмет	1
„ Јивко Симоновић из Бабине-Луке ћак	1
„ Обрад Павловић из Диваца кмет	1
„ Павле Сабовић учитељ школе Рабровичке	1
„ Јанко Ковановић из Близана љак	1
„ Јефрем Ашковић за брата Филипа	1
„ Радомир Раљетић из Јошеве земљедј. за брата Радивоја	1
„ Ивко Ђорђевић из Кожара кмет	1

Г. Јаков Поповић из Вуконе кмет	1
„ Јелесије Матић из Гвоздановића земљедјелац	1
„ Марко Лазаревић из Вуконе	1
„ Петар Лазић из Трлића парох	1
„ Јанко Лазић из Докмирски парох	1
„ Никола Поповић парох Рабровички	1
„ Јован Крстивојевић из Забрдице кмет	1
„ Тодор Угриновић учитељ Новачки	1
„ Гаја Башковић из Голе-Главе земљедјелац	1
„ Андрија Нешковић практикант из Среза Тамнавског	1
св. 94	

Винковци.

(Од Г. Дра. Брлића.)

Г. Јосип барон Ткачевић ц. к. мајор	1
„ Опат и жупник Гашпар Радић	1
Госпођица Регина Шклизовић	1
Г. Гавро Бабић свештеник и професор на гимназији	1
св. 4	

Вршац.

Високопреосвећени Господин Емилијан Кенгелац	1
Г. Методије Миланковић архимандрит Месићки	1
„ Пантеније Јовановић игуман Златички	1
„ Софроније Ивачковић прота Палански	1
„ Филип Трандафиловић прота Вршачки	1
„ Кипријан Стануловић протођакон и учитељ Богословије	1
„ Сава Павићевић протођакон и учитељ Богословије	1
„ Јосиф Цветковић намјесник Месићки	1
„ Симо Ћијук адвокат	1
„ Лазар Ђвејић адвокат	1
„ Светозар Пеша адвокат	1
„ Димитрије Нешић адвокат	1
„ Лазар Стефановић парох Вршачки	1
св. 13	

Вуковар.

(Од Г. Васе Марковића.)

Г. Константин Михајловић	1
„ Васа Марковић	1
„ Александар Вукашиновић	1
„ Јован Михајловић	1
„ Тоша Станић	1
„ Миша Михајловић	1
„ Младен Ђорђијев Поповић	1
„ Васа Романовић	1
„ Јован Сарајкић	1
„ Никола Поповић	1
„ Аћим Радошевић	1
„ Паво Јоановић адвокат за сина Милана	1
„ Павле Ђорђијевић у Зомби	1
„ Мита Марковић	1
„ Александар Панић парох Мирковацки	1
св. 15	

Добросело (у Лици.)

Г. поп Томе Обрадовић	1
-----------------------	---

Дубровник.

(Од Г. Меда Пуцића.)

Г. Преосвећени бискуп Дубровачки Вицко Чубранић	2
„ Пере Франасовић парох Трстенски	1
„ Мато Водопијић парох Грушчи	1
„ Ловро Кукуљица професор Богословља	1
„ Стјепо Скурла свештеник	1
„ Пере Будмани	1
„ Др. Иво Казначић	1
„ Фрањо барон Гундулић	1
„ Граф Медо Пуцић	1
„ Костадин Петковић Руско-императорски консул	3

„ Божидар Јанковић православни парох	1
„ Јово Јајновић	1
„ Јанко Јанковић	1
„ Гаврило Петрановић из Шибеника	1
„ Никола Путица, трговац	1
„ Јосо Калик	1
„ Божо Бошковић	1
„ Ристо Опухић	1
св. 22	

Дужи , (манастир.)

(Од Г. Вука Врчевића.)

Препод. г. Јевстатије Дучић игуман, одарен султанским орденом	1
„ Јоаниће Перовић јеромонах	1
„ Василије Уљаревић	1
„ Леонтије Радуловић	1
„ Милентије Перовић	1
св. 5	

Ђаково.

(Од Г. Дра. Брлића.)

Његова преузвишеност Госп. бискуп Ђаковачки Јосин Јурај Штросмајер	3
Г. Јуре Тординац управитељ бискупске писарне	1
„ Мирко Хват одвјетник	1
„ Лука Ботић бискупски чиновник	1
„ Никола Шокчевић намјестник Босанскога манастира Духовна младеж бискупије босанско ђаковачке	1
“ ” калуђерска из Босне	1
Г. Јосип Мишковић капелан	1
„ Филиповић Хелденталски Адам каноник и жупник у Горјани	1
„ Топаловић Мато каноник Римски код св. Јеронима и жупник у Градишту	1

Г. Фрањо Шаговац професор	1
„ Јосип Хегедушевић лијечник	1
св. 14	

Житомислићи (манастир.)

(Од Г. Јоанићије Памучине.)

Г. Серафим Перовић игуман	1
„ Никифор Дучић јеромонах и управитељ духовне учнице	1
св. 2	

(Од Г. Вука Врчевића.)

Препод. г. Серафим Перовић игуман	1
Г. Никифор Дучић	1
„ Пајсије Периновић	1
„ Софроније Спремо	1
св. 4	

Загреб.

(Од Г. др. И. И. Ткаљца и Косте Стошића.)

Г. Мојсије Балтић ц. кр. савјетник код намјестништва Хрватског	1
„ Ђорђе Костић ц. к. намјестни државни прокурор	1
„ Имбро Игњатијевић Ткалац философије и права доктор	1
„ Вјекољав Бабукић ц. к. професор	1
„ Адолф Вебер ц. к. професор	1
„ Људевит Вукотиновић властелин	1
„ Димитрије Деметер медицине доктор, учредник народнијех Новина	1
„ Стеван Кокановић трговац	1
„ Иван Кукуљевић земаљски архивар	1
„ Светозар Кушевић секретар намјестништа Хрватског	1
„ Матија Месић ц. к. професор	1

Г. Максим Прица земаљски адвокат	1
„ Коста Стошић књижевник	1
„ Данило Станисављевић ц. к. виши финанцијални со- вјетник	1
	—
св. 14	

Задар.

(Од Г. Ивана Брчића.)

Г. Иван Брчић профес. старо Славенскога и Илирскога наријечја у Задру	9
„ Анте Брчић претур у Рабу (Арбе)	1
„ Јосип Мркица Водички жупник	1
„ Вице Пуљас Трибуњски жупник	1
„ Иван Беламарић зларински Жупник	1
	—
св. 13	

Земун.

(Од Г. Васе Василијевића.)

Г. Лазар Савић прота Земунски и конс. члан	1
„ Аврам Јивановић парох Земунски	1
„ Петар Јовановић ц. к. мајор	1
„ Милош Радојчић	1
„ Др. Јаков Миланковић	1
„ Димитрије Лазић канцелиста	1
„ Ј. К. Сопрон типограф	1
„ Алекса Д. Јовановић трговац	1
„ Алекса Алексијевић „	1
„ Коста Спида трговац	1
„ Петар Панајотовић трговац	1
„ Васа Василијевић „	2
	—
св. 13	

Јагодинско Окружје.

Јагодина.

Г. Милан Антоновић Начелник Окр. Јагодинског капе- тана	1
„ Димитрије Савић помоћник штабс-капетан	1
„ Лазар Рашковић казначај	1
„ Лазар Милојевић секретар начелништва	1
„ Радомир Јефремовић II. класе писар начелништва . .	1
„ Спиридон П. Креџојевић практикант „	1
„ Стефан Тасић практикант начелништва	1
„ Атанасије Петковић практикант начелништва	1
„ Сава Христић предсједатељ суда Јагодинског	1
„ Миленко Тимић члан суда Јагодинског	1
„ Јован Јивановић секретар суда Јагодинског	1
„ Станисав Миљковић за ћер Персиду писар II. . . .	1
„ Благоје Х. Симић експедитор	1
„ Ђорђе Вучковић за сина Петра и ћер Милицу II. пи- сар	1
„ Петроније Ц. Митровић практикант суда окруж. Ја- год.	1
„ Милан Газибарић практикант	1
„ Иван Ђурић за брата Богдана практикант	1
„ Стеван Лазаревић за сина Лазара практикант	1
„ Петар Петковић практикант	1
„ Милан С. Михајловић капетан сп. Беличког	1
„ Ђорђе Гајић писар сп. Беличког	1
„ Милисав Д. Симић бив. практикант	1
„ Михаил Петровић намјесник Јагодински	1
„ Лазар Рајковић трговац	1
„ Милица Димитријевић шустер	1
„ Нацко Јанковић казанџија	1
„ Мијат Ђ. Радосављевић учитељ I. разреда	1
„ Стеван	1
„ Тодор Димитријевић шустер	1
	—
св. 29	

Срез Левачки.

Општина	Сабаначка	1
„	Пчеличка	1
„	Рековачка	1
„	Вукмановачка	1
„	Опарићка	1
„	Жупањска	1
„	Превешчка	1
„	Пољанска	1
„	Грабовачка	1
„	Креновска	1
„	Медвеђска	1
„	Рајначка	1
„	Богаљиначка	1
„	Бељшићска	1
„	Волујачка	1
Г. Димитрије Вуловић парох Сабаначки и Пчелички	1	
„ Сава Поповић парох Медвеђски	1	
„ Никола Урошевић парох В. Дреновски	1	
„ Стојан Николић учитељ Рековачки	1	
„ Марко Ступљанин учитељ Дреновски	1	
„ Јован Миловановић из Сиљевице бив. поштар	1	
„ Вуцица Поповић ученик школе Рековачке	1	
„ Миросав Матовић предсједатељ примир. суда општ. пчелич.	1	
„ Јанко Марковић практик. канцел. среза Левачког	1	
„ Вукосав Мркић из Рабеновца за сина Димитрија ученика	1	
„ Петар Ђурђевић механичија из Белушића	1	
св. 26		

Срез Белички.

Општина	Копривничка	1
„	Лаништанска	1
„	Пањевачка	1
„	Рибарска	1
„	Праћинска	1
„	Мијатовачка	1
„	Мајурска	1
„	Јовачка	1

Општина	Остриковачка	1
„	Трешињевачка	1
„	Сињевирска	1
„	Коларска	1
„	Беогићска	1
„	Лоћичка	1
„	Шантаривачка	1
„	Бунарска	1
„	Цикотска	1
„	Драгоцвенска	1
„	Беличка	1
„	Винорачка	1
„	Деоничка	1
„	Врановачка	1

св. 22

Срез Темнићки.

Г. Коста Михајловић начел. Ср. Темничког, капетан	1
„ Светозар М. Томић писар ср.	1
„ Миладин Милићевић намјесник Варварински	1
„ Јефта Поповић парох Катунски	1
„ Петар Дедобарчевић парох Поточки	1
„ Филип Јовановић учитељ школе Варваринске	1
„ Јова Стефановић практ. канц. ср. Темнич.	1
„ Танасије Обрадовић практ. канц. ср. Темнич.	1
„ Живко Марковић кмет Бачински	1
„ Тодор Драшћевић кмет Јасички	1

свега 87 књ.

св. 10

Карловац.

(Од Г. Димитрија Тодоровића.)

Г. Васо Барако трговац	1
„ Јосиф Кунић „	1
„ Алекса Решковац трговац	1
„ Тодор Гавела трговац	1
„ Стефан Борчић „	1
„ Никола Радаковић трговац	1
„ Гавро Роксандин „	1
„ Никола Славнић „	1

Г. Јован Костић трговац	1
„ Радован Томић „	1
„ Борђије Џебоци чиновник	1
„ Светозар Бошковић чиновник	1
„ Петар Узелац трговачки калфа	1
„ Јован Корач „	1
„ Живко Шкандалски кројач	1
„ Димитрије Тодоровић трговац	1
св. 16	

Књажевачко Окружје.

Књажевац.

(У читалишту уписаны.)

Г. Никола Петровић начелник, окружни мајор	1
„ Јован К. Протић помоћник начелниш. капетан	1
„ Димитрије Пуjiћ секретар начелн. за сина Михаила	1
„ Станоје Симић казначај	1
„ Милајко Јелић писар начелниш.	1
„ Иван Микуловски окр. инцинир	1
„ Атанасије Л. Бајактаровић практикант начелниш.	1
„ Тоша Огњановић предсјед. окр. суда	1
„ Михаило Ђирић члан окр. суда	1
„ Стеван Јовановић члан окр. суда	1
„ Коста Младеновић секретар за ћер Милеву	1
„ Милисав Ђурђевић рачуноводит. окр. суда	1
„ Иван Томић протокол. интабул.	1
„ Владимира С. Новаковић II. писар окр. суда	1
„ Лука Џевтовић практикант окр. суда	1
„ Милија Ристић „ „ „ за сина Љубомира	1
„ Трифун Ђорђевић поручик, бив. сп. старешина	1
„ Атанасије Пантелић телеграфиста	1
„ Јанићије Ђ. Стефановић	1
„ Пантелејмон намјесник манастира св. Тројице	1
„ Јован Б. Николић помоћник лекарски	1
„ Никола Димитријевић ученик III. IV. раз.	1
„ Никола Вељковић ученик II. раз.	1
„ Димитрије Станојевић ученик II. раз.	1

Г. Атанасије Јанковић практ. сп. Тим. Заглавс.	1
„ Милош Станојевић трговац	1
„ Илија Живковић „	1
„ Таса Павловић трговац	1
„ Коста Аћимовић трговац за сина Владимира	1
„ Живоин Џонић трговац	1
„ Нацко Стојљковић трговац за брата Михаила	1
„ Панта Николајевић берберин за сина Светозара	1
„ Никола Стојановић парох Жински	1
„ Радојко Пешић трговац из Бање Алексиначке за сина Живоина	1
св. 34	

(Од Г. Радомира Вучковића писара сп. Сврљичкога.)

Г. Петар Раић начелник сп. Сврљ. ш. капетан	1
„ Радомир Вучковић писар Сврљ.	1
„ Михаил Поповић парох Нишевачки	1
„ Димитрије Антоновић парох Црнојевски	1
„ Филип Недељковић „ Изворски	1
„ Милован Вукадиновић кмет села Б. Иња	1
„ Филип Радосављевић учитељ школе Нишевачке	1
„ Вуле Живадиновић Крагујевчанин ћумр. Грамадског	1
св. 8	

(Од Г. Николе Остојића учитеља.)

Г. Никола Остојић учитељ Васиљски	1
„ Василије Остојић ученик I. раз. полу-гимн.	1
„ Никодије Павловић ученик III. разреда	1
„ Младен Нешчић „ „	1
„ Трифун Радојковић „ „	1
„ Илија Влаић „ II. разреда	1
„ Првул Бранковић „ „	1
„ Маринко Милојковић ученик II. разреда	1
„ Раденко Вељковић „ „	1
„ Алекса Н. Поповић „ I. разреда	1
„ Станко Ранђеловић „ „	1
„ Трифун Милутиновић ученик I. разреда	1
св. 12	

(Од Г. Николе Димитријевића учитеља II. и III. раз.
осн. шк. Књаж.)

Г. Алекса Антонијевић учитељ Врбички	1
„ Никола Поповић парох Васиљски	1
„ Станоје Аранђеловић ученик IV. разреда	1
„ Јован Стефановић „ „	1
„ Владислав Аћимовић „ „	1
„ Милија Мишић „ „	1
„ Борђије Борђијевић „ „	1
„ Миленко Јивановић „ „	1
„ Милосав Крстић „ „	1
„ Аксентије Петровић „ „	1
„ Урош Марковић „ „	1
„ Владислав Миловановић ученик III. разреда	1
„ Никола Шишмановић „ „	1
„ Борђије Антоновић „ „	1
„ Димитрије Сибиновић „ „	1
„ Алекса Андријић „ „	1
„ Љубомир Недељковић „ „	1
„ Никодије Павловић „ „	1
„ Никола Стојановић „ „	1
„ Милосав Милојковић „ „	1
„ Тодор Николић „ „	1
„ Младен Марковић „ „	1
„ Алекса Првуловић „ „	1
„ Бона Павловић „ „	1
„ Гаја Рајковић трговац из Књажевца	1
„ Борђије Пековић учитељ д. Каменички	5
св. 30	

(Од Г. Николе Вельковића учитеља. II. раз. осн. шк.
Књаж.)

Г. Милан Рајковић ученик II. разреда	1
„ Илија Јеремијић „ „	1
„ Алекса Јовановић ученик II. разреда	1
„ Михаил Нешин „ „	1
„ Светозар Николић „ „	1
„ Василије Павловић „ „	1

Г. Никодије Милојевић ученик II. разреда	1
„ Михаил Нешин ученик II. разреда	1
„ Светозар Петровић ученик II. разреда	1
„ Лазар Милојковић „ „	1
св. 10	

(Од Г. Димитр. Стапојевића учитеља. I. шк. Књаж.)

Г. Димитрије Јовановић ученик II. разреда	1
„ Лазар Милојковић „ „	1
„ Ранђел Марковић „ „	1
„ Светозар Аћимовић „ „	1
„ Стеван Стевановић „ „	1
„ Алекса Марковић „ „	1
„ Димитрије Николић „ „	1
„ Тријун Првуловић „ „	1
„ Алекса Младеновић „ „	1
„ Светозар Веселиновић „ „	1
„ Стеван Николић „ „	1
„ Милија Божиновић „ „	1
„ Василије Пуцић „ „	1
„ Милош Нешин „ „	1
„ Димитрије Ристић „ „	1
„ Милош Здравковић „ „	1
„ Риста Савић „ „	1
„ Владимир Николић „ „	1
„ Стеван Јивковић „ „	1
„ Никола Јовановић „ „	1
„ Никола Николић „ „	1
„ Марко Крстић „ „	1
„ Петко Ивановић „ „	1
„ Ранђел Рајковић „ „	1
„ Јефрем Миловановић „ „	1
„ Стеван Младеновић „ „	1
св. 26	

(Од Г. Милана Богдановића учитеља. Црнолењског.)

Г. Антоније Борђијевић ученик I. разреда	1
„ Петар Трчковић „ „	1
„ Алекса Голубовић „ „ II. разреда	1
„ Алекса Јивић „ „	1
„ Алекса Токић „ „	1

Г. Антоније Живадиновић ученик II. разреда	1
„ Димитрије Гојковић ученик II. разреда	1
„ Илија Николић „ „ „ „	1
„ Марко Трчковић „ „ „ „	1
„ Никола Гојковић „ „ „ „	1
„ Никола Живић „ „ „ „	1
„ Раденко Милошевић „ „ „ „	1
„ Ђорђе Марјановић „ „ „ „	1
„ Михаил Радиновић „ „ „ „	1
„ Никола Веселиновић „ „ „ „	1
св. 15	

(Од Г. Симе Добросављевића учиштеља Ново-амског.)

Г. Кирил Игуман ман. Суводола	1
„ Партије јеромонах	1
„ Јосиф	1
„ Тодор Милојковић ученик II. разреда	1
„ Ђорђе Живковић „ „ „ „	1
„ Јован Радивојевић „ „ „ „	1
„ Јован Марковић „ „ „ „	1
„ Василије Ристић „ „ „ „	1
„ Трифун Милићевић „ „ „ „	1
„ Стеван Живковић „ „ „ „	1
„ Петар Поповић „ „ „ „	1
„ Павле Јанковић „ „ „ „	1
„ Милош Живковић „ „ „ „	1
св. 13	

(Од Г. М. Крстича учиштеља осн. школе Заградске.)

Г. Стеван Николић за сина Живка ученика	1
„ Петко Раичић парох за сина Николу	1
„ Лазар Павловић механиција	1
„ Милојко Ратковић механиција	1
„ Јован Вучић земљодјелац	1
„ Павле Протић ученик III. разреда	1
„ Петко Пунић за сина Вучка ученика	1
„ Никола Лазаревић земљодјелац	1
„ Јован Цветковић „ „ „ „	1
„ Никола Ристић за сина Ђорђија	1
„ Стеван Јанковић ученик III. разреда	1

Свега 159 књ.

св. 11

Крагујевачко Окружије.

Крагујевац.

(Од Г. Косте Павловића практ. начелништва).

Г. Живоин Јоксимовић мајор, начелник окружни	1
„ Арсеније Туцаковић капетан помоћник „	1
„ Петар Денић казначеј „ „ „ „	1
„ Сима Милутиновић секретар	1
„ Благоје Карић II. писар за сина Влад. ученика II. гим.	1
„ Јивко Јоковић практикант	1
„ Илија Ђ. Марковић практикант за сина Владимира .	1
„ Милан Ђ. Нешковић практикант	1
„ Марко Николић практикант за супругу Круну	1
„ Љубомир Вучковић практикант	1
„ Коста Новаковић помоћник казначеја	1
„ Петар Глишић подпоручик и надзир. правит. доб.	1
„ Владимир Илић добошар	1
св. 13	

Персонал суда.

Г. Петар Јаношевић члан суда за сина Лазара	1
„ Јован Трипковић члан суда капетан	1
„ Милош С. Радивојевић члан суда	1
„ Владимир Р. Шапоњић секретар суда Краинског .	1
„ Илија Г. Пчелар рачуноводитељ II. класе	1
„ Тоша В. Николић I. писар суда	1
„ Алекса Станковић I. „ „ Пожаревачког	1
„ Алекса И. Ђорђевић протоколиста	1
„ Андрија Д. Јовановић архивар	1
„ Павле С. Павловић књиговођитељ	1
„ Љубомир М. Петровић практикант суда	1
„ Тимотије Н. Ђорђевић „ „ „ „	1
„ Димитрије Ђорђевић „ за синовца Сртена .	1
„ Тодор Бранковић практикант за свастику Кату .	1
„ Љубомир П. Јефремовић практикант	1
св. 15	

в.) Хор официрски.

Г. Јанићије Зисић капетан, надзиратељ тополивнице	1
„ Никола Петровић штапс-капетан	1
„ Груица Мишковић „	1
„ Петар Вељковић поручник	1
„ Аранђел Миленковић „	1
„ Константин Надрљански поручник	1
„ Илија Колак-Антић „	1
„ Милутин Јовановић „	1
„ Миливој Радојковић „	1
„ Стојадин Катић „	1
„ Петроније Ј. Тенић потпоручик ађут. II. бат.	1
„ Стојан Поповић „	1
	св. 12

г.) Персонал полу-гимназије.

Г. Павле Радовановић управитељ	1
„ Вуле С. Паштрмац професор	1
„ Јосиф Веселић „	1
„ Сима Живковић „	1
	св. 4

д.) Персонал надл. телеграфског.

Г. Мојсило Ђурић руковатељ	1
„ Владимира М. Здравковић телеграфиста	1
„ Коста Ристић „	1
	св. 3

е.) Персонал прим. суда.

Г. Арсеније Јовановић предсједатељ	1
„ Милош Мијатовић члан	1
„ Васа А. Бекић писар	1
„ Стефан Јовановић практикант	1
	св. 4

ж.) Доцније уписани.

Г. Станко Р. Мутавчић књигов. тополивнице	1
„ Рад. Шилић апотекар	1
„ Коста Лазаревић ђакон и учитељ	1
„ Милан Д. Магазаџић ученик I. гимназије	1
„ Никола К. Штерић	1
„ Јанићије Павловић правобранитељ	1

Г. Јован Јанковић кројач	1
„ Јоан Јаксић бравар	1
св. 8	

II. Срез Крагујевачки.

Г. Коста Н. Маршићанин потпоручик начелн. срески	1
„ Јеротије Р. Блашковић писар	1
„ Љубомир Н. Миливојевић практ. за сестре Ружа и Персиду	1
„ Стефан А. Јанковић препишчик	1
„ Младен В. Тодоровић „	1
„ Сретен Миливојевић кмет Ботуњски	1
„ Ђурђе Батаљевић „ Гробички	1
„ Милован Марковић „ Миронићски	1
„ Милоје Нешић „ Џеровачки	1
„ Радован Маричић „ Деснеријевачки	1
„ Марјан Јаковљевић бив. кмет Ботуњски	1
„ Милован Урошевић из Ботуња	1
„ Милован Радивојевић кмет Брзањски	1
„ Јован Најдановић „ Домуз-Поточки	1
„ Миленко Павловић „ „ „	1
„ Ђорђе Миловановић „ „ „	1
„ Вук Продановић „ Гроцнички	1
„ Милош Радивојевић из Добрводице	1
„ Тодосије Ђорђијевић кмет Добрводички	1
„ Јован Петрићевић „ Поскурнички	1
„ Васил Милошевић из Трмбаса	1
„ Марко Милојевић кмет Опорнички за сина Косту	1

св. 22

III. Срез Гружански.

Г. Младен Вукомановић Ш. капетан нач. сп. Груж. за ћер Милеву	1
„ Савва Ђ. Јанковић писар	1
„ Тричко Софронијевић практикант	1
„ Јован Несторовић „ „ „	1
„ Викенти Игуман манастира Враћевшице	1
„ Матеј Мартић учитељ Чукојевачки	1
„ Јосиф Колаковић ученик III. раз. школе Чукојевачке	1
„ Мијаило Куновчић учитељ Книћски	1
„ Коста Николић глав. кмет општине Добрачке	1
„ Благоје Ранковић кмет Чукојевачки	1
„ Ђока Бранковић „ Белопољски	1

9*

Г. Вилотије Ђорђијевић кмет Барјански	1
„ Благоје Умењић „ Топонички	1
„ Томе Цветић „ Гунцатски	1
„ Милован Мићић „ Вучковачки	1
„ Милован Марић „ Радмиловачки	1
„ Никола Прокић „ Забојнички	1
„ Обрад Новаковић „ книћиски	1
„ Василије Миљковић „ Годачички	1
„ Стојан Ђанић „ Стубањски	1
„ Лазар Котур „ Чукојевачки	1
„ Сима Стефановић „ Витановачки	1
„ Живан Савић „ Закутски	1
„ Анђелко Павловић „ Витковачки	1
„ Митар Томић „ Лесковачки	1
„ Милија Туџаковић „ Честински	1
<hr/> св. 26	

IV. Срез Лепенички.

Г. Марко Јаковљевић поручик начел. срески	1
„ Никола М. Ђорђијевић писар	1
„ Иван Стојановић трговац из Раче	1
„ Миливоје Симић „ „ „	1
„ Благоје Петровић „ „ „	1
„ Јован Јанковић учитељ Павловачки	1
<hr/> св. 5	

(Од Г. Јована К. Ристића).

Г. М. Јовановић	1
„ Јов. К. Ристић	1
„ Сава Марковић	1
„ Х. Никола Живковић	1
„ Сима Гајновић	1
свега 119 књ.	
<hr/> св. 5	

Крајинско Окружје.

Неготин.

Епархија Неготинска.

Његово преосвештенство Епископ Неготински Г. Ге-расим	5
Г. Димитрије Милојковић протојереј Неготински	1
„ Радован П. Угриновић члан конзисторије Него-тинске	1
„ Никодим Милојковић писар	1
„ Јосиф настојатељ манастира Букова	1
„ Лукијан Јеромонах	1
„ Пантелејмон намјесник св. Тројице за себе и свог питомца Михаила Лазаревића ученика III. грам разреда	2
„ Рафаило Монах ман. св. Тројице	1
„ Живан Миловановић парох Трњански	1
<hr/> св. 14	

a). Окружно начелство.

(Од Г. Јована Радовића начелника окружног).

Г. Јован Радовић начелник потпуковник за ћер Јели-савету и два ћака сиротина	3
„ Јован Милосављевић помоћ. ш. капетан за сина Владимира и Александра	2
„ Димитрије Ранђеловић писар	1
„ Петар Савић „ „ „	1
„ Александар Л. Лазаревић практикант, за брата Ђорђија ученика III. раз. гим.	1
„ Симеон Ратковић практикант за сина Јована	1
„ Атанасије Ђ. Атанацковић практикант за ћер Милку	1
„ Мијаило Николић практикант	1
„ Сава М. Исаковић „ „ „	1

Г. Димитрије С. Величковић практикант	1
„ Алекса Ђорђевић бив. писар срески	1
св. 18	

б.) Окружни суд.

Г. Живадин Весовић предсједатељ за себе и два сина	3
„ Петар В. Јовановић члан, за сина Василија	1
„ Атанасије Величковић члан, за сина Николу	1
„ Алекса Поповић рачуноводитељ за сина Чедомиља ученика	1
„ Никола Стојковић архивар	1
„ Јездимир Чехић писар, за брата Луку	1
„ Васа Јов. Арбазанов практикант	1
„ Риста Ј. Анастасијевић практикант, за брата Светолика	1
„ Ђорђе Нештић практикант	1
„ Васа Абжић професор полугимназије	1
„ Ђорђе Живковић учитељ	1
„ Сава Пржић трговац солар	1
„ Стеван Исаковић трговац	1
„ Никола Андријћ кафесија	1
„ Станко Милосављевић трговац	1
„ Јован К. Филиповић „	1
„ Петар Панић „	1
„ Арса Јовановић „	1
„ Ђока Тодоровић „	1
„ Ђока Станојевић-Беља „	1
„ Коста М. Стевановић кројач	1
св. 21	

Срез Крајински.

Г. Дина Протић начелник штапс-капетан	1
„ Тодор Марковић практикант	1
„ Јосиф настојатељ манастира Букова	1
„ Ђорђе Богдановић парох Рогљевски	1
„ Ђорђе Станојевић парох Мокрањски	1
„ Петар Јовановић парох Кобишнички	1
„ Петар Димитријевић парох Радујевачки	1
„ Стојан Јовановић парох Бручинчики	1
„ Живан Петровић учитељ Радујевачки	1
„ Илија Станојловић учитељ Рогљевски	1
„ Станоје Аћимовић учитељ Сиколски	1
„ Ђорђе Михаиловић учитељ Копривнички	1

Г. Радоје Ђурић трговац Чубарски	1
„ Јико Николић трговац из Рогљева	1
„ Дина Јовановић трговац Радујевачки	1
„ Алекса Попадић кмет Сиколски	1
„ Јован Николић из Ђујувановца за сина Станоја	1
„ Стоја Спасојевић земљорадац из Памнича	1
„ Вучко Јовановић „ „ „	1
„ Димитрије Јовановић трговац из Мокрање	1
„ Марко Стојановић земљорадац из Речке	1
„ Иван Петровић „ „ „ „ „ Смедеревца	1
„ Милосав Петровић „ „ „ „ „	1
св. 23	

Срез Поречкоријечки.

Г. Коста Антоновић начелник мајор	1
„ Димитрије Новаковић мајор пејзионар из Милановца	1
„ Илија Д. Алексијевић писар	1
„ Ђорђе Николић практ. по струци финан. за шурака Косту	1
„ Јосиф Ј. Јосимовић практикант за синовца Ђорђија	1
„ Стеван Ђуричић парох Милановачки	1
„ Милосав Вељковић „ „ „	1
„ Милош Радојевић „ „ „	1
„ Вићентије Мркшић учитељ „	1
„ Никола Ђ. Јовановић трговац	1
„ Ђока Ђ. Аничић „ „ „ за сина Васу учен.	1
„ Ђорђе Н. Младеновић „ „ „	1
„ Милица И. Николић „ „ „	1
„ Урош П. Владисављевић „ „ „ за своју библиотеку	1
„ Стеван Стојановић „ „ „ за сина Стојана учен.	1
„ Јован Ристић „ „ „ „ „ Владислава	1
„ Стеван Димитријевић бив. ћумр. Текијска, за сина Живојина практиканта гл. контрол.	1
„ Петар Илијевић трговац из Милановца	1
„ Илија Ранковић „ „ „ „ „	1
„ Лазар П. Владисављевић предсјед. примир. суда из Милановца	1
„ Никола Велић члан примир. суда из Милановца	1
„ Сима Мончевић механиџа из Миланов. за сина Милана уч.	1
„ Јован Димитријевић реиз из Миланов. за сина Николаја уч.	1

Г. Јован Николић механиција Миланов за ћер Живку учен.	1
	св. 86

Крушевачко Окружје.

Крушевац.

(Од Г. Николе Туџаковића практак. начелништва).

Г. Милија Бугарин за себе, сина Атанасија, и синовца Михаила.	3
, Анастас Петровић помоћник	1
, Гаврило Протић казначеј	1
, Божидар Милићевић секретар за синове Светозора и Стевана учен	1
, Петар Васиљевић II. писар	1
, Тома С. Јовановић практикант за сестрића Љубомира Тристића	1
, Милан за Саву Ранковића практик Крушев	1
, Тодор Младеновић	1
, Никола Требињац „ за синовца Љубомира	1
, Милан Човић	1
, Матије Матијашевић инцинир окр.	1
, Младен Јанковић физикус	1
, Максим Браљинац члан суда окр. Круш.	1
, Миленко Об. Човић I. писар суда „	1
, Јосиф Поповић протојереј Крушевачки	1
, Благоје Ђорђевић свештеник са сина Константина	1
, Аксентије Протић парох	1
, Тодор Николић свештеник	1
, Димитрије Поповић учитељ III. разр.	1
, Стеван Петровић јакон учит „ за сина Миленка	1
, Арсеније Стефановић учитељ I. „	1
, Радоица Ђурковић	1
, Милош Марић и Никифор Бошковић болгаџије	1
, Милојко Дуњић у оставци за ћер Милеву.	1
, Милан Р. Петровић тргов. марв. за сина све тозара	1
, Стојан Бркић „ „ Божидара	1
, Михаило Живановић магазација „ Милана	1
, Миладин Којић „	1

Г. Милић Радivoјевић дућанџија	1
, Живко Виторовић терзија	1
, Јован Матић и Михаил Рашић трговци	1
, Стојко Лазаревић начелник ср. Крушевачког	1
, Јова и Сава Млад еновић мумџије	1
, Димитрије Ђурковић и Лука Петровић кафеџије	1
, Никола Ђорђевић трговац	1
, Аксентије Миловановић трговац	1
, Сава Поповић „	1
, Милан Вучић и Филип за сина Лазара ученика	1
, Лука Алексић „ „ Тому	1
, Стефан Мар. Игрошанац	1
, Васа Јовићић и Аксентије Стефановић ортаци	1
, Вучко Јаћовић за сина Константина ученика	1
, Вуле Радосављевић за сина Огњана	1
, Новак Пауновић	1
, Димитрије Ђорђевић	1
, Милан Бркић за сина Новака	1
, Јеремија Момчиловић дунђерин из Сујдола	1
, Глигорије Лазаревић добошар	1
	св. 48

(Од Г. Максима Раичевића практ. окр. суда).

Г. Стефан Димитријевић предсједатељ суда у Крушевцу	1
, Антоније Ж. Шокорац члан „ за сина Живка и ћер Марију	2
, Максим Браљинац члан суда	1
, Петар М. Перунишић Секрелар суда	1
, Сава Стефановић рачуновод.	1
, Миленко О. Човић I. писар „	1
, Јован А. Шурдиловић Архивар „	1
, Ђорђе Благојевић II. писар „	1
, Иван Обрадовић експедитор „	1
, Максим Раичић практикант „	1
, Михаило Ђорђевић практикант „	1
, Јосиф Стојадиновић „ „	1
, Танаско Терзић „ „	1
, Танаско Терзић „ „	1
, Гаврил П. Урошевић „ „	1
, Михаило П. Урошевић „ Начелништва	1
, Марко Ступљанин учитељ из Вел. Дренове окр. Ја- годинског	1

Г. Јован Алексић Пећанац трговац	1
„ Филип Јовановић трговац	1
„ Коста А. Шурдиловић трговац	1
„ Сава В. Дреновац	”	1
„ Стефан Марковић	”	1
						св.	22

(Од Г. Аранђела Мирчића писара ср. Козничк. окр.
Крушев.)

Г. Новица Вукићевић кмет из Бруса	1
„ Милан Борђијевић писар општине Бруске	1
„ Милош Богићевић кмет из Дренче	1
„ Паун Матовић писар општине Враторске	1
„ Милић Вучковић кмет из Кожетине	1
„ Михаило Стефановић кмет из Лепенице	1
„ Вучко Стаматовић	”	”	Доброљубаца	.	.	.	1
„ Борђије Ивковић	”	”	Пљешни	.	.	.	1
„ Миленко Кнегежевић	”	”	Осердаца	.	.	.	1
„ Обрад Арсић	”	”	Виткова	.	.	.	1
„ Веса Савковић	”	”	Трловица	.	.	.	1
„ Јован Предолац	”	”	Разболе	.	.	.	1
„ Стеван Раић	”	”	Дашнице	.	.	.	1
„ Филип Михајловић	”	”	Ступља	.	.	.	1
„ Милоје Стефановић	”	”	Ботуње	.	.	.	1
„ Јаков Николић	”	”	Шошића	.	.	.	1
„ Сима Козић	”	”	Рибара	.	.	.	1
„ Вукоица Павловић	”	”	Златара	.	.	.	1
„ Милутин Трифуновић	”	”	Суботице	.	.	.	1
„ Стојан Филиповић	”	”	Д. Злечиње	.	.	.	1
„ Петар Милисављевић	”	”	Ковиоца	.	.	.	1
„ Недељко Јовановић	”	”	Горевине	.	.	.	1
„ Живко Илић	”	”	Тулежа	.	.	.	1
„ Вукман Милованов.	”	”	Врбница	.	.	.	1
„ Ђока Павловић	”	”	Игрома	.	.	.	1
„ Сима Миленковић	”	”	Ратаја	.	.	.	1
„ Недељко Ракићевић	”	”	Веље Главе	.	.	.	1
„ Живко Ивановић	”	”	Ржанице	.	.	.	1
„ Новица Вукићевић за општину Бруска	1
„ Милутин Џветковић кмет из Стубља	1
„ Милисав Ботановић	”	”	Кобиња	.	.	.	1
„ Живко Алексић	”	”	Липова	.	.	.	1
„ Милош Богдановић	”	”	Пљешки	.	.	.	1

Г. Милисав Томић кмет из Вратара	1
„ Милутин Минић трговац из Кожетина	1
„ Стојан Трачевић	”	”	1
„ Петар Краин	”	”	1
„ Димитрије Милосављевић трговац из Кожетина	1
„ Јефрем Милић абаџија	1
„ Стеван Петровић трговац	1
„ Аврам Поповић	”	”	1
„ Јован Поповић	”	”	1
„ Тома Панћ	”	”	кмет	.	.	.	1
„ Вукоица Милошевић трговац	1
„ Миљко Стамбалић	”	”	1
						св.	46

(Од. Г. Андрије Јавановића начелн. ср. Трстеничког.)

Г. Андрија Јавановић начелник за сина Николу	1
„ Стеван Ј. Поповић писар	”	”	Милана	.	.	.	1
„ Михаил Поповић парох Вар. Трстеника	1
„ Тодор Андријевић	1
„ Милутин Мачутин парох Ново-Селски	1
„ Светозар Јарковић учитељ В. Трстеника	1
„ Станко Радовановић трговац	1
„ Тодосије Петковић	”	”	1
„ Миленко Аврамовић	”	”	1
„ Риста Павловић	”	”	1
„ Милутин Борђијевић	”	”	1
„ Петар Катић	”	”	1
„ Михаило Спасојевић	”	”	1
„ Нестор Борђијевић учитељ Рибнички	1
„ Иван Бињић земљедјелац за сина Танасија учен. III.	1
разр	1
„ Вукосав Клисарац	”	”	за сина Василија учен. III.	.	.	.	1
разр	1
„ Борђије Тасић трговац	1
„ Борђије Милетић ковач са сина Трифуна	1
„ Рака Недовић трговац	1
„ Илија Бирић	”	”	1
„ Гиље Вукојевић „	”	”	за сина Петра учен. IV. разр	.	.	.	1
„ Милосав Митровић трговац	1
„ Милан П. Јовановић писар прим. суда Вар. Трстеника	1
„ Јова Борђијевић каферија	1
„ Василије Стаматовић члан прим. суда	1

Г. Димитрије Иричанин трговац за сина Димитрија учен.	1
„ Ш. разр	1
„ Риста Јовановић трговац за сина Светозара учен.	
I. разр.	1
„ Јанићије Миловановић предсједат. прим. суда Вар.	
Трстеника	1
„ Јован Савовић кафесија	1
„ Михаил Борђијевић трговац	1
	св. 30

(Од Г. Прибака српск. начелника).

Г. Филип Прибак начелник среза Јошан	1
„ Благоје Николић писар „	1
„ Милић Поповић парох Павлич	1
„ Симеон Максимовић парох Међур	1
„ Стефан Недељковић „ Слошачки	1
	Свега 151 књ.
	св. 5

Купиново.

Госпд. Александар Чарнобарић, учитељ	1
--	---

Манђелос.

Часн. ч. Стефан Вукосављевић, парох	1
---	---

Митровица.

(Од Г. Уроша Милутиновића).

Г. Јован Николић, парох и конс. члан	1
„ Павле Панајотовић, трговац	1
„ Радован Суботић, опанчар	1
„ Коста Крстић за сина Васу	1
„ Јован Михајловић, струничар	1
„ Григорије Катанић, кабаничар за сина Јоцу	1
„ Госпођица Даница Милутиновићева	1

Г. Димитрије Малетић, парох Буђаносачки	1
„ Ђорђије Кнежевић, парох	1
„ Павле Џвеић, „	1
„ Стеван Вукорављевић „	1
„ Тодор Петковић „	1
„ Александар Чрнобарић, учитељ	1
	св. 13

Монтро.

Г. Др. Фрање Зах	1
----------------------------	---

Мостар.

(Од Г. Јоаникија Памучине).

Г. Валеријан Владимировић Безобразов Импер. Руски тит савјетник и конзуљ	10
„ Јоаникије Памучина, архимандрит	5
„ Гаврило Балордић, ефимер	1
„ Перо Божић, ефимер	1
	св. 4

Нова Градиш카.

(Од Г. Др. Брлића.)

Г. Јосип Марић, Римски православни жупник	1
„ Георгије Марковић, трговац	1
„ Јано Димовић, трговац	1
„ Госпођа Катарина удова Јозиповића	1
	св. 4

Нови Сад.

(Од уредништва Српскога Дневника).

Г. Ђорђе Поповић учитељ у Ст. Бечеју	1
„ Љубомир Стојадиновић гимн. проф. у Н. Саду	1

Г. Јован Поповић — Зубан. трг. у Карловци	1
„ Новак Голупски, капетан у пензији, Сентомашанин.	1
„ Нестор Цветнар кнез у Сентомашу	1
„ Василије Нићин економу Сентомашу	1
„ Борђе Поповић уредник „Данице“	1
„ Емилије Чакра издаватељ „Словенке“	1
„ Јован Ђорђевић уредник „Срб. Дневника“	1
„ Ђорђе Рајковић учитељ у Н. Саду	1
„ Андрија Милетић из Падеја слушатељ философ. у Сегедину	1
„ Младен Поповић трг. за сина Ђорђа	1
„ Душан Стојновић из Сент-Ивана	1
„ Ђорђе Петровић из Мартоноша	1
„ Аксентије Једош из М. Чанади ученик. V. гимн. класе у Сегедину	1
„ Ђорђе Веселиновић ученик I. норм. класе у Сегедину	1
	св. 16

Осјек.

Пречастни господин Атанасије Поповић, протопресвијтар Даљски и парох Осјечки, ч. А. Е. М. конзисторије Карловачке присједник	1
Г. Вјекослав Голуб ц. к. велике гимназије Осјечке стални равнатељ	1
„ Петар Јовановић слоб.: и краљ града Осјека судац, у пензији	1
„ Јован племенити Јурковић, ц. к. урбаријалног суда Осјечког предсједник	1
„ Ђорђе Контић, ц. к. урбар: суда Осјечког совјетник	1
„ Ђорђе племенити Јурковић, властелин, и градске Осјечке општине совјетник	1
„ Васа Атанасијевић, физик варошки и градске Осјечке општине совјетник	1
„ Браћа Ђорђе и Стеван Костићи грађани и трговци .	1
„ Глиша Аргировић грађанин и трговац	1
„ Милош Песић грађанин и трговац	1
„ Марко Аксентијевић грађанин и трговац	1
„ Васа Радановић грађанин и трговац	1
	св. 12

Г. Костантин Пеичић мед. Др. и физикус	1
„ Вићентије Костић трговац	1
„ Василије Живковић пар. и конз. члан	1
„ Лука Ранисављевић трговац	1
„ Никола Крчадинац „	1
„ Андрија Марковић чизмар	1
	св. 6

Панчево.

Пешта.

(*Скуп. А. Хацијић секретар Маш. Србске и уредник Срб. Летописа).*

Матица Српска	1
Г. Ђуро Вукићевић правник	1
„ Којо Бошковић „	1
„ Лаза Костић „	1
„ Паја Новић „	1
„ Коста Руварац „	1
„ Дмитар Бранковић „	1
„ Бранко Рогулић „	1
„ Никола Максимовић „	1
„ Др. Јуба Гађански	1
„ Стева Стојић докторант права	1
„ Урош и Ката Девић	2
„ Томислав Падавић из Бакра	1
„ А. Хацијић	1
	св. 15

Подринско Окружје.
Лозница.

(Од Г. Стефана Мешанијка секретар начелништва).

Г. Милко Марковић мајор начелник окружни	1
„ Јанко Јовановић намјесникprotoјерејства	1
„ Ђорђије Нинић удаљени од дужности председатељ суда	1
„ Гајо Марковић члан суда окр. Подринског	1
„ Никола Стојановић члан суда окр. Подринског	1
„ Јефрем Васић рачунов. „ „ „	1
„ Стојан Константиновић архивар суда	1
„ Аксентије Тешић интаб. протоколиста	1
„ Љубомир Јовановић практикант	1
„ Милош Милисављевић казначај начелства	1
„ Атанасије Шишмановић практикант	1
„ Коста Мицић поштар	1
„ Стојан М. Кесић практикант начелства	1
„ Гаврило Димић љекар окр.	1
„ Милан Поповић учит. I и II раз. в. Лознице	1
„ Спасоје И. Чворић писар ср. Јадранског	1
„ Јован Новак инцинир окр.	1
„ Матија Радовић II. писар начелништа	1

св. 18

(Г. окр. начелника мајора Милка Марковића).

Г. Савва Бојић председатељ примир. суда в. Лознице	1
„ Марко Спасојевић члан	1
„ Коста Остојић дјеловодитељ	1
„ Ристо Панић трговац	1
„ Ђиро Јовановић „	1
„ Јован И. Башковић трговац	1
„ Јиван Милетић „	1
„ Максим Калабић „	1

Г. Цветко П. Јездић трговац	1
„ Милош И. Веселиновић „	1
„ Петар Аћимовић „	1
„ Никола Стефановић „	1
„ Михо Добросављевић „	1
„ Јосиф М. Милосављевић „	1
„ Марко Николић „	1
„ Богдан Јукић „	1
„ Милан Јовановић „	1
„ Вучко Стојановић „	1
„ Петар Стојановић „	1
„ Јован С. Јолдин „	1
„ Милош Арсеновић адвокат	1
„ Јован Јефић механија	1
„ Јефрем Мијић „	1
„ Гвозден Мићић „	1
„ Томо Ристић „	1
„ Јован Митровић „	1
„ Маринко Баочић трговац	1
„ Владисав Ристић „	1
„ Јован Николић „	1
„ Недељко Филиповић „	1
„ Мијо Андријић „	1
„ Максим Баиновић чаругџија	1
„ Никола Марковић сараџ	1
„ Јанко Јазаревић терзија	1
„ Михо Стефановић „	1
„ Исаак Петровић „	1
„ Јиван Јовановић чаругџија	1
„ Јазар П. Јеринић терзија	1

св. 38

Срез Рађевски.

Г. Петар Радојловић начелник сречки, капетан за ћер Јелену	1
„ Методије посветник гроба Господња у Јерусалиму	1
„ Илија Поповић писар среза Рађевског за сина Светозара	1
„ Леонтије Скорић трговац за сина Мисава	1
„ Јоцо Васић кмет и трговац	1
„ Богосав Поповић свештеник	1
„ Вилотије Миловановић кмет за сина Симеона	1
„ Милош Солдатовић трговац „ „ „ Јазара	1

10

Г. Васа Мркоњић трговац	1
„ Станко Убавкић учитељ Крупањски	1
„ Ђоко Димитријевић писар Крупањске општине	1
„ Лука Солдатовић трговац	1
„ Арсеније Петковић свештеник	1
„ Стојко Поповић учитељ Трешнички	1
„ Г. Матија Васиљевић бив. кмет Костарнички	1
„ Рајо Вучетић кмет Костарнички	1
„ Панто Глигорић ислужени војник	1
„ Милицав Видаковић трговац	1
св. 18	

Срез Азбуковачки.

Г. Тодосије Тадић начелник ср. штанс-капетан за сина	
Драгутина	1
„ Милош Гужић инсар ср. за сина Добросава	1
„ Тодор Поповић свештеник Трешнички	1
„ Арсен Гајић земљоделац	1
„ Мића Васић кмет Азбуковачки	1
„ Арсеније Дамјановић трговац за сина Мићу	1
„ Антоније Савић трговац за ћер Вукосаву	1
„ Иван Грујић земљоделац	1
„ Иван Ракић „	1
„ Стеван Марковић „	1
„ Крсман Ђукић кмет	1
„ Матија Поповић учитељ Трешнички	1
„ Антоније Марковић начелник ср. Јадран. капетан	1
„ Јован Стевић земљоделац	1
св. 14	

(Од Г. М. У. Веселиновића трговца).

Г. Часњејши Г. Ивко Поповић парох Трбуњнички	1
„ „ „ „ Деспот Марковић парох	1
„ Данило Орел учитељ III и IV осн. разр.	1
„ Милан Поповић „ I и II осн. разр.	1
„ Роксандра Петровића воспитатељка	1
„ Атанасије Ш. Мариновић практикант	1
„ Џвијо Арсеновић трговац	1
„ Ђурађ И. Чворић „	1
„ Јанко Лазаревић „	1
„ Саво Јаковљевић „	1

Г. Лазар Јеринић трговац	1
„ Милош У. Веселиновић трговац	1
свега 100 књ.	

св. 12

Пожаревачко Окружје.

Срез Омољски.

(Од Г. Јосифа Лазаревића учитеља Жагобичког.

Г. Јосиф Лазаревић учитељ за синове Петра учен III. и Стевана II разр.	2
„ Живадин Богосављевић ученик III. разреда	1
„ Светолик Глигоријевић „ III. „	1
„ Милош Милијевић „ III. „	1
„ Стојан Огњановић „ III. „	1
„ Мита М. Милићевић „ III. „	1
„ Стојан Матић „ III. „	1
„ Петар Панкалунић „ III. „	1
„ Јован Петровић „ III. „	1
„ Јован Ђојкић „ III. „	1
„ Сава Благојевић намјесник Жасоб. за сина Светозара	1
„ Илија Јовановић парох Изворниски	1
„ Милосав Георгијевић парох Вуковчаки	1
„ Никола Вучковић „ Лазнички	1
„ Марјан Џерковић начелник ср. Омољског за син. Милоша и Мих.	2
„ Стојић Миленковић практ. ср. Омољског	1
„ Алексије намјесник М. Горњака	1
„ Сава Јеромонах „	1
„ Никодије Ивковић трговац	1
„ Риста Димитријевић механиција	1
„ Тома Огњановић „	1
„ Јанко Томић „	1
„ Павле Томић „	1
„ Митар Максимовић поднаредник	1
„ Јефрем Р. Стошић за сина Павла	1
„ Борије Ристић за сина Ристу	1
„ Алекса Ђорђијевић механиција	1

110*

Г. Антоније Михајловић трговац	1
„ Милован Радосављевић дућанџија	1
„ Милорад Џојкић трговац	1
„ Никола Марковић бакалин	1
„ Коста Јанковић механџија	4
„ Милко Јанковић буљубаша	1
„ Аврам М. Лазаревић земљед.	1
„ Миливоје Станојловић за сина Аранђела	1
„ Димитрије Костић трговац	1
	св. 38

Срез Речко-Звиждски.

(Од Г. Ивана пароха Горње Крушевице.)

Г. Илија Илијић парох и намјесник Кладуровски	1
„ Миљија Костантиновић парох за сина Димитрија	1
„ Симеон Белодедић „ „ „ „ „	1
„ Панта Обрадовић писар спр. Звиждског за сина Константина	1
„ Обрен Михајловић трговац у Гор. Крушевици	1
„ Борђије Димитријевић „ „ „ „ „	1
„ Петар Василијевић „ „ „ „ „ за српругу своју Анку	1
„ Станко Милошевић тргов. и механџија	1
„ Стојић Милошевић „ „ „ „ „ за сина Живка	1
„ Макул Пауновић кнез Турски	1
	свега 48 књ.
	св. 10

Пожега.

(Од г. др. Брлића.)

Г. Фр. Игњатије Муха управитељ гимназије и гвардијан	1
„ Густав Кнежевић Котарски предстојник	1
„ Иван Филиповић главни учитељ	1
„ Иван Племенити Бенко ученик 4 николе у гимназији	1
„ Милица удова Кушевић	1
„ Скендар Племенити Попша	1
	св. 6

Радинци велики.

Часн. г. Георгије Кнежевић парох 1

Радинци мали.

Часн. г. Павле Џвејић парох 1

Рудничко Окружје.

Горњ. Милановац.

Г. Младен Николић практ. начелн. за снау Јелицу суиругу Михаила Николића капет. Ср. Моравек	1
„ Радоје Каракулић практикант	1
„ Милицав Бонјић „ „ „ „ „	1
„ Павле Марић писар	1
„ Милош Кузмановић практик	1
„ Панта Ковачевић „ „ „ „ „	1
„ Станко Јовановић „ „ „ „ „	1
„ Борђије Костић телеграфиста	1
„ Панта Јуњевица писар спр. за синовца Милана	1
„ Арсеније М. Трифуновић практ.	1
„ Јован Ш. Јовановић дућанџија	1
„ Бојан Марковић писар за читалиште Гор. Милановачко	1
„ Антоније Радосављевић писар спр. Качерског	1
„ Павле Грковић писар прим. суда за синовца Милут .	1
„ Мита Тадић трговац из сина Јоцу	1
„ Гаја Јучић преподавач у канцел. спр. Моравек	1
„ Вуле Јанковић казначај начелништва	1
„ Матија Филиповић протокол. суда за своју заручин. Александру	1
„ Сима Б. Михајловић члан суда	1
„ Васалије јеромонах М. Никола	1
„ Леонтије „ „ „ „ „	1
„ Живко Радаковић учитељ пк. Миоковачке	1
„ Васа Драгојловић угоститељ	1

Г. Вујо Васић трговац за сина Светојара	1
„ Стеван Костић учит. III IV разреда	1
„ Благоје Исајловић практик. телегр.	1
„ Милоје Миладиновић учитељ I и II. разр.	1
Гђа. Јулдана Кириловића воспитатељка	1
Г. Милоје Радовановић практик. суда	1
„ Илија Вукићевић помоћн. начелниш.	1
„ Никола Павловић трговац	1
„ Арсеније Кандић „	1
„ Драгојло Новаковић „	1
„ Михајло Поњавић капетан Црногорски	1
„ Јаков Сретеновић трговац	1
„ Иван Милић трговац	1
„ Иван Ђурић „ за сина Илију ученика	1
св. 37	

(Од Г. Петра Ј. Козељца).

Г. Сава Н. Танасковић учитељ Моравички за стрица Стевана	1
„ Сима Сојић изъ Дића за сина Димитрија	1
„ Спасоје Мотојевић кмет Љипњаски	1
„ Андија Павловић кмет Пољанички	1
„ Јоксим Васић кмет Моравички	1
„ Димитрије Недељковић помоћн. кмета изъ Ђољко- ваца	1
„ Тома Поповић ученик из Шутаца	1
„ Јован Живановић помоћн. кметов. из Живковаца . .	1
„ Стефан Павловић парох Смрђаниковачки	1
„ Тома Матијевић „ Живковачки	1
„ Адам Тодоровић „ Моравички	1
„ Петар Ј. Козељац бив. капетан	3
„ Живони Сандић ученик шк. Моравичке	1
„ Миљко Симић „ „ „	1
„ Сава Миловановић „ „ „	1
„ Милош Ј. Стојановић „ „ „	1
„ Сима Миловановић „ „ „	1
свега 57 књ.	
57	

Сомбор.

(Од Г. Димитрија Поповића).

Преч. Г. Ђорђе Бранковић, прота Сомборски и конз. члан	1
Г. Димитрије Поповић, намјесник, парох Сомбор., конзистор. члан и катихета у реалној школи	1
Високород. Г. Марко Поповић, ц. к. вишег суда земаљ- ског совјетник, окружнога суда у Сомбору предсједник и притељатељ златне грађанске- часне медаље	1
Високород. Г. Трива Атанацковић, ц. к. земаљског суда совјетник, а окружнога у Сомбору подпредсјед- ник	1
Високоблагор. Г. Павао Радовановић, ц. к. окружног суда Сомборског совјетник	1
Високоблагор. Г. Светозар Милутиновић, ц. к. окруж- ног суда Сомбор. совјетник и државни од- вјетник	1
Благород. и илемен. Г. Јаков от Мразовић, ц. к. окруж- ног суда Сомборског канцелар. управитељ	1
„ Г. Јубомир Маширевић сенатор варошки	1
„ „ Стеван Чордаров	1
„ „ Сима Леовић	1
„ „ Аntonije Коњевић, варошки земљемјер	1
„ „ Игњат Николић први вар. благајник	1
„ „ Коста Живановић варошки тајник	1
„ „ Василије Коларић варошки архивар	1
„ „ Александар Панајотовић, при ц. к. окружној грађевини азистент	1
Поштенород. госпођа Катарина Гргорова рођ. Стоја- новића	1
„ Г. Тоша Гргоров трговац и варошки пред- ставник за сина Милана IV. реалне класе ученика	1
„ Г. Павао Станимировић трговац	1
Књижница Српске препарандије	1
„ „ главне основе школе Сомборске	1
„ „ читаонице Сомборске	1
св. 21	

Смедеревско Окружје.

Смедерево.

(Од Г. Стевана Поповића практик. начелништв. Смедеревског.)

Г. Милоје Тодоровић начелник окруж. потполковник	1
„ Милосав Топаловић привр. помоћ. начелништва	1
„ Стеван Јанићијевић казначај начелништва	1
„ Гаврил А. Јовановић секретар	1
„ Светозар С. Спасић I. писар „ Смедеревског	1
„ Аксентије Михајловић II. „ „	1
„ Светозар М. Тодоровић практикант	1
„ Милоје И. Мајсторовић	1
„ Спасоје С. Бранковић	1
„ Димитрије Гаичић предсјед. суда окр. Смедер.	1
„ Вуле С. Марковић члан „ „ „	1
„ Тома М. Мрцаљковић интаб. протоколиста	1
„ Јивонин Т. Пашић дјеловодни	1
„ Димитрије Б. Перешић архивар	1
„ Јефрем В. Миловановић II. писар суда	1
„ Димитрије А. Протић званичник	1
„ Јован Валента окр. физикус	1
„ Јосиф Марковић парох Смедерев.	1
„ Захарија Поповић ћакон и учитељ Смедер.	1
„ Стеван Добровојевић учитељ општ.	1
„ Паун Костандиновић	1
св. 23	

(Од Г. Васа Живковића учит. II. разр. осн. шк.
Смедер.)

Г. Василије Живковић учит. II. разр. са сина Александра	1
„ Игњат Стефановић трговац за сина Ђоку учен. I. разр.	1

Г. Ђорђије Тодоровић трговац	1
„ Милован Милићевић „ за ћер Анку	1
„ Ђорђије Величковић	1
„ Живота Јанићијевић приватан ћак нем. јез.	1
„ Вукатин Јовановић учен. II. разр.	1
„ Стеван Пауновић „ III. „	1
„ Светозар Стојадиновић учен. II. разр.	1
„ Димитрије Аранђеловић „ II. „	1
„ Милосав Костић „ II. „	1
„ Иван Јанчић „ II. „	1
„ Јован Ивковић „ III. „	1
„ Михаило Торбаровић „ IV. „	1
„ Коста Николић „ II. „	1
„ Радосав Ђосић трговац за сина Светолика	1
„ Аћим Јовановић парох	1
„ Живота Јовановић „	1
„ Михаило Мартиновић ученик III. разр.	1
„ Лазар Карамарковић „ IV. „	1
св. 10	

(Од Г. Јована Ђурића учителења основ. школе Липске.)

Г. Стеван Ђурић кмет општ. Липске за сина Стевана	1
„ Милован Милић помоћник прим. суда	1
„ Јанко Петковић земљедјелац из Радице за сина Трифуна	1
„ Мика Ђерговић земљедјелац из Радице за сина Вучка	1
„ Алекса Јасић земљедјелац за сина Станисава	1
„ Коца Коџић „ „ „ Уроша	1
„ Миливоје Јаковљевић „ „ „ Миладина	1
„ Милојко Станковић „ „ „ Никодија	1
„ Радован Накарић „ „ „ Димитрија	1
„ Станко Накарић „ „ „ Миливоја	1
„ Милан Милојковић „ „ „ Николу	1
„ Никодоје Аћимовић „ „ „ синовца Стојадина	1
„ Милисав Ивановић „ „ „ синове Милана и Михаила	1
„ Миладин Перић земљедјелац за синове Ивана	1
„ Павле Ивановић „ „ „ Јанка	1
„ Глиша Миловановић „ „ „ Ђорђија	1
„ Марко Петровић „ „ „ Стевана	1
„ Радојко Ракић „ „ „ брата Цветка	1

Г. Василије Христић механиција	1
„ Димитрије Миљковић „	1
св. 20	

(Од Г. Марка Милошевића учишт. осн. шк. Осипаоничке)

Г. Марко Милошевић учитељ за себе и ћер Јелицу	2
„ Стојан Петровић трговац за унука Станка	1
„ Рајко Јанковић ученик II. разр.	1
„ Таса Јовановић „ II. „	1
„ Тома Марјановић „ II. „	1
„ Адам Смиљковић „ II. „	1
„ Аврам Илић „ II. „	1
„ Живко Милановић „ II. „	1
„ Марко Бониковић „ II. „	1
„ Станисав Илић „ II. „	1
„ Маринко Дмитровић земљедјелац	1
„ Лазар Бранковић „	1
„ Живан Марковић „	1
„ Томе Стојадиновић „	1
„ Андрија Рајковић „	1
„ Милан Љукић „	1
„ Станоје Љукић „	1
„ Станојло Поповић „	1
„ Симеон Дабић земљедјелац	1
„ Пантелеја Дабић „	1
св. 21	

(Од Г. Мих. Радовановића учишт. шк. Милошевачке.)

Г. Марко Љукић трговац за сина Данила	1
„ Милисав С. Љукић „ „ „ Јевтимија	1
„ Игњат Б. Љукић	1
„ Тома С. Љукић болтаџија	1
„ Никола Петровић кафесија	1
„ Јанко Симић трговац	1
„ Илија Живановић члан прим. суда за сина Алексу . .	1
„ Аврам Марковић трговац за сина Стевана	1
„ Трифун Миленковић ученик II. разр.	1
„ Павле Ђурђевић трговац за сина Ристу	1
св. 10	

(Од Г. Милића Соскића начелн. ср. Јасеничког.)

Г. Милић Соскић канетан	1
„ Петар Марковић писар	1
„ Михаило Симић практикант	1
„ Вићентије Мајсторовић парох Азањски	1
„ Матија Крунекевић „ Вел. Криштански . . .	1
„ Борије Павловић „ Кусадачки	1
„ Петар Јовичић „ Ковачевачки	1
„ Јован Маринковић „ Марковачки	1
„ Милош. Ђ. Сретеновић „ Ст. Аббетовачки . .	1
„ Данил Дрењаковић „ Голобочки	1
„ Марко Соскић кмет општ. Ковачевачке	1
„ Борије Милутиновић помоћн. општ. Азањачке .	1
„ Стеван Здравковић кмет општ. Вел. Орашке . .	1
св. 13	

(Од Г. Милоша Петровића писара ср. Подунавског).

1. Смедерево.

Г. Милутин Банић протојереј окр.	1
„ Тома Васић начелн. ср. Подунавског поручић за сина Дим.	1
„ Милош Петровић писар ср. за синове Божидара и Михаила	1
„ Радосав Поповић практикант ср. канц.	1
„ Живота Атанацковић трговац	1
„ Настас Томић	1
„ Васа Марковић за сина Стевана	1
„ Станко Остојић „ „ Борија	1
„ Живан Петровић за синове Илију и Косту . . .	1
св. 6	

2. Село Колари.

Г. Михаил Поповић парох Коларски	1
„ Сава Поповић „ „ „ Лондолски	1
„ Миленко Милутиновић парох М. Орашански . . .	1
„ Лазар Граничарски учитељ Коларски	1
„ Стојан Ристић кмет за сина Милоша	1
„ Стеван Марковић трговац за сина Михаила . .	1

Г. Димитрије Атанацковић бурмуџија	1
„ Марко Поповић трговац	1
„ Кузман Павловић „	1
„ Цветко Јовановић шпекулант	1
св. 10	

3. Село Петријево.

Г. Миленко Миловановић газда	1
--	---

4. Село Водоњ.

Г. Ђорђије Љута газда	1
---------------------------------	---

5. Село Удовице.

Г. Живан Јовковић глав. кмет	1
--	---

6. Село Сеона.

Г. Јован Митровић кмет за синовца Митра	1
---	---

7. Село Дубона.

Г. Радонца Блажић тргов. за сина Радосава	1
„ Милан Вељковић кмет	1
„ Милан Живановић ћурчија	1
„ Јозеф Холц пинтер	1
св. 4	

8. Село Бадњевица.

Г. Ранко Николић кмет	1
---------------------------------	---

9. Село Друговац.

Г. Милош Милић трговац	1
„ Сима Миловановић	1
св. 2	

10. Село Суводо.

Г. Миладин Стојановић трговац	1
„ Димитар Стојановић „	1
св. 2	

11. Село Врбавац.

Г. Стеван Катана	1
----------------------------	---

12. Село Раља.

Г. Јованча Ђорђијевић	1
---------------------------------	---

13. Село Коњска.

Г. Милош Илић парох Коњштански	1
„ Петар Брдарче газда	1
св. 2	

14. Село Липе.

Г. Живота Ивковић трговац	1
„ Урош Томић газда	1
„ Миленко Симић „	1
„ Паун Христић меанција	1
св. 4	

15. Село Радинац.

Г. Сретен Михајловић парох Радиначки	1
„ Станко Николић кмет	1
„ Коста Јовановић трговац	1
св. 3	

16. Село Враново.

Г. Сава Стојковић трговац	1
„ Димитрије Јовановић бив. учитељ	1
св. 2	

17. Село Сараорац.

Г. Стеван Лазаревић поштар за сина Милоја	1
„ Мита Младеновић кмет	1
„ Стеван Лазаревић прим. суда писар	1
„ Никола Дишић трговац	1
св. 4	

18. Село Лозовик.

Г. Гаврил Велимировић парох Лозовички	1
„ Ђорђије Хацијић учитељ	1
„ Јанко Скокић кмет	1
„ Димитрије Х. Ђорђијевић трговац	1
„ Ђорђије Костадиновић „	1
„ Павле Пантелејић писар прим. суда	1
св. 6	

19. Село Луговчина.

„ Ранко Јосић трговац	1
-----------------------	---

20. Село Биновац.

Г. Антоније Војновић газда	1
----------------------------	---

21. Село Милошевац.

Г. Марко Лукић трговац	1
„ Панта Николић пандур канц. спр. Подунав. за сина Кости	1
„ Михаило Миовић пандур	1
„ Аћим Сандић за сина Димитрија	1
„ Стојан Нешић пандур	1
св. 4	

22. Село Осицаоница.

Г. Аћим Јовановић парох	1
„ Живота Јовановић „	1
св. 2	

(Од Г. Лазара Живковића учиштеља В. Плане.)

Г. Јазар Живковић учитељ за синове Василија и Николу	1
„ Пантелеја Николић писар прим. суда	1
„ Милован Деспотовић за сина Симу	1
Свега 174 књ.	св. 3

Стејановци.

Часн. г. Тодор Петковић парох	1
-------------------------------	---

Тамишвар.

(Од Г. Тодора Радичевића.)

Г. Петар Прерадовић, обрштар и шеф генералштаба	2
„ Игњатије Др. Брлић	2
„ Тодор Радичевић	10
св. 14	

Трст.

(Од Г. Андрија Стојковића.)

Библиотека општинства Српског	3
Г. Н. Вујиновић свештник	1
„ Данило Буџић „	1
„ М. Вучковић ђакон и учитељ	1
„ Јован Димовић учитељ в. учионице	1
„ Симо Крстов Лазаревић началник параплова Одесе	1
„ Богдан С. Милиновић началник код Лојда	1
„ Матко Бастијан учитељ Слав. језика	1
„ Урбан Бастијан директор и катихет дјевојачке учионе	1
„ Сидон Бркић	1
„ Иван Кук, ц. к. морански чиновник	1

Г. Јовро Видрић ученик 7. гим. разреда	1
„ Иван Брајдић	1
„ Василије Радаковић	1
„ Јован Скуљевић	1
„ Јевто Ђерииновић	1
„ Јован Ковачевић	1
„ Никола Трифић	1
„ Фердо Ћресник	1
„ Вилхелм Вилхар	1
„ Драго Памучина	1
„ Др. Стефан Васић	1
„ Фрањо Пелеше	1
Гђа Маријана А. Мариновића	1
Г. Димитрије Н. Пешника, ученик	1
„ Иван Поповић	1
„ Светозар Х. Тома	1
„ Јевто Гојковић	1
„ Борђије Косић	1
„ Димитрије Т. Андријевић	1
„ Ристо Н. Тузлић	1
„ Федерик Гризони	1
„ Марко Г. Стојковић	1
„ Андреја Стојковић	1
<hr/>	
св. 36	

Ужичко Окружје.

Ужице.

(Од Г. Филипа Ђ. Поповића писара ср. Ножешког.)

Г. Драгутин М. Јабарац начелник, мајор од каваљерије и почасни ађутант	1
„ Гаврил Поповић протојереј Ужички за синовца Владимира	1
„ Иван Мркчијевић члан суда	1
„ Паун Николић штанс-канетан ср. Златиб.	1
„ Димитрије Протић члан суда	1
„ Борђије Мишковић секретар суда	1
„ Радован Радојевић казначеј окружни	1
„ Јосиф Веселиновић инжинир окр.	1
„ Јосиф Симон физикус окр.	1

Г. Сима Маринић директор карант. Мокрогор.	1
„ Јефрем Новаковић писар ср. Црногор	1
„ Спасоје Јерсевић архивар суда	1
„ Алекса Димитријевић интаб. проток. суда	1
„ Ђока Поповић II. писар суда	1
„ Милован Браловић II. „	1
„ Стефан Н. Големовић практикант	1
„ Милан Мићић практ. суда	1
„ Милован Гасовић практ. начелништва	1
„ Живан Стјепановић „ суда	1
„ Тома Јовановић практикант начелниш. за ћер Ропсију	1
„ Илија Поповић практик. суда	1
„ Јевта Поповић „ „	1
„ Антоније Вилотијевић практик. суда	1
„ Обрен Мићић „ „	1
„ Алекса Т. Радовић „ „	1
„ Михаил Радојевић „ „ за брата свог Милана	1
„ Филип Раић практик. суда	1
„ Симо Милосављевић II. учитељ	1
„ Мирко Вукашиновић млађи учитељ у Ужицу	1
„ Илија В. Наранџић трговац и љубитељ просвјете	1
„ Јово Дамјановић „	1
<hr/>	
св. 31	

Пожега.

(Од Г. Павле И. Белмаша начелн. ср. Црногорског.)

Г. Јеремија С. Стојановић парох	1
„ Панта Јовановић настојник поште Ржалске	1
„ Василије Јагодић учитељ	1
„ Александар и Љубомир браћа Белмаши ученици	1
„ Јеремија Поповић предсјед. прим. суда Скакавачког	1
„ Јевтимије Божић парох	1
„ Васа Крунић трговац	1
„ Јован Станојевић „	1
„ Тодор Дуловић „	1
„ Јефрем Даничић „	1
„ Младен Митровић и Јелесије Савић ортаци	1
„ Милош Поповић парох	1
„ Васа Николић трговац	1

Г. Милош Поповић парох	1
„ Методије настојатељ М. Благовјештенија	1
„ Јефрем Ср. Шолуповић писар	1
„ Трифун Петровић кафесија	1
	св. 17

Ивањица.

(Од Г. Димитрија Карамарковића начелн. ср. Моравичког.)

Г. Димитрије Карамарковић капетан	1
„ Јивко Миливојевић писар	1
„ Сима Јаковић мајор бив. капетан	1
„ Лука Прокопијевић намјесник	1
„ Коста М. Ђатић за супругу Јелену	1
„ Петар Раичић учитељ Ивањички	1
„ Милић Поповић ћакон	1
„ Ђока Бајовић председ. прим. суда у Ивањици за	
сина Луку	1
„ Милен Ђорђевић трговац	1
„ Перипа Вуковић „	1
„ Милан Пурнић бакалин	1
„ Миљко Шоланић трговац	1
„ Петар Тодоровић „	1
„ Радивоје Савић „	1
„ Симон Павићевић „	1
„ Вуко Зеленкана трговац	1
„ Антоније Шљивић кмет	1
„ Илија Марковић Ђумрукчија Василине чесме	1
„ Сава Триновић надзиратељ „ „	1
	св. 19

Ариље.

(Од Г. Атанасија Симића капетана Ариљског.)

Г. Атанасије Симић капетан	1
„ Паун Поповић писар за сина Јована ученика	1
„ Коста Јовичић учитељ	1
„ Миленко Кушић „	1

Г. Обрад Миленковић практикант	1
„ Милован Вучићевић пандур за сина Михаила	1
	св. 6

(Од Г. Пауна Николића капетана ср. Златиборског.)

Г. Дионисије Поповић игуман ман. Бање у Босни	1
„ Неша Орловић писар за синовица Дамњана	1
„ Михаило Ђировић пандур	1
„ Станисав Поповић „	1
„ Милицав Јевторић буљубаша	1
„ Нешто Јосиновић писар општине Равањске	1
„ Недељко Игњатовић калфа	1
„ Никола Јазин тутегиџија	1
„ Јован Перећић терзија за брата Витора	1
„ Весилин Туцаковић кафесија	1
„ Илија Божић пацуџија	1
„ Кремај Јивковић чаругџија	1
„ Стеван Станојевић калфа	1
„ Сава Миловановић ученик	1
„ Милија Бошњаковић „	1
„ Гаврило Тодоровић „	1
„ Петар Џвијовић „	1
„ Јаксим Атанасијевић „	1
„ Радисав Прљовић „	1
„ Василије Линескић „	1
„ Јеротије Прљовић „	1
„ Миладин Љубичић „	1
„ Сретен Марјановић „	1
„ Јанко Стојановић „	1
„ Милицав Филиповић „	1
„ Сава Вирић „	1
„ Павле Ристановић „	1
„ Јефрем Јуњић „	1
„ Михаило Јокић „	1
„ Милоје Брковић „	1
„ Маринко Марин „	1
„ Никола Поповић „	1
„ Сретен Јокић „	1

Г. Сретен Соколић писар прим. суда	1
„ Милош Дуловић столар	1
св. 35	

(Од Г. И. И. Штуловића капетана ср. Рачанског.)

Г. Илија Штуловић потпоручић капетан за унука Љубомира	1
„ Димитрије Милосављевић писар	1
„ Симо Јагодић кмет	1
„ Јанко Јеремијћ „	1
„ Милован Филиповић	1
„ Тома Лазаревић кмет	1
„ Никола Маринковић кмет	1
„ Пере Корберовић „	1
„ Јајо Мајић „	1
„ Јован Јелисавчић „	1
„ Миле Илић „	1
„ Ненад Милановић „	1
„ Бурица Требињац	1
„ Вукоман Алексић „	1
„ Милован Напаџија „	1
„ Џетко Јевтић из Баније-Баште	1
„ Јанко Петковић трговац	1
„ Андрија Максимовић парох за ћер Стеванију	1
св. 18	

(Од Г. Василија А. Стефановића учешт. I. II. и III. ик. Б. Баште.)

Г. Миленко Милекић	1
„ Вукосав Илић	1
„ Сретен Митровић	1
„ Јован Кнежевић	1
„ Михаило Јоић	1
„ Милан Кнежевић	1
„ Павле Кремић	1
„ Сретен Јостанић	1
„ Пантелеја Милосављевић	1
„ Василије Јаковљевић	1
„ Никола Бешлић ученик II. разр.	1

Г. Сретен Караклијћ „	II.	1
„ Драгутин Јездовић „	II.	1
св. 13		

(Од Г. Григорија М. Гавriloviћа учешт. Рогатичког.)

Г. Петар Вуковић механиција и трговац	1
„ Ристо Ђорђијевић трговац	1
„ Јован Ковачевић механиција и трговац	1
„ Гачо Маринковић трговац за сина Пахомија	1
Гра Стамена учитељка за сина Алексу	1
Г. Адам Јојановић тутфегџија	1
„ Гајо Јукић терзија	1
„ Тодор Тошовић парох Трешнички	1
„ Петар Поповић „ Гвоздачки	1
„ Љубисав Тодоровић писар општ. Овчинске	1
„ Недељко Спасојевић ученик III. разреда	1
„ Арсеније Васиљевић „ „ „	1
„ Крста Станојевић „ „ „	1
„ Коста Тошић „ „ „	1
„ Василије Читаковић „ „ „	1
„ Ранисав Лазић „ „ „	1
„ Симо Вукосављевић „ „ „	1
„ Борисав Богић — Тодоров ученик II. разреда	1
„ Борисав М. Гавriloviћ за брата Илију	1
„ Јован Ивић ученик II.	1
„ Михаил Крстић „ „ „	1
„ Милан Савић „ „ разреда	1
„ Милан Нешковић ученик II. „	1
„ Младен Ђукановић „ „ „	1
„ Милош Марјановић „ „ „	1
„ Обрад Тодоровић „ „ „	1
„ Саво Лазић „ „ „	1
„ Саво Станковић „ „ „	1
„ Симо Алексић „ „ „	1
„ Симо Вуковић „ „ „	1
„ Јаков Ковачевић „ „ „	1
„ Никола Ђорђијевић „ „ „	1
„ Аксентије Панћ „ I. „	1
„ Аксентије Алексић „ „ „	1
„ Вучко Глишић „ „ „	1
„ Глигорије Марковић „ „ „	1
„ Милован Павловић „ „ „	1

Г. Марко Филиповић ученик І. разр.	1
„ Михаил Радоичић „ „ „	1
„ Маринко Петровић „ „ „	1
„ Михаило Косић „ „ „	1
„ Марко Јовановић „ „ „	1
„ Максим Крстић „ „ „	1
„ Никола Васић „ „ „	1
„ Никола Обрадовић „ „ „	1
„ Петар Крсмановић „ „ „	1
„ Павле Павловић „ „ „	1
„ Ранисав Продановић „ „ „	1
„ Софроније Тодоровић „ „ „	1
„ Саво Николић „ „ „	1
„ Стеван Ракић „ „ „	1
„ Стеван Драгојловић „ „ „	1
„ Теофил Вукашиновић „ „ „	1
„ Тодосије Ђурђић „ „ „	1
„ Јефрем Броћић „ „ „	1
„ Јефрем Васић „ „ „	1
„ Јаков Васић „ „ „	1
свега 196 књ.	—	св. 57

Цариград.

Г. Серафим Ристић архимандрит високи Дечана	. . .	1
„ Ананије Петровић јеромонах високи Дечана	. . .	1
Фра Анто Алауповић викар цркве св. Торђа Босанскога у Цариграду	1
„ Блаж Доминковић фратер у Цариграду	. . .	1
„ Стјепан Орловић фратер у Цариграду	. . .	1
„ Петар Тепелук учитељ у Сутјеском Манастиру	. . .	1
Г. А. В. Рачински вице-консул Руски у Варни	. . .	1
„ М. А. Петронијевић к. С. канућехаја	10
„ Сава Апостоловић драгоман агенције	5
„ Агоб Боозобић ћатиб агенције	3
„ Никола Живковић капетан пристаништа агенције	. . .	1
„ Јанићије Поповић ученик у Семинарији	. . .	1
„ Периша Трифуновић учен. турског језика	. . .	1
„ Павле Апостоловић „ „ „	1
„ Мирдич Боозовић „ „ „	1
„ К. Рајнов званичник у министарству просвете	. . .	1
„ Гавро Вучковић депутат Босански	1

Г. Спиро Јововић Стратимировић званичник при вел.		
брит коизулату	1
„ Нико Његушић адвокат	1
„ Паписон Наци доктор мед.	2
„ Мијаило Турчиновић докт. права и мед.	1
„ Јован Црногорчевић лекар у Бруси	1
„ Трифун Ђурић трговац у Таганрогу	2
„ Јевтимије Јовановић трговац	10
„ Петар Атанасијевић	„	5
„ Тодор Ђуковић	„	4
„ Спиро Шортан	„	2
„ Видо Дабковић	„	2
„ Ђорђе Бонковић	„	1
„ Јово Драговић	„	1
„ Петар Калуђеровић	„	1
„ Спиро Реметић	„	1
„ Анто Гребињаковић	„	1
„ Ђорђе Борета	„	1
„ К. В. Славчевић	„	1
„ М. Рајковић	„	1
„ К. Мариновић	„	1
„ Дим. М. Тошков	„	1
„ Александар Дучевић	„	1
„ Ђорђије Момчић	„	1
„ Симо Лазаревић капетан на Руском пароброду	„	1
„ Стефан Црногорчевић капетан на „	„	2
„ Богдан Црногорчевић „ морски	„	2
„ Лазар Катурић „ „	„	2
„ Крсто Берберовић „ „	„	1
„ Христофор Балтић „ „	„	1
„ Владимира Вукасовић „ „	„	1
„ Андрија Трипковић „ „	„	1
„ Пере Савов Мартиновић храбатбаша Црногорски	„	1
„ Јован Н. Живковић „ „ „	„	1
„ Лука Грачун храбатбаша Паштровићи „ „ „	„	1
„ Пере Ђелица „ мајн. — побор. — браћески	„	1
„ Панто Казанегра „ „ „	„	1
„ Филип Андревић „ „ „	„	1
„ Видо М. Миховић „ „ „	„	1
„ Иво М. Миховић „ „ „	„	1
„ Крсто М. Миховић „ „ „	„	1
„ Стефан М. Рађеновић „ „ „	„	1
„ Стефан Ф. Кентера „ „ „	„	1

Г. Лука П. Кентера	1
„ Аандрија П. Кентера	1
„ Никола М. Перазић	1
„ Василије Ф. Перазић	1
„ Спиро Медиговић	1
„ Нико М. Медиговић	1
„ Саво А. Медиговић	1
„ Пере Ђуров Укмановић	1
„ Ставко Пашић	1
„ Радо Савов Ђаконовић	1
„ Перешица Савов Ђелица	1
„ Марко Петричевић	1

св. 121

Церник.

Г. Фра. Солан Кркварић гвардијан самостана	.	.	.	1
--	---	---	---	---

Црноријечко Окружје.

Заичар.

(Начелништва Окружја Црноријечкога).

Г. Ђорђије Девић начелник окружни мајор	1
„ Јован Николић предсједатељ окр. суда	1
„ К. Маринковић помоћни начелништва капетан	1
„ Светозар Десимировић члан „ „ „	1
„ Коста Јовановић секретар начелништва за сина Драгољуба учен. II. разр.	1
„ Јосиф Хибл инжинир окружни	1
„ Восилије Јевтић II. писар. начелништва	1
„ Милоје Стојадиновић протојереј за сина Светозара	1
„ Сретен М. Ђуртовић практикант начелништва	1
„ Стеван Костић „ „	1
„ Коста Комадиновић „ „	1
„ Илија Живковић практик. калц. сп. Заичарског	1
„ Алекса Здравковић трговац и љуб. книжевности	1
„ Димитрије Богићевић учитељ III и IV. разреда	1

Г. Илија Т. Ђоршић кафеција	1
„ Сима Ђорђевић кафеџ. из Битоља у Турској	1
„ Светолик Здравковић ученик IV. осн. раз.	1
„ Најдан Милошевић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Павле Џветковић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Сава Герић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Степан Јончевић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Најдан Никковић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Василије Стојковић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Јован Јовановић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Крста Петковић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Крста Џоловић	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1
„ Стеван Станковић члан окр. суда	1
„ Никола Поповић секрет.	”	”	”	”	”	”	”	”	”	за сина Димитрија	1
„ Пома Новаковић интаб. проток. зо сундуру Добру	1
„ Марко Станојевић практ. окр. суда	1
„ Јосиф Масло Окр. љекар	1
„ Коста Данић попитар	1
„ Ђорђије Вијор надзиратељ састанка Врпке-Чуке	1
„ Вељко Стојановић предсјед. при и суда за сина Николу	1
„ Петко Нинић члан	”	”	”	”	”	”	”	”	”	Анту	1
„ Најдан Китић „ „ „	”	”	”	”	”	”	”	”	”	Крсту	1
„ Јосиф Ђошковић полицај вароши за синове Димитрија и Илију	1
„ Вељко Павловић трговац за сина Алексу	1
„ Јота Пековић трговац за ћер Џоцу	1
„ Џветко Миладиновић за сина Андреју	1
„ Никола Џоловић трговац	1
„ Ватко Николић „	1
„ Петар Вучковић „ за сина Димитрија	1
„ Стојан Јубеновић „	1
„ Џанко Савић „ за ћер Раду	1
„ Петко Ђорђијевић „	1
„ Стојан Симоновић „ за сина Петра	1
„ Јота Пашић трговац за сина Љазора и Јоцу	1
„ Петар Пинић трговац за сина Николу и Најдана	1
„ Илија Савић љуб. књиж. за сина Ацу	1
„ Коста Николић писар прим. суда и љуб. књиж.	1
„ Игњат Шудлек шлосер	1
„ Тодор Власић учитељ II. разр.	1
„ Петар Ђирић „ „ „	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	1

св. 54

II. Срез Вражогрнски.

Г. Милоје Лозанић начелн. срески капетан	1
„ Никола Стефановић учитељ Вел-изворски	1
„ Андрија Генчић земљедјел. „ „ „	1
„ Дуца Ватовић механиција „ „ „	1
„ Миленко ЈК. Рашин парок Вражогри.	1
„ Прокопије Илијић учитељ „ „ „	1
„ Урош Милошевић трговац „ „ „	1
„ Живул Павловић земљед.	1
„ Станисав Радојковић земљед.	1
„ Милош Поповић кмет	1
„ Богосав Најдановић земљедјел.	1
„ Станко Вулчић „ „ „	1
„ Јован Стојановић „ „ „	1
„ Маринко Николић „ „ „	1
„ Јон Михајловић „ „ „	1
„ Стеван Џонић парох	1
„ Коста Обрадовић учитељ	1
„ Илија Поповић „ „ „	1
„ Радован Петровић земљед.	1
„ Јован Лола „ „ „	1
„ Јанко Думитрашко „ „ „	1
„ Њагул Болга кмет	1
„ Јован Глигоријевић трговац	1
„ Беспир Грујић кафенија	1
„ Станко Цветковић земљед.	1
„ Нера Бачунић „ „ „	1
„ Живан Пауновић парох	1
„ Петар Илијић земљед.	1
„ Јанча Борђијевић земљед.	1
„ Станко Милошевић „ „ „	1
„ Стојић Стефановић учитељ за жену Паулину	1
„ Сибин Ристић парох	1
„ Петрашко Карабашевић кмет	1
„ Илија Добротир земљед.	1
„ Илија Стојкан „ „ „	1
„ Јован Поповић „ „ „	1
„ Трајло Трајкан „ „ „	1
„ Стеван Аңдијевић земљед.	1
„ Илија Милојковић кмет	1
„ Богдан Радосављевић земљед.	1
„ Маринко Стојановић „ „ „	1

Г. Стеван Миленковић „ „ „	1
„ Лазар Милосављевић „ „ „	1
„ Сима Стојановић „ „ „	1
„ Јанко Павловић „ „ „	1
„ Паун Годубовић „ „ „	1
„ Станко Џелић „ „ „	1
„ Јанко Јанковић „ „ „	1
„ Марко Петровић „ „ за сина Жику	1
„ СтANOЈЛО Борђијевић пандур сп. за сина Милоша	1
св. 50	

III. Срез Заичарски.

Г. Новак Поповић учитељ Кривовирски	1
„ Милета Павловић трговац	1
„ Мита Станковић земљед.	1
„ Димитрије Поповић парох	1
„ Сима Ристић парох	1
„ Никола Кулуцијић учитељ	1
„ Милосав Стевановић кмет	1
„ Милојко Ивковић трговац	1
„ Живан Петровић „ „	1
„ Крста Милетић парох	1
„ Рака Протић трговац	1
„ Рака Милија „ „	1
„ Стојан Поповић учитељ	1
„ Јанко Борђијевић кмет	1
„ Јован Илијић земљед.	1
„ Глигорије Брајковић учитељ	1
„ Павле Нешковић земљед.	1
„ Дуца Димитријевић земљед.	1
„ Јон Станчуловић	1
„ Петар Милenkoviћ парох	1
„ Божидар Петровић учитељ	1
„ Борђије Наумовић трговац	1
„ Јаоко Јаћен	1
„ Босиок Несторовић земљед.	1
„ Јанко Трајловић „ „	1
„ Миша Живадиновић кмет	1
„ Вељко Ранђеловић трговац	1
„ Милутин Јовановић „ „	1
„ Стојан Живковић кмет за сина Илију	1
„ Јован Владуловић земљед.	1

(од Г. М. Живановића писара ср. Заштарског).

Г. Милија Петровић намјесник и парох Ђољевачки за		1
сина Добросава		
„ Милош Симић трговац за сина Алексу учен. гимн.	1	
„ Младен Живановић писар сп. за сина Алексу	1	
свега 147 кв.		3

Чачанско Окружје.

Карановац.

Із двора єпископського

(Од придворног Г. Ђакона и конз писара.)

Г. Јанићије епископ Ужички	7
„ Никанор јеромонах и члан конзисторије епарх. Ужиц.	2
„ Радован Поповић прото Чачански и члан епарх. Ужиц.	1
„ Филип Зорић нотарије конз. епарх. Ужичке	1
„ Севастијан архимандрит М. Студенице	1
„ Атанасије јеромонах М. Студенице	1
„ Григорије настојатељ М. Жиче	1
„ Милош Вујовић намјесник Караваночки	1
„ Аксентије Протић намјесник Драгачевски	1

**Г. Василије Протић парох Караваначки 1
„ Илија Башковић „ Рашки 1**

Чачак.

Г. Ђанило Јанковић „ „ „	1
„ Севастијан архимандрит М. Студенице	1
свега 53 књ.	<hr/> 53

Шабачко Окружје.

Шабац.

(од Г. Самуила архимандрита М. Петковиће).

Г. Самуил архимандрит и председатељ К. Е. Шабачке	1
„ Јован Павловић протојереј Шабачки и члан апел. конзисторије	1
„ Јован Илијић парох Шабачки и члан К. Е. Шабачке	1
„ К. С. Јанковић	1
„ Петар игуман М. Троноше	1
„ Рафајл јеромонах М. Троноше	1
„ Мелкиседек јеромонах и намјесник М. Петковиће	1
„ Атанасије „ „ „	1
„ Јевтимије „ „ „	1
„ Аменије Гавриловић парох Табановачки за сина Владимира	1
„ Петар Мијутиновић трговац	1
„ Мита Струнџалић „ „ „	1
„ Алекса Тодоровић „ „ „	1
„ Лаза Марковић бели, арендатор вина	<hr/> 1
	св. 14

(Од Г. Димишира Ј. Прошкића професора.)

Г. Стеван Лазић учитељ	1
„ Лазар Јовановић	1
„ Рајко Рувидић парох	1
Гђа Марија Тодоровића	1
Г. Милан Кекић богослов	1
„ Никола Алексић ђакон	1
„ Петар Кречаревић професор	1
„ Ђорђе Берисављевић „	1
„ Максим Петровић свештеник	1
„ Гаврил Витковић инцинир	1
„ Глиша А. Стојчевић практикант	1

Г. Адам П. Михајловић калфа брав.	1
„ Јован Богдановић калфа браће Куртовића	1
„ Станко Ивановић „ „ „	1
„ Филип Настић „ „ „	1
„ Андија Божић „ „ „	1
„ Пантелеја Г. Матић трговац	1
„ Петар Матић	1
„ Коста П. Фотић за сина Алексе	1
„ Милош Илијић калфа	1
„ Милан Јуришић пандур	1
„ Милош П. Рекалић	1
„ Радовој Ковачевић ученик полу шмн. Шабачке	1
„ Василије Јанковић „ „ „	1
„ Јеротије Михајловић „ „ „	1
„ Стеван Поповић „ „ „	1
„ Јован Марковић „ „ „	1
„ Милован Протић „ „ „	1
„ Јован Берић „ „ „	1
„ Милош Филиповић „ „ „	1
„ Сима Мијић „ „ „	1
„ Мирко Перећ „ „ „	1
„ Радосав С. Ђорђијевић „ „ „	1
„ Павле Вемић „ „ „	1
„ Милош Ђ. Струнџалић „ „ „	1
„ Петар Миловановић „ „ „	1
„ Сима Митровић „ „ „	1
„ Илија Милисављевић „ „ „	1
„ Јован Вујанић „ „ „	1
„ Јивко Галонић „ „ „	1
„ За библиотеку полу гимназије Шабачке „ „ „	1

св. 41

Рача.

(Од Г. Лазара И. Дачића практиканта.)

Г. С. Јовановић директор и доктор карантина Рачан. за сина Милоша	1
„ Јован Павловић осмотритељ и писар карант. за сина Михаила	1
„ Јанко Глувић амбарџија за синове Милоша и Милана	1
„ Сима П. Михајловић латов	1

Г. Ђира Николић колција	1
„ Ђорђије М- Савић гвардијан за сина Петра и сестру Катарину	1
„ Јивко Ђукановић гвардијан за ћерке Стефанију и Томанију	1
„ Иван Јивковић гвардијан за ћерке Ивану	1
„ Јован Јуринић трговац	1
„ Јиван Глигорић „	1
„ Павле Ђукановић члан прим. суда општ. Црнобарске	1
„ Илија К. Цветковић Лозничанин	1
„ Лазар И. Дачић практикант ћумрука	1
„ Јован Паунковић поштар Рачански за себе, своју супругу Настасију, сина Михаила и ћер Катарину	1
св. 41	

Срез Мачвански.

(Од Г. Саветана Симића учитеља шк. Глушачке.)

Г. Ђуја Росијић земљедјел. и љуб. књижев. за сина Петра	1
„ Драгојло Милисављевић земљ. за синовца Владимира	1
„ Атанасије Фирауновић „ „ „ Манојла	1
„ Ђура Граовчевић „ „ сина Марјана	1
„ Урош Васић „ „ „ Филипа	1
„ Јиван Антонић „ „ „ Арсенија	1
„ Велимир Барјактаровић „ „ брата Јована	1
„ Радивој Угљешин „ „ „ Павла	1
„ Драгојло Недељковић „ „ „ Арсенија	1
„ Андрија Граовчевић „ „ „ Милана	1
Гђа. Аница Васића „ „ сина Ђурђа	1
„ Јивка Граорчевића „ „ „ Ниника	1
Г. Павле Војиновић „ „ брата Милена	1
„ Јивоин Константиновић „	1
„ Јиван Фирауновић „ за сина Петра	1
св. 15	

Срез Попечерски.

(Од Г. Јеремија Милошевића писара српскога.)

Г. Гаврил Ризнић канепетан	1
„ Григорије Т. Рајић практик.	1

Г. Марко Гојковић учитељ	1
„ Коста Недић „	1
„ Марко Мирчић „	1
„ Никола Васић парох	1
„ Димитрије Јовановић парох	1
„ Ранко Шешин „	1
„ Јефрем Гавриловић „	1
„ Јивко Адамовић кмет	1
„ Марко Стојчевић „	1
„ Марко Марковић писар прим. суда	1
„ Миша Шешин „	1

св. 13

Срез Посавско-Тамнавски.

(Од Г. Ђорђија Џинџар-Јанковића канепетана.)

Г. Павле Михајловић писар српски	1
„ „ „ Кнежевић земљед	1
„ Јаков Јевтић	1
„ Ивко Николић	1
„ Јован Нинковић земљд	1
„ Тодосије Јовић „	1
„ Јевта Јивановић „	1
„ Груцица Нешин „	1
„ Милосав Митровић „	1
„ Јанко Митровић кмет	1
„ Филип Мићић меанџија	1
„ Никола Гајдорић кмет	1
„ Павле Кустурић парох	1
„ Василије Топаловић земљед	1
„ Лазар Станковић учитељ	1
„ Аврам Васиљевић кмет	1
„ Панта Бабовић „	1
„ Аћим Бабовић парох	1
„ Љубомир Бабовић парох	1
„ Јивко Протић земљед	1
„ Милош Симић кмет	1
„ Никола Илић „	1
„ Стеван Марковић мет	1
„ Ранко Степановић земљед	1
„ Милан Кузмановић кмет	1

12

Г. Јанко Миљковић кмет	1
„ Милан Лазаревић земљед.	1
„ Степан Ковановић „	1
„ Петар Протић парох	1
„ Павле Арнаутовић трговац	1
	св. 30
Свега 127 књ.	

Шид.

Г. Радивој Чикарић 1

